

Riksdagens protokoll

2004/05:132

Torsdagen den 2 juni

Kl. 11.00 – 19.41

Protokoll
2004/05:132

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 27 maj.

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att *tisdagen den 7 juni* skulle uppehållet för gruppmöten kl. 16.00–18.00 utgå.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2004/05:635

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:635 av Ulf Sjösten om ytterligare polishögskolor i Sverige

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2004/05:636

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:636 av Ana Maria Narti (fp) om effektiva Amsutbildningar

Interpellationen kommer att besvaras den 8 juni 2005.

Prot. 2004/05:132
2 juni

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.
Stockholm den 30 maj 2005
Näringsdepartementet
Hans Karlsson
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2004/05:638

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:638 av Anne-Marie Ekström om polishögskolan i Borås

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2004/05:640

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:640 av Anita Sidén om unga som offer för brott

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2004/05:641

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:641 av Cecilia Magnusson om åtgärder mot ungdomsbrottslingar

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:649 av Birgitta Ohlsson om könskvotering till bolagsstyrelser

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2004/05:650

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:650 av Tobias Krantz om brottslighet riktad mot företag

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2004/05:651

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:651 av Hillevi Engström om polisens etiska råd

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2004/05:652

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:652 av Hillevi Engström om brottsoffers rättigheter

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2004/05:660

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:660 av Carl B Hamilton om den gömda arbetslösheten

Interpellationen kommer att besvaras den 8 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 30 maj 2005

Näringsdepartementet

Hans Karlsson

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2004/05:679

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:679 av Yvonne Ruwaida om fallet Maarouf

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2004/05:680

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:680 av Yvonne Ruwaida om fallet Maarouf

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2004/05:681

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:681 av Hillevi Engström om männen och kvinnomisshandeln

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:683 av Hillevi Engström om kompetensen inom polisen

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 30 maj 2005

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

4 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 1 juni

KU20 Granskningsbetänkande

Deklaration gällande samarbete med USA på krigsmaterielområdet (avsnitt 2.4)

Godkännande av

1. utskottets anmälan
2. anmälan i res. 4 (v, mp)

Votering:

264 för utskottet

38 för res. 4

47 frånvarande

Kammaren godkände utskottets anmälan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 49 m, 38 fp, 29 kd, 19 c

För res. 4: 24 v, 14 mp

Frånvarande: 15 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 3 mp, 1 -

Regeringens utseende av ledamöter i styrelser för högskolor och universitet (avsnitt 2.10)

Godkännande av

1. utskottets anmälan
2. anmälan i res. 8 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

148 för utskottet

150 för res. 8

51 frånvarande

Kammaren godkände anmälan i res. 8.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 24 v

För res. 8: 49 m, 38 fp, 29 kd, 19 c, 15 mp

Frånvarande: 20 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

*Utrikesminister Laila Freivalds information till EU-nämnden angående
ny kommissionsordförande (avsnitt 3.3)*

Godkännande av

1. utskottets anmälan
2. anmälan i res. 9 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

148 för utskottet

150 för res. 9

51 frånvarande

Kammaren godkände anmälan i res. 9.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 24 v

För res. 9: 49 m, 38 fp, 29 kd, 19 c, 15 mp

Frånvarande: 20 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

Regeringens hantering av vapenembargot mot Kina (avsnitt 3.4)

Godkännande av

1. utskottets anmälan
2. anmälan i res. 10 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

148 för utskottet

149 för res. 10

1 avstod

51 frånvarande

Kammaren godkände anmälan i res. 10.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 24 v

För res. 10: 49 m, 37 fp, 29 kd, 19 c, 15 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 19 s, 6 m, 11 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

*Statsrådet Ibrahim Baylans uttalande kring tillbakadragande av en rap-
port från Skolverket (avsnitt 5.1)*

Godkännande av

1. utskottets anmälan
2. anmälan i res. 12 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

149 för utskottet

150 för res. 12

50 frånvarande

Kammaren godkände anmälan i res. 12.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 125 s, 24 v

För res. 12: 49 m, 38 fp, 29 kd, 19 c, 15 mp

Frånvarande: 19 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

KU24 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

Punkt 3 (Återrapportering om strategi)

1. utskottet

2. res. (m, fp)

Votering:

215 för utskottet

86 för res.

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 29 kd, 23 v, 19 c, 15 mp

För res.: 48 m, 38 fp

Frånvarande: 15 s, 7 m, 10 fp, 4 kd, 6 v, 3 c, 2 mp, 1 -

Lennart Hedquist (m) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Ingrid Burman (v) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU26 Stärkt skydd för ensamkommande barn

Punkt 1 (Godmanskapets omfattning)

1. utskottet

2. res. 1 (kd, m)

Votering:

225 för utskottet

78 för res. 1

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 38 fp, 24 v, 19 c, 15 mp

För res. 1: 49 m, 29 kd

Frånvarande: 15 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

Punkt 2 (24-timmarsfrist)

1. utskottet

2. res. 2 (fp, m, kd, c)

Votering:

168 för utskottet

135 för res. 2

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 24 v, 15 mp

För res. 2: 49 m, 38 fp, 29 kd, 19 c

Frånvarande: 15 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

Punkt 4 (Utdrag ur belastningsregistret)

1. utskottet

2. res. 4 (fp, m, kd, c)

Votering:

167 för utskottet

135 för res. 4

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 24 v, 15 mp

För res. 4: 49 m, 38 fp, 29 kd, 19 c

Frånvarande: 16 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU24 Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Direktivens tillämpningsområde)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, m, kd, c)

Votering:

168 för utskottet

135 för res. 1

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 24 v, 15 mp

För res. 1: 49 m, 38 fp, 29 kd, 19 c

Frånvarande: 15 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

Punkt 3 (Anknytningskravet)

1. utskottet
2. res. 2 (fp, m, kd, c)

Votering:

166 för utskottet

135 för res. 2

1 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 24 v, 15 mp

För res. 2: 49 m, 38 fp, 29 kd, 19 c

Avstod: 1 s

Frånvarande: 16 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

Prot. 2004/05:132

2 juni

SoU15 Stärkt rättssäkerhet och vårdinnehåll i LVM-vården m.m.

Punkt 1 (Ansvaret för missbrukarvården)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

187 för utskottet

49 för res. 1

67 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 24 v, 19 c, 15 mp

För res. 1: 49 m

Avstod: 38 fp, 29 kd

Frånvarande: 15 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

Punkt 2 (Frivilligorganisationernas betydelse)

1. utskottet

2. res. 4 (m, fp, kd, c)

Votering:

167 för utskottet

134 för res. 4

2 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 24 v, 14 mp

För res. 4: 49 m, 38 fp, 28 kd, 19 c

Avstod: 1 kd, 1 mp

Frånvarande: 15 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

Punkt 18 (Tvångsvård av gravida kvinnor med missbruksproblem)

1. utskottet

2. res. 17 (m, fp, kd, c)

Votering:

168 för utskottet

135 för res. 17

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 24 v, 15 mp

För res. 17: 49 m, 38 fp, 29 kd, 19 c

Frånvarande: 15 s, 6 m, 10 fp, 4 kd, 5 v, 3 c, 2 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU13 Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet år 2004

Kammaren biföll utskottets förslag.

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Lagutskottets betänkande 2004/05:LU25

Skatteutskottets betänkanden 2004/05:SkU32 och SkU33

Justitieutskottets betänkanden 2004/05:JuU34 och JuU35

Försvarsutskottets betänkande 2004/05:FöU11

Överskottsinformation

6 § Överskottsinformation

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2004/05:JuU28

Överskottsinformation (prop. 2004/05:143).

Anf. 1 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Kolleger i riksdagen! Åhörare! Vi har i dag att diskutera ett ärende som i huvudsak handlar om överskottsinformation samt om några andra frågor, bland annat vapenfrågor och frågor om andra hemliga tvångsmedel.

De förslag vi ska behandla gäller huruvida den överskottsinformation som kan komma polisen till godo vid till exempel hemlig telefonavlyssning fritt ska få användas. I dag är det mycket lite som hindrar polisen från att använda all information man kan få del av genom till exempel avlyssning, även om den inte gäller det brott avlyssningen från början avsåg.

Frågan är hur vi ska balansera de straffprocessuella tvångsmedlen. Det är ett trist men nödvändigt faktum att svensk polis behöver ha medel för att kunna bekämpa grov brottslighet. Man behöver till exempel kunna avlyssna och övervaka telefoner i det fall man misstänker att någon håller

på med smuggling av narkotika, människohandel, grov vapenhandel eller kanske terroristbrott. Övervägandena styrs av om det finns ett behov och ett ändamål. Det prövas i domstol, och det finns offentliga ombud som ska föra den misstänktes talan där, för att inte de statliga tjänstemännen ska komma och kräva avlyssning i onödan.

Det är en svår balansgång. Vi vet ju att det också kommer fram annan information i denna verksamhet. Tredje part kan bli drabbad genom avlyssningen. Man måste alltid komma ihåg att syftet med avlyssningen är att minska risken för att människor får sina liv förstörda. I den organiserade och grova brottslighetens spår följer ett stort mänskligt lidande. Människor får sina liv förstörda och sin integritet kränkt. Då har vi en skyldighet att, med de medel som man i en stat kan uppbåda, se till att detta inte sker. Det gäller att ge de verktygen till polisen.

Men vi är också skyldiga att försöka reglera det här med överskottsinformation. Det framgår av Europakonventionen. Det finns ett bra förslag här, tycker jag. Det är ett förslag som regeringen har lagt fram och som Folkpartiet stöder.

I betänkandet finns många olika åsikter företrädade. Vi i Folkpartiet tycker att man gör en bra balansgång i förslaget: Man ska få använda överskottsinformation om det rör sig om mycket grova brott, men om det handlar om brott där det är föreskrivet mindre än ett års fängelse är det inte proportionellt och rimligt att information som rör ett helt annat brott ska få användas. Det handlar om en balansgång för att se till att dessa tvångsmedel inte missbrukas.

Det finns företrädare i utskottet och i riksdagen som helt vill avslå propositionen. Man vill att det ska vara en tvåårsgräns. Den linjen företärds av Miljöpartiet. Jag ställer mig frågande till det. Om en människa är misstänkt för grovt narkotikabrott och vi vet att det är två kilo heroin på väg till Sverige som kommer att förstöra en massa människors liv, man har fått tillstånd att avlyssna och man får under avlyssningen reda på att den misstänkta personen håller på att begå ett brott som till exempel grov kvinnofridskränkning – då skulle den informationen inte få användas om det blir som Miljöpartiet vill i sin reservation. Det tycker jag inte är rimligt. Vi måste se till att information om sådan grov brottslighet som kan leda till ett års fängelse faktiskt får användas. Själva integritetskränkningen ligger ju huvudsakligen i att man beslutar att avlyssna till exempel en telefon.

Det finns också de som vill ha snävare regler. De vill inte att man ska få gå vidare med överskottsinformationen. Låt oss anta att vi avlyssnar samma person som jag nämnde i mitt exempel nyss, men den här gången är det inte grov kvinnofridskränkning vi får reda på, utan vi får reda på att den här personen på ett kriminellt sätt har införskaffat en mängd kemikalier – genom snatteri, stöld eller bedrägeri, som var för sig inte har särskilt högt straffvärde – som sammantaget kan ge klara signaler om att personen håller på att göra en stor bomb. Då är det ganska viktigt, tycker jag, att man ger svensk polis möjlighet att gå vidare med informationen för att förhindra ett sprängdåd.

Det finns också företrädare för linjen att vi inte ska snäva in, utan vi ska låta all information få användas. Jag är tveksam till det. Det är viktigt för att bygga förtroende hos medborgarna att vi har en polis som agerar ändamålsenligt, behovsprövat och proportionellt. Då måste man göra

klart att för brottslighet med mycket lågt straffvärde får man skaffa andra bevis. För sådant får man inte använda den här informationen. Men det är en balansgång. Folkpartiet stöder propositionen och tycker att regeringen har hittat en bra balans.

I betänkandet behandlas också saker som gränsar till detta och som har tagits upp under allmänna motionstiden. Jag tänker framför allt på vapenfrågor.

Det finns massor av illegala vapen i omlopp i det svenska samhället. Detta måste vi på alla sätt försöka komma åt. Det är ingen slump att människor går omkring med vapen. De flesta som går omkring med vapen gör det för att skydda sig själva eller sin kriminella verksamhet. Det kan också finnas några få som gör det för att de inte tycker att de får skydd av samhället i övrigt om de är hotade, men det är undantag.

Vi vet att vapenspiralen, som skruvas upp, leder till att fler människor skadas och dödas. Det finns en reservation från bland annat Folkpartiet om att man ska kunna underlätta eftersökandet av illegala vapen. En människa har inte av en slump ett automatvapen eller en pistol i bilen. Vi vill öka möjligheten att komma till rätta med den stora mängd illegala vapen som finns i vårt samhälle och som skadar så många människor. Tyvärr har majoriteten inte funnit att vi ska gå den vägen. Det kommer att leda till att det fortsätter att finnas väldigt många illegala vapen i omlopp i Sverige.

Vi pekar också på vikten av att regeringen, när man nu har regleringen av överskottsinformation på plats och vi har offentliga ombud, kommer tillbaka med förslag om hemlig avlyssning för att kunna bekämpa grov brottslighet. Det är också ett tråkigt besked att behöva komma med, men om vi ska kunna minska den integritetskränkning som den grova brottsligheten medför varje dag måste man få använda hemliga mikrofoner, till exempel i en bil eller i ett hotellrum, för att bekämpa dessa personer som är helt cyniska och okänsliga för andra människors liv och öka människors trygghet.

Herr talman! För tids vinnande fortsätter jag dock inte alla dessa viktiga resonemang utan nöjer mig här med att endast yrka bifall till reservation 8. Jag hoppas att vi får bifall i övrigt till denna viktiga lagstiftning om att reglera överskottsinformation på ett rimligt och balanserat sätt.

Anf. 2 JEPPE JOHNSSON (m):

Herr talman! Jag vill inledningsvis säga att vi moderater naturligtvis står bakom samtliga våra reservationer. För tids vinnande, som det sades förut från den här talarstolen, yrkar jag dock bifall bara till reservation 2.

Herr talman! Vi tycker att det är bra att regeringen nu kommer med förslag till hur man ska använda överskottsinformation. Då rättsväsendet använder så kallade hemliga tvångsmedel som telefonavlyssning, vilket kan förekomma och ska förekomma när man bekämpar allvarlig brottslighet, får man ibland fram en del andra uppgifter, som föregående talare sade. Dessa uppgifter, som kallas överskottsinformation, kan man naturligtvis, om man har ambitionen att stävja brottslighet, använda för att utreda och stävja annan brottslighet.

Det har rätt delade meningar om man ska få använda denna överskottsinformation. Vi känner till ett mycket känt fall i en inte alltför av-

lägsen dåtid där det tvistades om man skulle få använda överskottsinformationen.

I det här betänkandet föreslås enligt vår uppfattning onödiga begränsningar. Kravet för att få använda överskottsinformation är att brottet ska ge ett års fängelse. Vi tycker att det kravet är onödigt högt ställt.

Vi alla, den så kallade allmänheten, har ett berättigat krav på att brott ska utredas. Det är samhället till för. Samhället är till för att skydda oss mot brott, vara på brottsoffrets sida och naturligtvis allrahelst se till att brott inte begås. Här har man alltså möjlighet att förebygga brott, men på grund av att man tycker att brottet inte är så allvarligt ska man inte göra det. Det tycker vi är fel.

Det kan vara lätt att här bli lite konspiratorisk, men jag är i gott sällskap. Lagrådet för faktiskt liknande resonemang. Är det möjligen så att er uppfattning beror på att det nedrustade rättsväsendet i allmänhet och polisen i synnerhet inte har resurser att beivra den form av brottslighet som det här handlar om?

Vi vet ju att verkligheten är sådan. Väldigt många brott skrivs av nästan med vändande post i dag. Det handlar om den så kallade mindre allvarliga brottsligheten. Ibland kallar man den för vardagsbrottslighet. Det är ett förfärligt ord; brottslighet ska aldrig vara en del av vår vardag. Ibland kallar man den för mängdbrottslighet. Det är inte heller speciellt trevligt när man tänker på vad det innebär. Denna brottslighet drabbar faktiskt vanligt folk mycket hårt.

För mig är majoritetens resonemang obegripligt. Om man råkar veta att någon tänker göra inbrott hos Kalle Karlsson är det kanske inte så allvarligt, men kanske Kalle Karlsson är jägare och har en massa vapen. Naturligtvis ska man stoppa detta inbrott hos Kalle Karlsson – ett brottsoffer mindre, en kränkning mindre.

Herr talman! Vi har också så kallade öppna tvångsmedel som husrannsakan och brevöppning. Vi tycker att det är otillfredsställande att majoriteten helt utelämnar de öppna tvångsmedlen, vilket också flera remissinstanser har påpekat. Regeringen anför att den inte har tillräckligt underlag för en generell reglering. Det arbete som legat till grund för en lagreglering av överskottsinformation skulle naturligtvis ha inkluderat samtliga tvångsmedel. Såväl rättstillämpningen som lagstiftningen blir nu ofullständig och haltande. Vi tycker att regeringen snarast bör reparera denna brist och kräver därför att regeringen snarast återkommer med förslag till en generell reglering av överskottsinformation.

Herr talman! Den grova brottsligheten breder ut sig. Vi ställer oss därför bakom möjligheten till så kallad buggning. Ett beslut om buggning måste naturligtvis, som Johan Pehrson tidigare här förtjänstfullt har redogjort för, föregås av regleringar, lagliga beslut och kontroll. Beslutet ska tas av domstol, och samma regler som gäller vid telefonavlyssning, till exempel med offentligt ombud, ska gälla.

Herr talman! Nedrustningen av polisen har bland annat inneburit att möjligheten att använda spanare i jakten på den grova brottsligheten är kraftigt begränsad. Man har helt enkelt inte folk och ekonomiska möjligheter. Hade polisen haft tillräckliga resurser skulle kanske inte hemliga tvångsmedel vara lika nödvändiga som i dag.

Spaning är och har varit en effektiv metod för att komma till rätta med grov brottslighet. Elva år av socialdemokratisk nedrustning av poli-

sen har dock, herr talman, starkt begränsat denna möjlighet. Det kommer vi att ändra på efter valet 2006.

När jag var ute på min första runda med polisen hade man i min lilla kommun i västra Blekinge den fredagskvällen tre spanare. Det tror jag inte finns sammanlagt på en hel vecka i Blekinge i dag. De gjorde mycket nytta. De förhindrade brottslighet – inte bara grep brottslingar utan förhindrade att kända kriminella begick brott. Det är mycket viktigt. Det kanske kunde ersätta mycket buggning och telefonavlyssning.

Herr talman! I dag har polisen inte rätt att genomöka kriminellas bilar i jakt på vapen. Verkligheten har visat att man ofta förvarar sina vapen i sina fordon. Sedan kan man gå ut och hämta dem när man känner sig nödsakad till detta, när man ska visa sin makt och skaffa sig den så kallade respekten. I spåren av detta förekommer ruskiga brott.

Polisens möjligheter att ingripa måste anpassas till hur kriminella agerar. Polislagen bör tillåta att polisen söker igenom misstänkta fordon för att kunna beslagta illegala vapen. Detta förslag kan regeringen lägga fram utan att som brukligt utreda, bereda och, som man säger, följa frågan. Detta förslag kan faktiskt Margareta Sandgren ta med sig till departementet nästa gång ni har dialog. Jag förutsätter nämligen att ni har dialog. Det händer ju nästan aldrig att ni vill ändra ens ett kommatecken i de förslag som kommer hit till riksdagen.

Anf. 3 PETER ALTHIN (kd):

Herr talman! Ärade ledamöter, framför allt de närvarande! Alla åhörare! Det är inspirerande att se er ta del av vad vi sysslar med i den svenska riksdagen. Jag hade med stor glädje också hälsat justitieministern välkommen hit, men han har uppenbarligen någonting annat att sysselsätta sig med. Det här är viktiga frågor, och därför tycker jag att det hade varit trevligt om han hade varit med och lyssnat på de synpunkter vi har här.

För att inte glömma det, herr talman, yrkar jag bifall till Kristdemokraternas reservation 3 under punkt 2. Jag står naturligtvis bakom övriga kristdemokratiska reservationer.

Jag ska försöka att begränsa mig – vilket ju alltid kan vara upplyftande, framför allt för dem som ska lyssna – till några synpunkter på överskottsinformationen. Detta är en fråga om reglering av överskottsinformationen för de brottsförebyggande myndigheterna. Hur får man använda den? När får man använda den? Ska man använda den? I vilken omfattning ska man använda den? Det är det som är frågan.

Låt mig ge åhörarna en liten bild av vad det är fråga om. Man kan få tillstånd av domstol att hemligt avlyssna ett telefonsamtal när man misstänker allvarlig brottslighet, och sedan kan man lägga den informationen till grund för utredningen. Det kan dock hända att det vid denna avlyssning som tingsrätten har gett tillstånd till kommer fram ytterligare uppgifter som är hänförliga till något annat brott, och då är alltså frågan: Får man utreda det och använda sig av denna sidoinformation eller överskottsinformation?

Det har inte varit lagreglerat tidigare. Jag vill säga att det är utomordentligt positivt att det äntligen har blivit det.

Man kan inleda förundersökning eller motsvarande utredning på grund av den här överskottsinformationen om vissa villkor är uppfyllda.

Villkor nummer ett har tidigare talare varit inne på – om det är föreskrivet fängelse i ett år eller uppåt och man kan utgå från eller anta att det inte ska föranleda endast böter. Det är alltså en begränsning av när man kan använda det här; det måste vara ett brott av en viss kvalitet. Jag tycker att det är en rimlig begränsning. Man kan diskutera var man ska lägga ribban. Här har man lagt den vid ett år och uppåt. Jag tycker att det är rimligt. Det är bra, och det är om inte njutbart så i varje fall viktigt att vi har fått detta lagreglerat.

Men sedan tillkommer ytterligare en möjlighet att få använda sig av överskottsinformationen. Det är, som det står i punkt 2, om det finns särskilda skäl. Lyssna lite på det där med särskilda skäl! Vad täcker det? Vad innebär det? Jag menar att det inte är godtagbart att ha det på det sättet att man bara kallar något för särskilda skäl. Dels begränsar man inte utrymmet för att använda överskottsinformation på ett rimligt och tillräckligt sätt, dels, och kanske ännu viktigare, så öppnar man för godtycke.

Man får försöka skaffa sig en bild av vad de här särskilda skälen är – för det bör man ju veta om man ska ha någon synpunkt på det. Det sägs att det ska vara ett allmänintresse. Det är jämställt med särskilda skäl. Men det kan också vara att polisen, som man skriver, utifrån sin erfarenhet på goda grunder misstänker att det begåtts ett betydligt allvarligare brott än det som de ursprungliga uppgifterna gav misstanke om. Vad innebär detta egentligen? Vad öppnar man för här?

De som är inne på linjen att all överskottsinformation ska kunna användas kan ju lägga ned sin verksamhet. Här finns ju möjligheten att i stort sett använda all information.

Jag menar att detta inte är acceptabelt. Det lämnar ett stort utrymme för godtycke. Jag är inte ensam om detta, även om ensam kan vara stark ibland. Den juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet skriver så här: Vi anser att förslaget har en onödigt generell räckvidd och innefattar alltför stora risker för reducerad rättssäkerhet och omfattande integritetskränkningar.

Det är så jag ser det också. Det finns en risk för att man kör över enskilda människors integritet. Jag menar att man har lämnat detta helt öppet för tolkningar och godtycke. Kristdemokraterna menar därför att punkt 2 om särskilda skäl ska utgå.

Avslutningsvis vill jag, som någon tidigare har sagt, säga att det alltid är en balansgång mellan den brottsbekämpning som alla står bakom och de enskilda personernas integritet. Hur långt ska man gå? Hur mycket av friheten ska man begränsa? Den balansgången måste man hela tiden ta på allvar. Det finns gränser för detta.

I det här fallet innebär särskilda skäl också att förutsebarheten inte uppfylls. Det går inte att förutse hur resultatet av lagstiftningen rent faktiskt blir. Förutsebarheten är ett fundament för rättssäkerheten. Därför menar jag att det är bra att vi har fått en lagreglering som innebär en rimlig balansgång. Men punkt 2 om särskilda skäl gör det hela alltför godtyckligt och alltför lite förutsebart.

Jag yrkar bifall till reservation nr 3.

Anf. 4 ROLF OLSSON (v):

Herr talman! I det nu aktuella betänkandet behandlas reglering av överskottsinformation som framkommer vid användning av hemliga tvångsmedel. Regeringen föreslår att överskottsinformation om annat än det som låg till grund för beslutet om hemliga tvångsmedel ska få användas för utredning om andra brott. Flera föregående talare har varit inne på de mer preciserade förslag som framgår av betänkandet.

Herr talman! Det är enligt Vänsterpartiets mening positivt att det sker en tydlig reglering av bestämmelserna kring hur de hemliga tvångsmedlen används. Därför motsätter vi oss inte propositionen eller betänkandet i dess helhet. Här finns resonemang om nödvändigheten av balans som är bra. Johan Pehrson var inne på detta, och på den punkten vill jag instämma i hans resonemang.

Men det finns stor anledning att vid diskussioner om tvångsmedel ta ett större grepp om utvecklingen på tvångsmedelsområdet och att lyfta sig och titta på vad som händer på hela området. Vi har nyligen kunnat konstatera av regeringens årliga skrivelse att tvångsmedel som hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning stadigt ökar i omfattning år efter år. Därutöver diskuteras införandet av nya tvångsmedel och nya inslag i verksamheten som buggning, hemlig dataavläsning, lagring av trafikdata både i Sverige och inom EU och nu också senast preventiv tvångsmedelsanvändning.

Jag utgår från att alla här är överens om hur utomordentligt viktigt det är att i denna situation väga behovet av utbyggd tvångsmedelsanvändning mot grundläggande rättssäkerhetsaspekter och frågan om hur skyddet av den personliga integriteten ska kunna hävdas.

För Vänsterpartiets del vill jag understryka att vi ser med stark oro på utvecklingen inom tvångsmedelsanvändningen. Det räcker inte att som en del gör hävda att detta är en oundviklig utveckling. Vi måste hela tiden tänka efter. Vad är det för ett samhälle vi bygger upp? Det är nödvändigt att se till helheten. Det måste finnas ett påtagligt behov av de här åtgärderna. Åtgärderna måste stå i rimlig proportion till vad som går att vinna. Därvidlag har vi regeringsformens formuleringar att tänka på. Terroristbekämpning och bekämpning av andra grova brott är naturligtvis nödvändiga att bedriva och ha skarpa medel mot. Men de får inte bedrivas på sådant sätt att grundläggande demokratiska värden hotas eller så att rättssäkerheten äventyras. Ändamålen får inte helga medlen.

Vänsterpartiet har länge hävdat ståndpunkten att den parlamentariska kontrollen av tvångsmedelsanvändningen måste förstärkas väsentligt och ges en mer aktiv form än enbart genom en tunn årlig skrivelse. Vi har tagit upp denna fråga med regeringen. Justitieministern har i olika sammanhang, bland annat i en radiointervju för några veckor sedan, bekräftat att initiativ ska tas för att utreda frågan. Vi förväntar oss att mycket snart få information om vad som händer på detta område. För Vänsterpartiet är inrättande av förstärkt parlamentarisk kontroll över tvångsmedelsanvändningen en utomordentligt viktig fråga.

Herr talman! I betänkandet behandlas alltså i huvudsak propositionen om överskottsinformation och motioner med anledning av denna. Till betänkandet har också fogats motioner från allmänna motionstiden med bäring på tvångsmedel och användningen av dessa. Vänsterpartiet väckte en sådan motion, som behandlas i detta betänkande. Jag ska här kom-

mentera en del av de reservationer som vi har lämnat med anledning av motionen.

I reservation 5 betonar vi det märkliga i att personer som blivit utsatta för hemliga tvångsmedel i efterhand inte underrättas om övervakningen. Det innebär att det endast är de som åtalas som får veta att en hemlig tvångsåtgärd vidtagits. Den oskyldige förblir ovetande. Vänsterpartiet menar att den som har utsatts för hemlig övervakning bör meddelas detta efter avslutad förundersökning och ges möjlighet att överklaga ett beslut som vederbörande anser felaktigt. Ett felaktigt beslut ska kunna innebära en skadeståndsskyldighet för intrång i den personliga integriteten.

I reservation 9 tar Vänsterpartiet upp hur den pågående utvecklingen med ett växande antal åtgärder mot terrorism kan balanseras med de övergripande frågorna om mänskliga rättigheter och personlig integritet både här i landet och inom ramen för EU. Det finns många faror för inskränkningar i demokratin, och därför föreslår Vänsterpartiet en utredning som specifikt ska belysa dessa frågor. Vi delar inte fullt ut synen i skrivningarna i betänkandet om att dessa aspekter är helt tillgodosedda genom Integritetsskyddskommitténs arbete. Kommittén är utomordentligt viktig, och möjligen kunde man tänka sig ett tilläggsdirektiv. Men vi tycker som sagt att det hela bör vidgas till att omfatta de aspekter som vi här anger i reservation 9.

Vänsterpartiet har också i ett särskilt yttrande pekat på vikten av lagreglering av sådana arbetsmetoder som inte är reglerade i dag. Det handlar exempelvis om dolda kroppsmikrofoner och andra metoder som vi pekar på. Det pågår ett arbete kring detta i Regeringskansliet, och vi avvaktar detta arbete och utgår ifrån att det kommer ett lagförslag som reglerar användningen.

Herr talman! Jag har i detta anförande strävat efter att tydligt uttrycka oro och stor tveksamhet till ökad användning av hemliga tvångsmedel. Tveksamheten minskar inte av att det från en del håll framförs närmast entusiastiska pläderingar för en rad nya hemliga tvångsmedel. Jag har också tryckt på vikten av en förstärkt parlamentarisk kontroll. När detta sagts ska dock också sägas att betänkandets huvudförslag om en reglering av överskottsinformationen är ett steg i rätt riktning.

Herr talman! Jag står bakom Vänsterpartiets reservationer men yrkar för tids vinnande bifall endast till reservation 5.

Anf. 5 JOHAN LINANDER (c):

Herr talman! Det har tagit lång tid, men nu har vi äntligen att fatta beslut om hur överskottsinformationen får användas. Det är en viktig fråga för hur polisens arbete ska regleras och vad de får använda för att lösa så många brott som möjligt och förhindra så många brott som möjligt.

Det återstår dock flera andra områden där det råder osäkerhet om hur polisen får arbeta. Jag behöver bara nämna bevisprovokation och skyddsidentitet som två exempel. Detta måste den socialdemokratiska regeringen ta på allvar. Som jag ser det är det inte rimligt vi i en demokrati och rättsstat inte har reglerat hur poliserna får arbeta och att poliserna själva ska få avgöra om metoderna är lagliga eller inte. Dessutom riskerar de ju i nästa läge att själva åtalas och dömas om de har använt metoder som man inte får använda.

För en gångs skull vill jag, när jag nu kan, ta tillfället i akt och berömma regeringen för ett väl avvägt förslag. Vi i Centerpartiet tycker att det är en lämplig gräns för när överskottsinformation ska få användas som har föreslagits, nämligen ett års fängelse och när det kan antas att brottet inte bara ska ge böter eller när det finns särskilda skäl. Visst kan särskilda skäl inbjuda till visst godtycke, och jag tycker att man ska vara lite misstänksam. Men samtidigt har vi som lagstiftare svårt att förutse varje enskild situation. Därför tycker jag att det finns anledning och är lämpligt att hålla öppet för särskilda skäl.

Vi ska inte heller glömma bort, även om det kanske uppfattas så av tidigare talare, att all överskottsinformation alltid får användas för att förebygga brott. När polisen får kännedom om att ett brott ska ske finns det ingen begränsning av hur överskottsinformationen får användas. Om det så bara är en stöld av en cykel får informationen användas för att stoppa ett förestående brott.

Herr talman! Som lagstiftare måste vi alltid fundera på om en tvångslag är så väl motiverad att den kränkning av den personliga integriteten som den innebär är nödvändig. Vid all tvångsmedelsanvändning måste vi väga nyttan mot graden av intrång i den enskildes personliga integritet.

I dag är hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning de tvångsmedel som polisen kan använda. Ofta har de använts i kampen mot den grova organiserade brottsligheten och narkotikasmuggling.

För mig råder det ingen tvekan om att det finns anledning att kränka vissa människors personliga integritet i de fall det behövs för att avslöja brott som har begåtts. Även om någon talare har sagt att vi som vill införa nya hemliga tvångsmedel talar om dessa nya hemliga tvångsmedel med entusiasm, är det inte så att vi tycker att det är väldigt bra att till exempel införa buggning. Det handlar om att det faktiskt behövs. Man får faktiskt göra den skillnaden.

Buggning har vi debatterat många gånger här i kammaren, och nu har vi äntligen hört att justitieminister Thomas Bodström är positiv till buggning. Trots detta väljer majoriteten i utskottet att avstyrka den borgerliga alliansens förslag om att tillåta buggning. Det måste väl tolkas som vanligt att utskottsmajoriteten inte vill göra någonting förrän regeringen har sagt precis hur det ska vara.

Vi ska vara noga när vi talar om buggning. Det vill jag poängtera. Vi ska vara noga med hur man avväger reglerna om buggning. Det får inte användas för mindre brott, utan det ska vara rejält grova brott, mord, kidnappning, grova narkotika brott och liknande. Dessutom är det viktigt att ha skyddsmurar kring ett nytt hemligt tvångsmedel som buggning. Offentliga ombud är ett exempel. Jag tycker också att det är viktigt att ta med att samtal mellan en misstänkt och till exempel en präst eller en läkare inte ska få avlyssnas.

Även om majoriteten i riksdagen här i dag förmodligen kommer att säga nej till buggning hoppas jag att justitieministern känner att det faktiskt är ganska bråttom. Vi har redan gett de kriminella organisationerna ett för stort försprång.

Hemma i Skåne har vi redan sett att danska kriminella väljer att bosätta sig i Skåne för att det är enklare att fortsätta sin kriminella verksamhet där eftersom den svenska polisen har sämre möjligheter att bekämpa den typen av brottslighet än vad den danska har. Den största skillnaden är att den danska polisen får använda buggning.

Herr talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservation 7 under punkt 7 om buggning, men vi står givetvis också bakom reservation 8 om efterforskning av vapen i brottsförebyggande syfte.

Anf. 6 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Herr talman! Det är ingen tvekan om att det har varit en brist att det inte har funnits någon reglering av överskottsinformationen och dess hantering. Det är naturligtvis bra att man tar tag i situationen, men jag tycker att det är tråkigt när man går åt fel håll enligt våra värderingar.

Det finns ett visst minimikrav som tingsrätten har att ta ställning till genom sin lagman för att kunna ge det här tillståndet till polisen ta upp och avlyssna brottsmisstänkta personer. Det är två år. Men man försöker sänka ribban när det gäller överskottsinformationen och menar att här räcker det med ett år och eventuellt särskilda skäl. Jag tycker att det här är en tänjning av avlyssningsmöjligheterna åt fel håll.

Därför skriver vi i reservation 1, som jag härmed vill yrka bifall till, att vi vill avslå detta. Det vill vi göra av det skälet att man gått fel väg. Vi behöver reglera överskottsinformationen men på ett annat sätt sett utifrån samhällets vanliga civila invånares synpunkt. Polisen ska givetvis kunna bekämpa brott, men vi får inte glömma bort att många vanliga enskilda människor kommer i kläm här. Därför tycker jag att det är viktigt att de människor som har utsatts för en hemlig telefonavlyssning har möjlighet att få reda på detta även om de befunnits oskyldiga. På samma sätt som Vänsterpartiet tycker vi att det är riktigt att människor också ska ha möjlighet att få ett ideellt skadestånd om det visar sig att det har förorsakat dem problem.

Sedan kommer vi till en sak som jag saknar i propositionen, och det är hanterandet av den här överskottsinformationen. Vilka ska få använda sig av denna? Är det meningen att det material som polisen får fram när man gör en hemlig telefonavlyssning kan spridas vidare till andra grupper? Det hände vid en Säpoavlyssning då man förde över delar av informationen till Försäkringskassan. Det kan vi inte acceptera, och det finns inte heller reglerat i det här fallet.

När det gäller att med hjälp av den hemliga telefonavlyssningen avvärja planerade brott som man får kännedom om har vi, som Johan Linander nämnde, möjligheterna redan i dag.

För tids vinnande yrkar jag bifall bara till vår första reservation.

Anf. 7 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Jag är nyfiken av mig. Därför skulle jag vilja höra av Leif Björnlod hur han förklarar för den person som har blivit misshandlad att visserligen vet polisen vem det är, man har bevis och ett erkännande, men man får inte använda detta bevis.

Anf. 8 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Det är viktigt att människor som blir utsatta för brott får den upprättelse som det betyder att polisen kan utreda det brottet och ta fast den som är skyldig. Det är jag helt övertygad om. Men det måste finnas metoder att göra det utan den stora risken att man kränker andra människor som inte har begått brott, för då utsätter samhället dem för brott. Det är viktigt att det finns restriktioner vid användandet av överskottsinformationen.

Anf. 9 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Jag får nog säga att jag inte riktigt förstod Leif Björnlods svar. Överskottsinformation om någon oskyldig kommer väl aldrig att användas. Det handlar ju om överskottsinformation när man får veta att ett brott har begåtts. Ni från Miljöpartiets sida menar att det ska finnas en gräns, att det brottet måste ha minst två år i straffskalan för att förundersökning ska inledas.

När vi tittar på vilka brott som har minst två år i straffskalan så är det mycket grova brott. Att ha slagit en människa sönder och samman är inte ett tillräckligt grovt brott för att bevisen skulle få användas om Leif Björnlod och Miljöpartiet hade fått som de hade velat. Om en person står sönderslagen och får veta att polisen har ett erkännande men på ett band som inte får användas i domstol eftersom minimistraffet inte är två års fängelse för misshandel tror jag inte att den personen accepterar det argumentet från Leif Björnlod och Miljöpartiet.

Anf. 10 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Jag kan inte inse att om det finns ett erkännande – erkännande läggs väl fram i tingsrätten i så fall och det andra är väl bara en indikation på ett erkännande – det finns möjligheten att använda en hemlig telefonavlyssning som ett tungt vägande bevis i det här fallet. Det beviset ska framläggas först i tingsrätten. Där kan man mycket väl ställa de frågorna.

Anf. 11 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! För mig också är det ett lite konstigt resonemang från Miljöpartiets sida, nu också. Vi har en tvåårsgräns för förväntat straffvärde för att kunna sätta i gång själva avlyssningen. När man har gjort detta är det ju en integritetskränkning, det är vi helt överens om. Men den balanseras av att man förhoppningsvis hindrar den integritetskränkning som följer med fortsatt brottslighet. Om man lyssnar på detta, och en människa får sin integritet kränkt på lagliga grunder och på ett förutsägbart sätt kan man få reda på en hel del ganska otäck brottslighet.

Jag återkommer till det exempel som jag hade i mitt huvudanförande. Jag kallar det grov kvinnofridskränkning. Det ligger i dag i regel på ett straffvärde på runt ett års fängelse för en man som systematiskt terroriserar en kvinna och kanske håller henne inspärrad. Hur kan du och Miljöpartiet, som jag förstått efter den senaste kongressen säger sig vara ett feministiskt och bra alternativ, motivera att man inte ska kunna komma åt detta, att polisen inte ska få använda denna information? Det är ju inspelat, och alla samtal är klarlagda. Det är hundraprocentiga bevis. Hur förklarar du moraliskt att denna man – vi förutsätter att det är en man

Anf. 12 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Det hypotetiska brott som du nu säger har blivit avslöjat genom den hemliga telefonavlyssningen har i och för sig inte berättigat till att göra hemlig telefonavlyssning eftersom det inte fanns två år i straffskalan för det ursprungliga brottet. Någonstans måste vi sätta ribban. Jag tycker att det är givet att man ska få använda hemlig telefonavlyssning på de villkor som vi har slagit fast, och överskottsinformationen ska användas på samma villkor. Det tycker jag känns som ett mer logiskt sätt att hantera frågan.

Anf. 13 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Poängen är att man har en hög tröskel för att kunna gå in i den verksamhet som handlar om att man gör ett visst integritetsintrång när man avlyssnar personen, men det man då får reda på kan vara mycket hemska saker. Både du Leif Björnlod och jag vet om att den som är inblandad i narkotikahandel till exempel kanske begår ett och annat brott på vägen också, om jag säger så. I den miljö där narkotika frodas råder inga sunda värderingar i övrigt. Man kanske håller på med människohandel och annat också. Om det i den miljön finns en situation där en kvinna kränks å det grövsta och det genererar grov kvinnofridskränkning är det helt ofattbart, Leif Björnlod, att Miljöpartiet med sin nyvunna känsla för feminism väljer att den mannen ska kunna få fortsätta fast polisen sitter och ser och hör detta och det pågår dag ut och dag in och är inspelat. Men vi ska inte använda det, för det är en bättre princip. Personer har ju ändå fått sin integritet kränkt genom att man har gett tillstånd. Det är mycket möjligt att personer kan dömas för annan brottslighet också, men om det finns bevisat tycker jag att det är osmakligt att föreslå den begränsning som Miljöpartiet kommer med. Det är många människor som därmed inte får den upprättelse som brottsoffer som jag tycker att man förtjänar när man är utsatt för ett allvarligt brott.

När det gäller vem som ska få använda detta har vi ju så att säga dubbelsekretess i förundersökningar när det gäller hemliga tvångsmedel. Det är mycket snävt. Man kan inte ens ha meddelarfrihet för den här typen av brott. Men om det är ett pågående eller planerat brott ska det även om det är ett lindrigt brott få användas och leda till sedvanlig förundersökning. Det kan innebära att man tar kontakt med Försäkringskassan, och så ska det vara. Det ska förhindra bidragsfusk. Det är åtminstone Folkpartiets klara linje att bidragsfusk ska förhindras om det är ett pågående brott.

Anf. 14 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Herr talman! Det är det resonemang ni för. Ni vill öka möjligheten till de här avlyssningarna. Vi ställer inte upp på det. Det handlar ju inte om att avlyssningen enbart berör skyldiga personer. Den här överskottsinformationen från avlyssning kan komma från människor som egentligen inte har någonting med brottet att göra. Den informationen ska i det sammanhanget inte få användas annat än på villkor att dessa själva hade varit berättigade till avlyssning – två års fängelse.

Särskilda skäl är ytterligare en sak som har nämnts tidigare och som jag tycker är ett alldeles för flummigt begrepp. Jag som miljöpartist tycker att begreppet särskilda skäl utan någon specificering är väldigt flummigt. Därför vill jag inte heller att vi ska ha det inskrivet i texten.

Anf. 15 MARGARETA SANDGREN (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Äntligen kan man väl säga, har vi nu på riksdagens bord ett förslag till lagreglering av överskottsinformation. Det har diskuterats länge när vi har behandlat hemliga tvångsmedel. Johan Pehrson med flera har förtjänstfullt talat om vad den här lagregleringen innebär. Jag behöver inte upprepa det.

Motioner, Lagrådets uttalande och uppfattningen om hur Europadomstolens praxis beträffande artikel 8 i Europakonventionen bör tolkas har lett till att den här lagregleringen har kommit till stånd. Det är det förslag vi nu har att ta ställning till.

Äntligen, säger jag. Jag kan medge att det har tagit tid. Jag vill inte spekulera i vilka omständigheter som har påverkat beredningen i frågan om överskottsinformation. Utskottet välkomnar att det nu ligger på riksdagens bord för avgörande.

Det har ju här talats om vad överskottsinformationen innehåller och om, när, hur och var man ska få använda den.

Det finns lite mer om lagreglering av överskottsinformationen och de upptagningar och uppteckningar som har gjorts och hur de får bevaras. Det gäller, precis som för annat hemligt tvångsmedel, tills förundersökning har lagts ned eller avslutats eller – om åtal väckts – att målet avgjorts slutgiltigt.

Däremot kan man inte använda upptagningarna och uppgifterna längre än till dess att målet har avgjorts i första instans. Det kan alltså inte granskas i efterhand, till exempel vid ett resningsärende. Regeringen skriver att man har för avsikt att initiera en vidare utredning i den frågan.

När det gäller uppteckningar eller upptagningar som är av betydelse för att förhindra förestående brott ska det bevaras så länge som det behövs för att förhindra just det brottet.

Det är intressant att notera att högeralliansen, som i så många andra frågor säger sig vara så rörande överens, har lite olika uppfattning om förslaget.

Moderaterna vill inte ha någon begränsning när det gäller överskottsinformationen. Kristdemokraterna tycker att man har gått för långt. Folkpartiet och Centerpartiet har inga invändningar, utan tycker att förslaget är bra.

Man skulle kunna antyda att om vi hade haft en borgerlig regering hade riksdagen fått vänta ännu längre på ett förslag eftersom ni inte är överens inbördes.

Miljöpartiet har i sin reservation yrkat avslag på propositionen med motiveringen att det med förslagets generella räckvidd finns risker för att överskottsinformationen används för syften och former som inte var avsedda och som innebär risker för minskad rättssäkerhet och integritetskränkningar.

En reglering av överskottsinformation har varit efterfrågad inte minst i den här kammaren. Som jag sade tidigare har Lagrådet uttalat att det bör vara reglerat. Det säger också EU-konventionen.

Redan i dag har överskottsinformation kunnat användas. Jag förstår inte – när man yrkar avslag på förslaget i betänkandet – hur gällande ordning skulle innebära en större rättssäkerhet eller mindre risk för integritetskränkningar.

Moderaterna anser i sin reservation att lagförslaget innebär en onödig begränsning. Regeringen har motiverat sin ståndpunkt i propositionen för denna begränsning. Det går ju att läsa både i propositionen och i betänkandet. Man tycker inte att det är riktigt övertygande.

Man skriver i sin reservation att den skyldighet polis eller åklagare har att inleda förundersökning så snart det finns en misstanke om brott skulle åsidosättas genom den här begränsningen.

Det är riktigt att det i princip finns en skyldighet för polis och åklagare att inleda förundersökning så snart det finns misstanke om brott. Men det finns faktiskt också undantag från detta. De finns på s. 19 i propositionen.

Några av undantagen är

- Om det är uppenbart att brottet inte går att utreda
- Om fortsatt utredning skulle kräva kostnader som inte står i rimligt förhållande till brottet
- om det inte skulle leda till svårare påföljd än böter
- om det kan antas att åtal för brottet inte kommer att ske till följd av bestämmelser om åtalsunderlåtelse eller om särskild åtalsprövning.

Det finns ytterligare två undantag.

För en åklagare gäller absolut åtalsplikt. Men också den är förenad med ett antal undantag.

Utskottet delar regeringens bedömning att det bör finnas en begränsning. Det kan vara av resursskäl eller på grund av att det har framkommit från de brottsutredande myndigheterna att man inte ser något generellt behov av att använda informationen.

Kristdemokraterna anför i sin reservation att regeringen gått alldeles för långt och att användandet av överskottsinformation inte begränsas i tillräcklig mån. I förslaget finns ett undantag i begränsningen, nämligen att det kan finnas särskilda skäl för att inleda en förundersökning även om inte kravet på ett års fängelse eller därutöver är föreskrivet för brottet. Kristdemokraterna menar att det öppnar för ett godtycke.

Regeringen har i propositionen angett vilka särskilda skäl som kan finnas, nämligen ett väsentligt allmänt intresse som talar för att brottet utreds, bland annat vid fall av övergrepp i rättssak. Man har också angett en del exempel i författningskommentarerna.

I vissa fall kan polisen få information om ett brott vars svårighetsgrad kan variera avsevärt på grund av omständigheterna i det enskilda fallet, men som i det konkreta fallet bedöms som ringa brott.

Som exempel nämner man att polisen får uppgift om att någon innehar ett fåtal barnpornografiska bilder, varför brottet skulle rubriceras som ringa. I sådana fall kan det undantagsvis finnas särskilda skäl att inleda en förundersökning när polisen utifrån sin erfarenhet på goda grunder misstänker att det har begåtts ett betydligt allvarligare brott än det som de initiala uppgifterna ger misstanke om.

Utskottet anser, liksom regeringen, att utrymmet särskilda skäl bör finnas. Det är naturligtvis önskvärt med en så tydlig lagstiftning som möjligt så att utrymme för godtycke inte uppstår. Men i det exempel som jag angav skulle enligt Kristdemokraterna en förundersökning inte kunna inledas. Det finns säkert fler exempel på liknande situationer.

Jag tror faktiskt att det bland allmänheten eller hos den drabbade skulle upplevas som stötande om en förundersökning i det fall som exemplet anger eller liknande inte skulle kunna inledas trots att misstanke om ett allvarligare brott finns hos polisen.

Moderaterna har en reservation om överskottsinformation vid öppna tvångsmedel. Frågan har inte behandlats i den nu lagda propositionen. För regeringen har det mest angelägna varit att få en lagreglering när det gäller hemliga tvångsmedel.

Att det skulle finnas behov har framkommit när man har remissbehandlat den promemoria som ligger till grund för propositionen. Därför finns det heller inget beredningsunderlag för att lägga fram ett förslag. Vi förutsätter att regeringen återkommer om man gör bedömningen att det behövs ytterligare reglering.

I reservation från Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser man att den som blivit utsatt för något hemligt tvångsmedel ska underrättas därom efter avslutad förundersökning.

Riksdagen har ju fattat beslut om offentliga ombud, som har sagts här tidigare. Det är de som ska tillvarata den misstänktes intresse. Det offentliga ombudet ska bevaka att tveksamma eller felaktiga beslut om hemliga tvångsmedel inte tas. Som utskottet skriver: Om man i efterskott får reda på att man har blivit utsatt är ju skadan redan skedd.

Beträffande reservationen om buggning övervägs frågan i Regeringskansliet. Vi vill ju inte här ta ställning. Det gäller också efterforskning av vapen. Det finns en promemoria som man nu remissbehandlar och som är föremål för beredning.

Att majoriteten här redan nu skulle ta ställning för de förslag som läggs fram i reservationerna låter sig ju inte göras. Det kan ju faktiskt i remissbehandlingen och den beredning som sker framkomma andra synpunkter, eller ytterligare synpunkter, som påverkar en sådan här lagstiftning. Därför tycker jag att man ska avvakta den beredning som pågår och snart lägger fram ett förslag. Då kommer vi också att ta ställning till det.

Herr talman! Jag yrkar än en gång bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 16 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Vi är i huvudsak överens om betänkandet, Margareta. Det gläder mig. Det visar att det från och till finns sådant som blixtrar till från Socialdemokraterna där man faktiskt kommer med bra förslag. Det här är ett bra förslag.

Det kläs dock in i angrepp på oss i den borgerliga alliansen att vi skulle vara splittrade för att vi öppet och ärligt redovisar att det finns olika bedömningsgrund i detaljer i regleringen av överskottsinformationen.

Vi är ju just nu i opposition. Då är det väldigt viktigt att man ärligt redovisar hur det ser ut. Man hade något mer förväntat sig att regeringens skuta – den som ofta beskrivs som en fullriggare, men snarare är en jolle på drift på ett stort hav – skulle ha lite stöd för den politik man lägger fram. Styrman Bodström och kapten Margareta Sandgren, i det här fallet, har blivit övergivna av matrosen Leif Björnlod. Ni är ju helt beroende av att få fram det. Miljöpartiet vill ju inte ha någon lagstiftning alls.

Det här visar än en gång hur viktigt det är att alla partier i riksdagen – inte bara Folkpartiet – är beredda att pröva förslag på det rättsliga området för att få fram lagstiftning och göra Sverige ännu bättre. Sverige kan ju bättre än vi kan i dag.

Sverige ska inte av prestigeskäl lida för att vi har en regering som inte har något underlag att tala om i riksdagen, utan är beroende av Folkpartiet och andra partier när Miljöpartiet, i det här fallet, menar jag, grovt sviker, inte minst brottsoffer.

Min fråga gäller huvudsakligen något annat som tas upp i betänkandet. Det är frågan om vapen. Är inte Margareta Sandgren orolig över vapensituationen i vårt samhälle och antalet illegala vapen som finns? Varför kan inte vi ge polisen stöd för att kunna undersöka också bilarna i jakten på de illegala vapnen för att minska lidandet och dödandet?

Anf. 17 MARGARETA SANDGREN (s) replik:

Herr talman! Jag får väl tacka för berömmet. Det är inte ofta det kommer från Johan Pehrson till en socialdemokratisk regering. Det finns väl anledning också för oss att fundera lite grann på vad högeralliansen kommer att presentera.

Det här är ingen större fråga. Man kunde väl tänka sig att ni hade försökt att komma överens. Ni hade inte kunnat lägga fram förslaget till riksdagen om ni hade haft olika uppfattningar i frågan. Jag ville bara påpeka för er att det var på det sättet. Det hade man kunnat åstadkomma.

Vi har inget regeringssamarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi har ett samarbete i ekonomiska frågor, i budgetfrågor och i vissa andra frågor i vissa propositioner. Men ni säger att ni ska bilda regering. Det krävs kanske lite mer om man ska sitta i samma regering och lägga fram förslag.

Jag är absolut orolig för vapen. Vi har inte uttalat något annat. Vi har ingen annan uppfattning än att det borde vara möjligt. Nu bereder man ett förslag i Regeringskansliet. Då tycker jag att man kan avvakta det. Det kan komma med nya saker som vi inte har tänkt på, och vi kan tillföra saker och ting som man inte har tänkt på där. Men vi vill först se förslaget som kommer från regeringen.

Anf. 18 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Det är intressant att se att vi nu formerar oss inför en valrörelse. År 2006 kommer det att avgöras hur Sverige ska styras framöver. Det finns fyra partier som har en gemensam stark plattform. Vi går igenom område efter område för att finna hur vi ska lösa de stora utma-

ningar vi står inför i Sverige. Det gäller inte minst på det brottsbekämpande området.

Sedan har vi ett annat gäng på en annan båt. En hoppade just av båten i den här frågan, nämligen Leif Björnlod. Det är ert underlag. Någon annan gång är det Vänsterpartiet som hoppar av. Det enda jag läser om i tidningarna och ser på tv är att alla dessa personer kräver ministerposter i just Margareta Sandgrens regering.

Det är tydligt att det finns alternativ. Vi har sju olika partier. Vi tycker självklart lite olika i några detaljfrågor. Men i de fundamentala frågorna är det oceaner av oenighet mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det gör att ni är tvungna att gå till riksdagen och söka stöd.

Jag tycker att det i grunden är bra. Jag skulle vilja ha bredare uppgörelser. Jag har ofta kritiserat Margareta Sandgrens parti för att man inte kommer till utskottet och söker bredare stöd vad gäller hur vi ska hantera psykiskt störda lagöverträdare eller hur vi ska behandla sexualbrotten och så vidare. Man väljer den smala, instabila kretsen där matroserna hoppar av då och då.

Vapenfrågan har varit på bordet mycket länge. Den har tagits upp i utskottet under flera år. Men det händer väldigt lite. Jag kan inte förstå att man kan prioritera så fel när man ser tillgången på vapen på våra gator och vad det leder till i form av mänskligt lidande och faktiskt död.

Anf. 19 MARGARETA SANDGREN (s) replik:

Herr talman! Nu är ni inte här för att diskutera regeringsfrågan. Det är nästan ett och ett halvt år kvar till valet. Vi får väl se vad resultatet blir av det och vilka konstellationer som infinner sig då. Jag lyfte fram och antydde det. Ni slår er alltid för bröstet och säger: Vi i högeralliansen. Detta var ingen större fråga. Man tycker att ni skulle kunna komma överens här.

Vi söker breda uppgörelser. Men låt oss återkomma till frågan om psykiskt störda lagöverträdare. När den frågan kommer upp kan vi diskutera breda uppgörelser. Men i det här ärendet finns det ingen anledning att göra det. Jag tycker att man kan avvakta. Det kan komma fram synpunkter i den beredning som nu görs inom departementet, och då får vi ta ställning till det.

Anf. 20 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Vi har en lite märklig talarordning från den moderata sidan. Det beror på hastig sjukdom. Det gör att vi har lite olika debattörer. Därför har jag inte heller kunnat gå in i den replikväxling som varit med Margareta Sandgren. Men jag vill ändå göra några korta kommentarer.

Först och främst är det en stor fråga vi behandlar. Frågan om hur man ska hantera överskottsinformation behövde hanteras mer tydligt än vad som har skett. Det har vi begärt länge. Anledningen är att det har skapat oreda i flera processer eftersom man inte har vetat vad som gäller. Därför är det angeläget.

Sedan är det alldeles riktigt att vi har lite olika uppfattningar på den borgerliga sidan. Jag tycker inte att det är en så stor sak. Det är en effekt av att man nu har upptäckt att vi i fråga efter fråga har arbetat oss samman och presenterat ett förslag. Nu är det helt plötsligt konstigt om vi inte är överens om precis allting.

Jag är helt säker på att om vi inom alliansen hade lagt ned arbete på detta eller haft ett arbete i gång så hade vi löst det och hittat gemensamma ståndpunkter. Men det har inte varit en fråga som vi har hunnit med. Vi har många andra frågor. Jag tror att kraven kommer att öka på enighet från vår sida. Jag tycker ändå att det är ett fantastiskt resultat som vi visar i många andra frågor.

Det som framför allt har bekymrat oss moderater och som är skälet till den huvudreservation vi har i ärendet är den begränsning i användningen av överskottsinformation som regeringen vill se. Det är uppenbart så att när man lyssnar av med de medel man får använda och upptäcker brott som inte når upp till de straffvärden som stipuleras innebär det att man nu kräver att polisen ska blunda.

Vi har känt att det finns problem att förklara för människor varför polisen inte ska behöva ha samma krav på sig att bedöma om man ska sätta i gång en utredning eller göra något annat utan att man ska skjuta det åt sidan. Det går inte att förklara för vanliga människor. Jag har faktiskt försökt.

Vi har sagt att det är rimligt att man har en likvärdig skyldighet och ett likvärdigt ansvar inom exempelvis polisen att titta på sådant man får reda på även när det kommer i samband med den här typen av avlyssning. Det är bakgrunden till att vi inte vill ha den här begränsningen.

Vi har också i andra reservationer ganska tydligt pekat på svårigheter vi ser. Med tanke på att användning av avlyssning och annat ökar kommer vi att få återkomma till dessa frågor mer än en gång, eftersom avgränsningsproblemen är svåra.

De frågeställningar som har lyfts upp i diskussionen och som vi pekar på i reservationerna är inte avdömda slutgiltigt i och med detta betänkande eller de beslut som fattas nu. Jag tror att vi kommer att få svårigheter att förklara för allmänheten men även för personalen inom polisen och andra varför man helt plötsligt inte här kunna göra en likvärdig bedömning som man hade gjort om man upptäckt brottet på ett annat vis.

Det blir väldigt ologiskt och konstigt, även om jag också har respekt för att man vill hitta begränsningar för att inte avlyssning och annat ska gå för långt. Det är komplexa frågor, och de är svåra. Jag är övertygad om att alliansen kommer att fortsätta att arbeta med dem så småningom. Men just nu koncentrerar vi oss delvis på en del andra frågor.

Den kritik som Margareta Sandgren riktade mot alliansens arbete är snarast ett beröm för att vi har gjort så mycket på andra håll att man hade hoppats att också denna fråga, som regeringen har tagit så lång tid på sig att bereda, skulle ha varit något som vi redan hade löst fastän vi inte sitter i regeringsställning.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2004/05:JuU33
Tillträde till 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål
mellan EU:s medlemsstater (prop. 2004/05:142 delvis och prop.
2004/05:144).

Anf. 21 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Den här morgonen har jag haft förmånen att få ägna åt en ganska viktig konferens som handlar om brottsbekämpning i Östersjöområdet och de länder runt Östersjön, dit Sverige hör, som delar en hel del utmaningar för att kunna skapa bättre trygghet och säkerhet i vår del av världen och i vår del av den europeiska unionen.

Politiker, forskare och myndighetsföreträdare har redovisat de utmaningar som vi står inför när det gäller brottsbekämpning, de möjligheter som finns, men tyvärr också en hel del av de hinder som finns för att vi effektivt ska kunna komma åt den avart som följer i ett allt öppnare Europa. Det är ett tråkigt faktum att brottsligheten faktiskt mycket medvetet utnyttjar de luckor och de öppningar som skapas när vi tar bort gränser och river murar.

Vi har pratat mycket om hur de nationella myndigheternas samarbete fungerar, vad vi kan lära oss och vad vi kan göra mer bilateralt, länder till länder. Vi har pratat mycket om internationella samarbetsmän för polis och tull, hur viktigt det är att det funkar i praktiken. Vi har haft Östersjörådets verksamhet uppe till diskussion. Vad kan bli bättre där? Och vi har inte minst pratat om EU, så klart. För de här länderna runt Östersjön är ju, precis som för Sverige, EU det viktigaste samarbetsområdet för att kunna skapa instrument som bekämpar brottslighet.

Herr talman! Det är faktiskt en sådan fråga vi har uppe nu. Det är samma saker som berörs nu som alltid annars. Nu ska vi behandla den ömsesidiga rättshjälpen i brottmål mellan EU:s medlemsstater. Det handlar om svåra saker. Det handlar om förtroende och respekt för varandras rättsordningar. Det handlar om det ömsesidiga erkännandet, som står som en grundpelare sedan Tammerforsöverenskommelsen, att vi ska ha förtroende för varandra.

Men det är inte alltid så lätt. Vi ser och vi vet att det fungerar olika. Vi känner ofta att just i Sverige är vi väldigt duktiga. Det är min upplevelse också. Vi är duktiga på rättssäkerhet och rättstrygghet. Men är vi helt ärliga vet vi att det faktiskt finns brister också i vårt land. Även vi har kanske till och med allvarliga brister när det gäller våra myndigheters sätt att arbeta.

Så ser man det i de andra länderna också. Man upplever inte själv att alla länderna som det påstås vara korruption i är jättekorrumpa. De tycker att just deras land fungerar ganska bra, men de är oroliga för grannlandet eller något annat land i unionen.

Jag tror i alla fall att det är väldigt viktigt att vi tillstyrker förslaget i det här betänkandet så att vi kan få den här konventionen på plats. Vi måste se till att vi har bra regler för hur poliserna ska kunna arbeta över gränserna, att vi har effektiva regler för gemensamma utredningsgrupper

och att vi mellan våra polismyndigheter kan ge varandra tekniskt bistånd för att tillsammans samla kraften mot den brottslighet som ofta påstås vara växande. Jag möter många människor i brottsbekämpande yrken som säger detta.

Även om jag levererade en hel del kritik, mina vänner, på det seminarium som jag var på under förmiddagen tycker jag att det är väldigt konstigt att vi inte ser fler av dessa organiserade brottslingar bakom lås och bom i så fall, om nu verksamheten växer och de blir så många. Var är effektiviteten? Vi måste ju ställa hårda och tuffa krav på våra myndigheter så att de levererar och inte bara springer runt och pratar om ökande grov brottslighet. Man måste se till att det kommer något också och att man sätter in något. Det borde vara prioriterat, tycker i alla fall jag, och jag vet att de flesta här i kammaren delar den uppfattningen. Vi ska prioritera arbetet mot den grova organiserade brottsligheten som skadar så mycket och ger så många människor rättsförluster.

Jag tror att det här är ett steg i rätt riktning. Vi tillstyrker detta från Folkpartiets sida.

Vi tror dock att man faktiskt också, som tas upp i det här ärendet, måste fundera på till exempel regler för skyddsidentitet. Det är en fråga som jag också vet är aktuell på Regeringskansliet. Det faktum att alltmer av den organiserade brottsligheten går över gränserna gör att poliserna i alla länder i Europa måste ha lika villkor att kanske kunna infiltrera en organiserad grov brottslighet som håller på med människohandel eller narkotikahandel.

I dag är det ett problem för de här grupperna om det är en gränsöverskridande insats och de kommer till Sverige. Vi har andra regler. Man får inte ha skyddsidentitet. De kriminella hjärnorna bakom denna cyniska verksamhet kan snabbt avslöja vilka som är polisiära infiltratörer.

Detta leder i ett annat led till att Sverige alltmer, som vi har uppmärksammat på sistone, använder sig av andra agenter, privata agenter, personer som sällan är helt fläckfria själva, om jag uttrycker mig milt, personer som hamnar i provocativa åtgärder. Man slirar verkligen på lagstiftningen på ett sätt som jag tycker är oacceptabelt.

Jag skulle ha önskat att majoriteten hade sett vikten av att vi hos regeringen skyndar på möjligheten att kunna använda sig av just skyddsidentitet. Frågan om provokation tas ju också upp i betänkandet. Vi vet att gränssnittet mellan en hygglig bevisprovokation och en påstådd brottsprovokation egentligen är hårfin. Det blir nästan en akademisk fråga. Men om vi vill nå resultat i den här verksamheten, om vi vill få några av de jag faktiskt också tror finns, grovt organiserade brottslingar, att hamna bakom lås och bom i större utsträckning, måste vi också vara beredda att ge lite tuffare verktyg. Men vi får hoppas att regeringen själv har styrfart i den här frågan eftersom vi inte får en tydlig signal från riksdagen om att vi ska bifalla den delen.

Jag vill ändå yrka bifall till reservation nr 2, herr talman, för att markera att vi måste gå vidare och ge verktyg så att poliserna i Östersjöområdet och poliserna i hela EU kan jobba gränsöverskridande mot den organiserade brottsligheten som går över gränserna. Sverige ska inte ha luckor i lagstiftningen som gör att här avslöjas alla direkt, och det blir mycket svårt att i praktiken genomföra kontrollerade leveranser.

Prot. 2004/05:132

2 juni

Tillträde till 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan EU:s medlemsstater

Den konferens som jag var på under förmiddagen fortsätter och avslutas i dag. Jag hoppas att det dokument de kommer fram till efter den kommer hela utskottet till godo, för det är väldigt avgörande frågor. Vi kan fokusera hur mycket som helst i Sverige på att vi ska bli bättre. Men i ett öppet Europa spelar det också roll hur vi tillsammans jobbar för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Här finns mycket arbete kvar att göra. Det är glädjande att detta är ett steg på vägen, herr talman.

Anf. 22 BEATRICE ASK (m):

Herr talman! De förslag som behandlas i det här ärendet innebär sammantaget ett tydligt steg mot bättre och mer effektiv brottsbekämpning över gränserna. Genom regler som exempelvis reder ut hur hemlig telefonavlyssning ska kunna hanteras vill vi kunna möta den grova organiserade brottsligheten.

I det här ärendet finns det förtydliganden som gör att myndigheter dessutom inte bara ska hjälpa varandra när så behövs och begärs, utan en svensk åklagare som handlägger ett ärende om rättslig hjälp ska också informera den ansökande staten om han eller hon upptäcker att man borde göra mer än vad som begärs, det vill säga det finns ett mervärde som man kan få ut genom att använda de nya regler som vi kommer att anta om någon timme kanske. Det här tycker vi moderater är väldigt bra.

Däremot anser vi att regeringen också borde ha lagt fram förslag som reglerar polisens möjligheter att arbeta med skyddad identitet. Rikspolischefen, rikskriminalchefen och länspolismästaren i de tre största polismyndigheterna begärde nyligen offentligt att få den möjligheten för att kunna arbeta mer effektivt mot den organiserade brottsligheten. Genom att tillträda 2000 års EU-konvention kommer utländsk polis att kunna arbeta under skyddsidentitet i Sverige. Men våra egna poliser kan det inte. Det här är ologiskt. Jag förstår inte varför inte regeringen har försökt möta de önskemål som har redovisats på ett sakligt sätt från polisledningar runtom i Sverige.

Vi moderater påpekar också att det i dag saknas svensk lagreglering när det gäller kontrollerade leveranser, som vi nu ska hjälpa till med, och när det gäller brottsprovokativa åtgärder. Majoriteten skriver i betänkandet att en lagreglering av brottsprovokation är komplicerad och att frågan utreds. Det är väl sant. Men vi moderater anser att det är ett problem i brottsbekämpningen att man inte vet vad som är tillåtet och inte tillåtet i Sverige samtidigt som vi i ett internationellt samarbete, där vi ibland deltar, vet att det används brottsprovokativa metoder och att de också har framgång. Det finns en ganska bra redovisning i många rapporter av hur man lyckas nå framgång i brottsbekämpning genom att använda nya metoder. Jag förstår inte varför vi inte i Sverige reder ut hur vi ska kunna använda dem på ett bra sätt.

Det finns ett gråzonsutrymme när det gäller reglerna för polisen, vill jag påstå, som gör att polisen i dag hamnar i situationer där deras insatser ifrågasätts.

När man inte vet vad som gäller och inte gäller i fråga om brottsprovokation och annat får vi endera resultatet att poliser går för långt, kanske så småningom till och med döms eller blir av med jobbet, eller att poliser passiviserar därför att de är rädda för vilka konsekvenser ett handfast agerande kan få. Det gråzonsutrymmet gör att vår polis blir

mindre effektiv än vad den skulle kunna vara samtidigt som vi vet att den kriminella verksamheten minsann inte sitter still utan hela tiden utvecklar sin verksamhet och går längre och längre.

Därför går det inte att göra som regeringen gör, nämligen att säga att det här är så komplicerat och man måste fundera och så vidare. Vi måste försöka att så fort som möjligt ge polis och andra tydliga regler för vad som får och inte fås göra. Rimligen måste vi försöka närma oss regelverk som våra samarbetspartner, inte minst inom Europa, har eftersom vi mer och mer när det gäller internationell brottsbekämpning också här hemma samarbetar med andra. Det blir ologiskt att utländsk personal kan göra vissa saker och svensk kan inte. Vi får en olycklig oreda i hela systemet.

Vi moderater tycker att polis och rättsväsende måste moderniseras. Genom att rösta på exempelvis reservation 2 kan riksdagen bidra till ytterligare ett steg i den riktningen. Härmed har jag också yrkat bifall till den reservationen.

Anf. 23 ROLF OLSSON (v):

Herr talman! Vi debatterar alltså tillträde till 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan EU:s medlemsländer. Konventionen syftar till att på olika sätt underlätta och förbättra det internationella rättsliga samarbetet i brottmål.

Återigen tycker jag att vi kan konstatera generellt att det är positivt med en tydlig reglering av tidigare oklara områden. Återigen kan man också konstatera att det händer en hel del på området som har anknytning till begreppet hemliga tvångsmedel. Även här kan vi se detta. Jag vill gärna hänvisa till vad jag sade i mitt anförande om betänkandet som berörde överskottsinformation, det vill säga att det behövs som balans en förstärkt parlamentarisk kontroll av användandet av dessa hemliga tvångsmedel.

Med detta sagt vill jag gå in på den motion vi har väckt med anledning av propositionen, som vi i övrigt tycker innebär förbättringar. Vi har ett förslag på en möjlighet för Sverige att vägra rättslig hjälp inom EU när någon står misstänkt för politiskt brott, det vill säga det som framgår i texten under reservation 1. Utskottsmajoriteten yrkar avslag på vårt yrkande med hänvisning till att samarbetet inom EU hela tiden fördjupas och att utvecklingen inom EU, även om den straffrättsliga lagstiftningen inte är harmoniserad, går mot en ordning av ömsesidiga erkännanden av varandras straffrättsliga avgöranden. Vi menar att detta är ett riskfyllt tänkande när det är fråga om politiska brott. Redan i dag kan vi konstatera att det finns olika definitioner inom EU-länderna om begreppet politiska brott. Vi kan med andra ord tänka oss att vi här i Sverige tvingas medverka till att gripa personer som anses ha begått brott i andra länder men som skulle gå fria i Sverige eftersom vi skulle anse att personerna har givit uttryck för sin politiska åsikt. Den utvecklingen, om vi tittar ut över nuvarande Europa, är fullt möjlig.

Herr talman! Världen förändras ständigt. Den lagstiftning som tillämpas i dag måste kunna användas även i framtiden. De olika ländernas strafflagstiftningar har för övrigt redan i dag skilda definitioner på vad som utgör olika brott. Det finns ingen garanti för att vår nuvarande definition av vad som utgör politiska brott kommer att tillämpas i framtiden. Att öppna upp sådana luckor i lagstiftningen är, menar vi i Vänsterpar-

Prot. 2004/05:132
2 juni

*Tillträde till 2000 års
konvention om
ömsesidig rättslig hjälp
i brottmål mellan
EU:s medlemsstater*

tiet, inte rätt väg att gå. Vi måste, som vi alltid har gjort tidigare, försäkra oss om att vi inte medverkar till att någon döms för brott som kan betraktas som politiska.

I den EU-konvention vi nu ska tillträda finns i artikel 9.2 en möjlighet för alla länder att förklara att en ansökan om rättslig hjälp ska kunna avslås om det är fråga om politiska brott. Denna möjlighet vill inte majoriteten i utskottet använda. Det är svårt för Vänsterpartiet att förstå.

Herr talman! Jag yrkar därför bifall till reservation nr 1.

Anf. 24 JOHAN LINANDER (c):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2 under punkt 5 om svensk lagstiftning om skyddsidentiteter med mera.

Visst känns det bra att vi tillträder 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan EU:s medlemsstater. I dag har vi att ta ställning till ännu ett viktigt och bra förslag från EU. Rättslig hjälp mellan EU:s länder är bra både för brottsbekämpningen och för dem som utsatts för brott.

Det känns konstigt att vi i Sveriges riksdag i dag ska fatta beslut om att tillåta andra länders poliser att få arbeta i Sverige med skyddsidentitet och kontrollerade leveranser. Det känns inte konstigt för att jag har något emot besluten i princip, utan det känns konstigt för att vi inte har någon lagreglering om skyddsidentitet och kontrollerade leveranser för svenska poliser.

I konventionen hänvisas till att arbetsmetoderna ska ske under nationell rätt, men vi i Sverige har inte ens någon nationell rätt om detta. Utskottsmajoriteten försöker förklara detta med att vi har en fast praxis som svensk polis arbetar efter, till exempel vad gäller kontrollerade leveranser och provokation. Det finns en praxis, men så där fast tycker jag inte att den är. Var går gränserna? Det tycks vara allt annat än klart. Ett inte alldeles okänt mål om en kriminalkommissaries vapenhantering har givit olika domslut i tingsrätt och hovrätt. Nu blir det Högsta domstolen som ska avgöra vad som gäller. Det är svårt att säga att det finns en fast praxis i Sverige.

Givetvis vore det rätt ordning att först fastställa svenska regler för vad som gäller för svenska polisens arbetsmetoder. Därefter kan vi besluta vad som ska gälla för utländska polisens arbetsmetoder i Sverige.

Från Centerpartiets sida vill vi inte stoppa det viktiga arbetet om rättslig hjälp. Vi har valt att inte yrka avslag på hela propositionen även om vi tycker att det är en bakvänd ordning. I stället har vi i reservation 2 krävt att regeringen återkommer med förslag på svensk lagstiftning. Det hoppas jag att man gör så snart som det bara är möjligt.

Herr talman! Jag brukar så fort det handlar om en EU-fråga återkomma till samma ämne, men tyvärr har både Vänsterpartiets och Miljöpartiets representanter försvunnit. Nu kommer Vänsterpartiet tillbaka! Det var skönt. Jag kan konstatera att båda de EU-negativa partierna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, återigen godkänner en överenskommelse som vi gör inom EU, det vill säga den union som båda partierna vill lämna. Denna dubbelmoral att både äta kakan och ha den kvar – rättare sagt: både äta kakan och lämna bort den – kräver en förklaring.

Jag hörde ingen förklaring i Vänsterpartiets Rolf Olssons anförande. Jag hoppas att han kan lämna en i en replik. Miljöpartiets Leif Björnlod försvann någon annanstans. Hur menar Vänsterpartiet att fördelarna med denna konvention om rättslig hjälp skulle kunna behållas även om Sverige stod utanför EU?

Anf. 25 ROLF OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag tvingades lämna salen ett litet ögonblick, så jag fick inte njuta av hela Johan Linanders anförande. Men det är kända ståndpunkter sedan tidigare som Johan Linander upprepar.

Vi i Vänsterpartiet tar ställning i varje enskild fråga konkret. Jag vidhåller det jag sade i talarstolen, att det självfallet finns positiva inslag i detta att vi nu reglerar områden som tidigare varit oreglerade. Vi värderar detta. Vi har inte låst fast oss i några dogmer utan ser praktiskt på frågorna. Kan vi komma framåt när det gäller rättssäkerheten och demokratin vill vi naturligtvis medverka till detta. Vi tycker att vi gör det genom våra ställningstaganden här.

Jag vill ställa frågan till Johan Linander varför han inte, precis som majoriteten i det EU som han så entusiastiskt pläderar för, vill ge oss möjligheten att sätta en gräns när det gäller politiska brott. Varför vill Johan inte medverka till det? Det vill uppenbarligen andra krafter inom EU.

Anf. 26 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Rolf Olsson upprepar nu att det här är en sjyst konvention, men vi får tydligen inte heller den här gången något svar på frågan hur vi skulle kunna fortsätta det rättsliga samarbetet, öka rättstryggheten för Europas medborgare som rör sig över gränserna och fortsätta att bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten om Sverige står utanför detta viktiga samarbete.

Jag ska däremot försöka svara på den fråga jag fick som handlade om politiska brott. Det är inte så att man genom att det finns en möjlighet i konventionen säger att alla medlemsstater ska införa en sådan här reglering kring politiska brott. Jag är för min del inte speciellt orolig för att det kommer att begås politiska brott inom Europas medlemsstater och att man då ska kräva utlämning från Sverige.

Jag kan vända på det och säga: Skulle ett annat land få vägra utlämning till Sverige om det handlade om koppleriverksamhet, det vill säga att det inte var olagligt i ett annat land att syssla med koppleri men Sverige ville ha en person utlämnad? Jag tror inte att Sverige hade tyckt att det var så jättebra om vi hade fått svaret att det inte var olagligt i det landet och man därför vägrade att lämna ut den personen.

Jag tycker att vi ska erkänna varandras rättsordningar. Vi i Centerpartiet går efter dessa principer. Därför står vi inte bakom reservationen från Vänsterpartiet och Miljöpartiet, men jag har i och för sig full respekt för den.

Anf. 27 ROLF OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att det i dessa dagar uppenbarligen är tveksamt med entusiasmen i hela Europa, inte bara hos Vänsterpartiet. Det är ju länder som Frankrike och Holland som visar att bygget av den

Prot. 2004/05:132
2 juni

*Tillträde till 2000 års
konvention om
ömsesidig rättslig hjälp
i brottmål mellan
EU:s medlemsstater*

superstat som Johan Linander uppenbarligen förbehållslöst applåderar inte har stöd hos majoriteten i Frankrike och inte har stöd i Holland. Jag känner att jag är i väldigt gott sällskap.

Jag tycker att Johan ändå ska tänka över det här med de politiska brotten. Synen varierar, som bekant, på definitionen av brottslighet. I länder som Spanien, Irland och andra finns det diskussioner som vi inte omedelbart kan känna igen. Jag tycker att den möjlighet som ges i artikel 9.2 är någonting att ta fasta på här i Sverige. Det är någonting, Johan, som innebär ytterligare ett erkännande av en produkt som har sin bas i EU, så det är inget negativt. Det finns en möjlighet för Johan att ansluta sig till det.

Anf. 28 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Jag lyssnar och lyssnar och försöker hitta ett svar på frågan hur Sverige skulle kunna fortsätta att dra nytta av de fördelar som vi ser med EU om vi inte var medlemmar. Jag trodde att Rolf Olsson skulle svara att vi kunde göra som Island och Norge, att ändå tillträda konventionen. Island och Norge är inte med i EU men tillträder den här konventionen. Det går till så att de här båda länderna, och även Schweiz numera, sitter med i den så kallade gemensamma kommittén, där man får godkänna beslut som de 25 medlemsstaterna tidigare fattat. Man får alltså inte vara med och förhandla, utan man får ta en färdig produkt rakt av.

Detta svar kom inte från Rolf Olsson, men det kanske var så han tänkte.

Vad gäller superstat vill jag bara klargöra att jag också kan vara mycket kritisk till hur samarbetet i EU går till. Jag tycker att EU-samarbetet i alldeles för stor utsträckning är ett samarbete mellan Europas toppolitiker, när det borde vara ett samarbete mellan Europas folk. Jag vill utveckla EU i denna riktning.

Från Centerpartiets sida vill vi driva en aktiv EU-politik. Vi vill inte sitta på åskådarläktaren, som tydligen Rolf Olsson och Vänsterpartiet vill.

Rolf Olsson kommer säkert, som sagt, att få nya chanser att förklara hur ett Sverige utanför EU skulle kunna dra nytta av fördelarna med EU. Nästa gång det kommer ett rambeslut som ska godkännas lovar jag att jag återkommer till detta.

Anf. 29 JOE FRANS (s):

Herr talman! Låt mig först yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Herr talman! EU-samarbetet på det rättsliga området bygger, som flera har sagt här uppe, på ömsesidigt förtroende. Det bygger på att man känner trygghet i varandras rättssystem och rättstradition. Det bygger på att man sakta, steg för steg, närmar sig varandra, inser och erkänner att man har olika principer och olika traditioner men att man har en viss trygghet i att man tillsammans vill bekämpa brottsligheten, den internationella, organiserade brottsligheten. Man vill göra det lättare att skapa effektiva instrument för våra brottsbekämpande myndigheter.

Om jag tillåter mig göra en reflexion av det replikskifte som nyss ägde rum, kan jag säga att mot bakgrund av det som vi upplever i Europa är det här området kanske ett av de områden där de största förändringarna kommer att ske i det EU-fördrag som föreslås. Det är hursomhelst, oavsett hur det går med den saken, det område där vi kommer att behöva jobba tillsammans, närma oss varandra, gå tätare tillsammans. Det samarbetet kommer, tror jag, att gå vidare. Det rättsliga området kommer att bli viktigare och viktigare, och det är bra.

Den konvention och det tilläggsprotokoll som det handlar om är en modernisering och förbättring av internationell rättslig hjälp i brottmål. Jag kan säga att svensk rätt i stor utsträckning uppfyller de krav som ställs här.

Ändå kan man säga att vissa lagändringar är nödvändiga. Tidigare talare har varit inne på det. Det handlar bland annat om telefonförhör och videokonferenser. Telefonförhör får genomföras av svensk domstol som bevisupptagning utom huvudförhandling om den ansökande staten begär det. Man utvidgar den här bestämmelsen så att även en svensk domstol ska kunna besluta att telefonförhör sker på det sättet.

Det finns en del andra ändringar, och det handlar om att en svensk åklagare som handlägger ett ärende om rättslig hjälp får underrätta den ansökande myndigheten om andra utredningsåtgärder. Det är bra förändringar.

Man kan alltså säga att till följd av den nya åklagarorganisation som föreslås ändras bestämmelsen om vilka åklagare som är behöriga att handlägga ärenden om rättslig hjälp. Det är också någonting som kommer att leda till effektivitet.

Det är ändringar i lagen om gemensamma utredningsgrupper. Det finns också regler om samarbete med kontrollerade leveranser – jag återkommer snart till det – och så kallade hemliga utredningar, det vill säga åtgärder som tjänstemän vidtar i en brottsutredning under användande av skyddsidentitet. Så det här samarbetet förekommer redan i dag i Sverige. Men det är inte särskilt reglerat i svensk rätt. Det finns förslag till en sådan reglering som har lämnats i ett annat lagstiftningsärende 2003. Men i det här betänkandet, som vi pratar om, föreslås det inte att vi ska ändra de föreskrifterna.

Det som Lagrådet också sade var att begreppet kanske måste utvecklas vidare. En hel del arbete återstår att göra där, men jag tror att vi så småningom kommer att få ett ärende när det är färdigberett i departementet.

Man kan titta tillbaka på den här utvecklingen. Först hade vi Maastrichtfördraget, där det straffrättsliga samarbetet grundlades och flyttade till tredje pelaren. Sedan kom Amsterdamfördraget 1999. Där intensifierade man samarbetet. Man lade grunden och fick riktlinjer för hur man skulle jobba. Så småningom fick vi då det mötet i Tammerfors där man tydliggjorde hur man skulle jobba tillsammans. Och man skapade ett antal nya institutioner som Europol, Eurojust. Och om man tänker på det steg som vi tar i dag, så är det helt rätt steg när det gäller att gå vidare med att skapa effektiva instrument.

Den här konventionen reglerar också olika situationer där staterna ska hjälpa varandra. En person som ska avlyssnas kanske exempelvis finns i ett land men instrumenten för att avlyssna honom finns i ett tredje land, och det finns ett annat land som ansöker om att det här ska göras. Detta gör det helt enkelt möjligt för oss att använda tekniken på ett bra sätt.

Det finns en rad olika situationer där man skulle kunna göra det möjligt för polisen att arbeta effektivt. Och det finns i stort sett enighet kring detta. Därför behöver jag nog inte prata så mycket om innehållet.

Men det finns två reservationer i ärendet, bland annat om det som jag har varit inne på när det gäller skyddsidentiteter. Detta är inte särskilt lagreglerat, men Beredningen för rättsväsendets utveckling har pratat om detta i ett tidigare betänkande, och jag kan säga som så att det pågår för närvarande arbete i departementet kring den frågan. Man kan naturligtvis vara kritisk mot att man särskilt ska reglera en arbetsmetod, för nog är detta en arbetsmetod, men vi ska diskutera saken. Sedan finns diskussionen om kontrollerade leveranser och brottsprovokation. Allt detta jobbar vi med, och jag tror att vi kommer att göra allt vi kan för att underlätta för våra brottsbekämparmyndigheter. Om det är nödvändigt så gör vi allt som vi kan för att underlätta.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 30 BEATRICE ASK (m) replik:

Fru talman! Jag har faktiskt ett bekymmer, och det är att jag tycker att Joe Frans och majoriteten har en sådan avslappnad inställning till någonting som är otroligt angeläget och viktigt.

Detta med skyddsidentiteter är ju någonting som är helt nödvändigt. Har du hört talas om mc-brottsligheten, beskyddarverksamheten? Svensk polis kan i dag inte i falskt namn hyra en bil. Det här är kriminella grupperingar som medvetet arbetar för att hota och försvåra utredningar och polisverksamhet, och vi har bakbundit vår egen polis så att de inte ens kan agera. Dessutom är polisen ofta utsatt för hot från de här grupperingarna, inte bara mot dem själva utan också mot andra. För vissa arbetsuppgifter är skyddsidentiteten alldeles nödvändig för att vi ska få framgång i att försöka bekämpa den här verksamheten.

Vi fick uppgifter häromdagen om att beskyddarverksamheten var etablerad i nästan varenda restaurang i Göteborgsområdet. Det här går alltså fort. Det här liksom fastnar i Sverige på ett sätt. Då står ni och säger: Så småningom kanske vi kommer fram till någonting.

Nu får vi då ett ärende där vi tillåter att utländsk polis får arbeta på det här sättet, men själva har vi inga regler. Jag läser i handlingarna här, där det står att arbetsmetoderna förekommer i annat internationellt samarbete där Sverige deltar, och det har enligt propositionen etablerats en relativt fast praxis om hur man får använda de här metoderna här i landet.

Räcker det med något slags fast praxis som liksom har utvecklats? Vi är med i samarbete där man använder metoderna, men vi ska inte själva ge oss möjligheten att reda ut vad som ska gälla exempelvis för att kunna bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Jag är rätt otålig när det gäller att vi får fram något här.

Anf. 31 JOE FRANS (s) replik:

Fru talman! Jag förstår Beatrice Asks oro på något sätt, men det är ju inte så att skyddsidentiteter inte används i Sverige. Det har gjorts med framgång när det gäller grov brottslighet, organiserad brottslighet, narkotikabrott och rån och annat. Men detta är inte lagreglerat. Det är det som det handlar om, och det kan man fundera på och diskutera kring. Det är en arbetsmetod som man kanske tycker borde vara reglerad, och saken är den att, som jag nämnde, det finns en beredning inom departementet. Jag känner en viss trygghet i att vi, när den beredningen har nått en nivå där man kan reda ut de här sakerna, kommer att få nödvändiga och adekvata lagstiftningsförslag på det området. Jag hoppas att vi, när detta kommer fram, kan söka en bred majoritet med Moderaterna och andra för att tillsammans underlätta för våra brottsbekämpande myndigheter.

Anf. 32 BEATRICE ASK (m) replik:

Fru talman! Rikspolischefen, rikskriminalpolischefen, länspolismästaren i Stockholm, länspolismästaren i Skåne, länspolismästaren i Västra Götaland – alla har entydigt sagt: Låt oss få hjälp med att få någon ordning på vad vi får göra för att bekämpa den brottslighet som just nu håller på att klamra sig fast vid och klistra sig fast i vårt land!

Då ska vi nöja oss med att det har etablerats en relativt fast praxis. Och så säger Joe Frans: Man använder ju lite av det här i dag. Ja, hur mycket då? Går man för långt? Gör man för lite? Det här är inte tillfyllest. Vi måste komma längre. Vi måste ge de ansvariga inom polisledningsarbetet besked om vad vi tycker. Det är att ta det politiska ansvaret.

Jag kan nästan ana mig till något slags politisk feighet när det gäller att ta i ganska besvärliga frågor, och jag är rädd för att det är som en hämsko när det gäller att få fram underlag. Jag påstår inte att det är lätt att reglera sådant här, och allt är inte okej heller därför att det finns gränser för vad man får och inte får göra. Men i det politiska ansvaret ligger att vi faktiskt tar det och att vi också ger personalen de verktyg de behöver.

Jag är mycket bekymrad över den här organiserade brottsliga verksamheten som biter sig fast och som skapar sig ett utrymme och som utgör ett hot mot människor och mot det demokratiska samhället. Och jag är förtvivlad över att vi passiviserar den svenska polisen eller också ser till att vi hänger ut en och annan som då går för långt eller är ute i träskmarker där de inte borde vara.

Vi måste få bättre regler, och jag förväntar mig faktiskt att Joe Frans nu ger ett besked om att han kommer att jaga på lite i departementets korridorer så att det händer något, så att vi får förslag på bordet här i Sveriges riksdag.

Anf. 33 JOE FRANS (s) replik:

Fru talman! Vi gör allt vi kan. Det stämmer inte att svensk polis är passiviserad. Det stämmer inte att vi inte gör något. Det som stämmer är att vi gör allt vi kan. Det som stämmer är att svensk polis redan i dag har en del möjligheter.

Det är lite frustrerande ibland, Beatrice Ask. Vi hade i går en lång diskussion om konstitutionsutskottets granskning. Vi är väldigt noga med

att se till att vi bereder ärendena. När vi gör det säger ni: Kom fram med ärenden utan beredning. Ja, det är lite svårt.

Men var trygg i att vi gör allt vi kan. När vi inom kort kommer med det som vi anser vara rimligt kommer vi att stödja det tillsammans med den möjliga maktpakten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

*Åtgärder mot illegal
alkoholhantering*

8 § Åtgärder mot illegal alkoholhantering

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2004/05:SoU22
Åtgärder mot illegal alkoholhantering (prop. 2004/05:126).

Anf. 34 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! I det här betänkandet ställer vi oss bakom regeringens förslag om att straffskalorna för vissa grova brott som begåtts uppsåtligt höjs till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vi ställer oss också bakom att det högsta straffet för olovligt innehav av alkoholdrycker höjs till fängelse i högst två år. Dessutom ställer vi oss bakom att kravet i alkohollagen på att innehavet av alkoholdrycker ska vara, som det står, i *uppenbart* syfte att olovligen sälja alkoholdrycker tas bort.

Men, fru talman, vi anser också att langning, som avser alkoholdrycker som har inköpts på Systembolaget, utgör ett allvarligt brott. Även straffet för olovligt anskaffande av alkoholdrycker bör därför, som Alkoholinförselutredningen med Kent Härstedt i spetsen föreslår, skärpas. Regeringen bör snarast återkomma med ett lagförslag i enlighet med utredningens förslag.

Den illegala alkoholhanteringen är ett allvarligt hot mot folkhälsan och den sociala tryggheten. Därför är det nödvändigt att Tullverket och polisen tillsammans ger högsta prioritet åt arbetet för att försöka förhindra illegal alkoholhantering. För att nå största möjliga effektivitet i detta arbete anser vi att Tullverket och polismyndigheterna måste samarbeta i enlighet med vad Alkoholinförselutredningen föreslår, nämligen att man bildar särskilda grupper av tulltjänstemän och poliser för att bättre kunna tillvarata de möjligheter som nu finns att beslagta illegalt införd alkohol och bestraffa illegal alkoholinförsel.

Fru talman! De förebyggande insatserna vad gäller alkoholens skadeverkningar på till exempel mödravårdscentraler, barnavårdscentraler, skolor och restauranger måste öka. Utbildningen för sjukvårdspersonal måste stärkas för att man tidigt ska kunna upptäcka alkoholrelaterade sjukdomssignaler. Det behövs mer forskning om sambandet mellan attityder i samhället och konsumtionsmönster. Framför allt är det viktigt med ökad kunskap om hur alkohol användningen hos ungdomar ska kunna minskas. Betydelsen av alkoholfria miljöer samt vikten av personligt ansvarstagande och effektiva åtgärder för att motverka en hög alkoholkonsumtion och ett missbruk måste betonas.

Vi moderater påstår att regeringen har gjort alltför lite tidigare för att minska alkoholkonsumtionen och den alkoholrelaterade ohälsan. Det här betänkandet är ett steg i rätt riktning, men det behövs mer, fru talman.

Med det yrkar jag bifall till alliansreservationen 1, men självfallet står jag också bakom reservation 2.

Anf. 35 GABRIEL ROMANUS (fp):

Fru talman! Jag får börja med att hälsa den moderata gruppen i socialutskottet välkommen i kampen för en restriktiv alkoholpolitik, i varje fall i detta avsnitt.

Vi befinner oss, som alla vet, i ett krisläge i alkoholfrågan. Alkoholkonsumtionen har inte minskat med 25 % utan ökat med över 30 %, och skadorna har börjat öka. En orsak till detta är naturligtvis den ökade lagliga införseln. Sverige vek sig inför EU-kommissionens hotelser, och nu har vi kommit i ett läge där alltfler anser att skatterna på alkohol bör sänkas, trots att vi vet att det leder till ökade skador.

Det andra misstaget, som vi diskuterar i dag, är att den olagliga vidareförsäljningen av införselalkohol har tillåts och utvecklats på det sätt som har skett. För nästan två år sedan kunde vi som var på en konferens i Helsingborg få höra att polisen hade kartlagt flera hundra personer som bedrev olaglig vidareförsäljning, men man hade inte resurser att sätta stopp för den. Att detta har fått fortgå kan man inte kalla för någonting annat än en skandal. Det är klart att det har skadat förtroendet för både lagstiftningen och hela rättsväsendet. Det har lett till ökade skador och ökat tryck på vår beskattning.

Nu, äntligen, kommer det förslag till mera aktiva åtgärder. Man kan säga att det är bättre sent än aldrig, men det är väldigt sent.

En tröst i bedrövelsen, skulle man kunna säga, är ändå att de här åtgärderna kommer före skattesänkningen, så det kommer i rätt ordning. Då blir det lättare att bedöma vilken effekt de här åtgärderna har och vilken skattesänkning som kan vara nödvändig om de får effekt. Men det är sannerligen inte regeringens förtjänst.

I grunden är vi, som framgår av betänkandet, eniga om att de här åtgärderna ska vidtas. Det finns ändå två reservationer. Den ena går ut på att vi reserverar oss vill ha en straffskärpning även för langning av alkohol som har köpts på Systemet. Det är, som Cristina Husmark Pehrsson påpekade, fullföljandet av Alkoholinförslutredningens förslag, som också har fått ett brett stöd av remissinstanserna.

Det andra som vi har reserverat oss emot är att regeringen inte har antagit utredningens förslag om att skapa särskilda gemensamma enheter för tullen och polisen för att bekämpa den olagliga alkoholhanteringen, framför allt i Skåne och i Stockholms län. Även det förslaget kom från utredningen och har fått stöd av de lokala remissinstanserna. De som har satt sig emot är Rikspolisstyrelsen, som inte vill att någon ska lägga sig i Rikspolisstyrelsens verksamhet och hur man sköter det operativa arbetet. Det skulle man kunna avstå ifrån om det var så att de hade gjort rimliga prioriteringar. Men när man får höra av polisen att polisen inte beivrar sådan här allvarlig brottslighet trots att polisen har kartlagt den och vet hur den ser ut blir man inte särskilt lockad av att låta polisen själv avgöra hur de ska disponera sina resurser.

Vi vill alltså att man ska säga ifrån tydligare än vad utskottsmajoriteten gör, att tullen och polisen ska samarbeta, att de ska prioritera de här frågorna, att de ska pröva den metod som utredningen har föreslagit. Om man inte vill gå in på det är det ändå ett minimum, som vi också säger i reservationen, att vi fortlöpande får rapporter från regeringen om hur man sköter det här arbetet och vilka resultat man har uppnått. Jag skulle vilja fråga majoritetens företrädare om ni i varje fall vill understryka att hur regeringen och myndigheterna än organiserar sitt arbete ska de rapportera vad de gör och vilka resultat de får så att vi kan skärpa kraven om vi i riksdagen inte är nöjda. Vi är ju ändå eniga i riksdagen om att den olagliga vidareförsäljningen av alkohol bidrar till ökade skador, och det måste vi sätta stopp för.

Vi hade också ett tredje yrkande i vår gemensamma motion, och det gällde information. Vi tyckte att det var viktigt att betona att det är bra med informationsinsatser och informationskampanjer om den olagliga alkoholhanteringen. Det visar ju erfarenheterna av en tidigare satsning som gjordes under rubriken OAS. Enligt forskaruppskattning ledde den till en minskning av olaglig tillverkning och smuggling av sprit med mellan 30 och 50 %. Informationen var en del i detta tillsammans med polis- och tullinsatser och annat.

Nu säger utskottet att majoriteten delar vår bedömning. Man understryker att det även efter 2005 kommer att finnas ett behov av informationsinsatser av olika slag – vi hade ju betonat vikten av långsiktighet i vår motion.

Man säger också att det ska komma en handlingsplan, och därför behövs det inget initiativ från riksdagen. Att man säger så brukar numera på kanslijargong här i huset kallas för ett mjukt tillkännagivande. Jag hoppas nu dels att man i Regeringskansliet läser det här avsnittet i utskotts-betänkandet ordentligt, dels att de som deltar i budgetförhandlingarna och i förhandlingarna om handlingsplanen – den skulle ha kommit under våren, men den kommer förhoppningsvis i början av hösten – läser högt för sina motparter i Regeringskansliet så att de verkligen satsar på detta eftersom det är så viktigt.

Eftersom den första talaren yrkade bifall till reservation 1 yrkar jag bifall till reservation 2, men naturligtvis ska ingenting överskugga att vi i stort sett är eniga om dessa åtgärder. Det enda som många av oss är missnöjda med är att de kommer så sent.

Anf. 36 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! Kristdemokraterna välkomnar att vi till slut har fått förslagen i socialutskottets betänkande om straffskärpningar för olovligt innehav, olovlig tillverkning och olovlig försäljning av alkohol. Vi i oppositionen försöker också hjälpa till med vår reservation 1 där vi kristdemokrater och alliansen – moderater, folkpartister och centerpartister – föreslår att det ska införas en straffskärpning för langning av alkohol inköpt på Systemet, vilket Alkoholinförselutredningen föreslog. Det finns naturligtvis inget rakt samband mellan dessa straffskärpningar och att det skulle bli färre fall av illegal alkoholhantering, men det är kanske en signal i ett större sammanhang och en del i ett större paket av åtgärder som också har effekt. Så länge som den ekonomiska vinsten är stor av den illegala införseln finns det naturligtvis också en stor kraft i lockelsen

att fortsätta även om hanteringen är olaglig. Kristdemokraterna vill ju inte ha den radikala prissänkning som skulle göra den illegala hanteringen ointressant eftersom vi inte vill se de ökade alkoholskadorna som följer av ökad konsumtion.

Frågan återstår om vi har ordentlig kapacitet och möjlighet för beivrande och om risken för upptäckt är någorlunda hög. Den frågan finns det förstås inget bra svar på i dag. Det fordras i så fall mycket av återtagande från bland annat tullen. Vänsterkartellen har år efter år "tullat bort" ett antal tullare. Det behövs också ett återtagande av poliskapacitet.

Vi har nyligen upplysts om att Kustbevakningen på västkusten under hösten förra året avsatte i stort sett alla sina resurser för att kontrollera fisket i Kattegatt. Smuggling av illegal sprit har man inte alls kunnat ägna sig åt.

Framför allt måste Sverige enligt Kristdemokraterna aktivt arbeta för att införselkvoterna radikalt sänks. Vid varje hemresa till Sverige från ett EU-land får vi ta med oss 230 liter alkohol. Det är inte särskilt rimligt. Med en sänkning av införselkvoterna lättar också trycket på skattesänkning.

I oktober förra året enades de nordiska ministrarna om att som huvudkrav driva att minimiskatterna på alkohol skulle höjas i EU-området och att införselkvoterna skulle halveras. Frågan även i den här debatten i dag är naturligtvis: Vad har regeringen gjort för att vi ska få framgång för ett sådant krav i ministerrådet? Det kan kanske Socialdemokraterna genom Jan Emanuel Johansson redovisa.

En träffande illustration till vänsterkartellens tafatthet att tackla den illegala alkoholhanteringen är majoritetens nej till vår reservation nr 4 om tullens och polisens arbete, som jag yrkar bifall till. Vi begär ju inget dramatiskt i reservationen utan vi understryker endast det naturliga i Alkoholinförselutredningens förslag om att särskilda grupper bör bildas av tullare och poliser för att man bättre ska kunna komma åt den illegala införseln av alkohol.

Från Kustbevakningen Väst har man berättat att inte heller Kustbevakningen har någon organiserad samverkan med polis och tull, och så får det fortgå medan vänsterkartellen passivt tittar på. Vi får nej av vänstermajoriteten av formaliaskäl.

Vi begär också i reservation 4 att riksdagen ska få en årlig redovisning av hur regeringen tacklar problemen med den illegala alkoholinförseln när man ändå inte av formaliaskäl vill tala om för polisen hur man ska göra. Åtminstone detta kanske socialdemokraterna i dag kan ge ett positivt besked om. Får vi en sådan årlig redovisning?

Anf. 37 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Det är verkligen på tiden att regeringen presenterar förslag till åtgärder för att komma åt den illegala alkoholhanteringen. Som situationen ser ut med den ökande konsumtionen av alkohol och allt som det för med sig känns dock åtgärderna otillräckliga redan från början. De kriminella alkoholbusarna ligger hela tiden steget före. Lagstiftningen, polisens och tullens begränsade resurser, attityder och att en del myndigheter verkar lågprioritera bekämpningen av den illegala alkoholhanteringen kan vara förklaringar men definitivt inget försvar.

Centerpartiet stöder flera av de straffskärpningar som nu föreslås. Av reservation nr 1 framgår, som tidigare nämnts, att Centerpartiet tillsammans med Folkpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna förordar Alkoholinförselutredningens förslag, det vill säga en skärpning av straffet även för olovligt anskaffande av alkoholdrycker inköpta på Systembolaget.

För en dryg månad sedan besökte jag tullen i Helsingborg. Vi var på plats 13.20 när färjan kom in i hamn. Enligt tullens bedömning fanns det ett tiotal bilar som var så baktunga och nedlastade att billjuset pekade rakt upp. Tullpersonalen hade resurser att kontrollera en av de tio bilarna. Det var en hyrd skåpbil som vid kontroll visade sig ha ca 1 600 liter starköl i lasten. Chauffören hävdade att lasten var för personligt bruk. Han skulle ha fest för kompisarna. Namnen på sina kompisar och var de bodde hade han inte en aning om. Efter fem timmars förhör lämnades ärendet över till åklagare.

Den här gången var det så uppenbart att det handlade om en planerad försäljning att det, trots orimliga införselregler, sannolikt blev för den här mannen att skaka galler några månader. Men övriga nio bilar åkte in i landet och kommersen var i gång.

Tullen och polisen, som vi pratade med på djupet, efterfrågade betydligt mer resurser och att bekämpningen av illegal alkoholhantering ska prioriteras. Ingen av dem föreslog någon skattesänkning.

Centerpartiet och övriga borgerliga partier framför i reservation nr 2 att regeringen måste uttala, precis som efterfrågades, att Tullverket och polismyndigheterna måste ge hög prioritet åt bekämpningen av illegal alkoholhantering. Vi i Centerpartiet ställer oss bakom Alkoholinförselutredningens samverkansförslag, att man kan organisera sig i särskilda grupper. Ett försök i Helsingborg vore nog en mycket bra idé. Majoriteten verkar inte vilja lyssna. Därför har vi, precis som Gabriel Romanus har redovisat, sagt: Låt oss åtminstone följa detta noga. Låt oss åtminstone här i riksdagen få del av hur det utvecklar sig. Låt framför allt Rikspolisstyrelsen få chansen att visa att man prioriterar och gör någonting åt situationen. Jag tycker att det är ett rimligt och väl avvägt förslag.

Jag yrkar å Centerpartiets vägnar bifall till reservationerna nr 1 och nr 2.

Anf. 38 JAN EMANUEL JOHANSSON (s):

Fru talman! Dagens förslag innebär att vi skärper straffen för grova alkoholbrott. Det är alldeles nödvändigt att vi reagerar och ingriper mot den brottslighet som vuxit fram under de senare åren.

Vi ser mycket allvarligt på de grova alkoholbrotten och kan konstatera att det ofta ligger mer eller mindre organiserad brottslighet bakom. Denna kriminalitet riktar sig dessutom ofta också mot en grupp som vi är satta att skydda, det vill säga våra ungdomar.

Det finns en överenskommelse mellan Sverige och övriga nordiska länder om att verka för höjda minimiskatter inom EU på alkoholdrycker. Införselkvoter och en samlad alkoholstrategi mellan olika länder är också frågor som vi måste arbeta med och där vi måste påverka EU. Vi vill lyfta fram de folkhälsomässiga konsekvenserna av olika åtgärder på alkoholområdet och på det sättet få gehör för synsättet att alkoholen är en folkhälsofråga och inte en näringspolitisk fråga.

Även om man börjar diskutera frågan inom EU är det långt kvar innan vårt synsätt vunnit gehör i alla europiska länder. Men alkoholskadorna går inte att prata bort. I Europa dog ungefär 600 000 personer av skador relaterade till alkoholen, och det bara under år 2002. De här problemen är inte minskande. Det är, snarare tvärtom, en ökande problematik.

Svensk alkoholpolitik överensstämmer mycket med WHO:s syn på alkoholskador och hur de ska begränsas. En ansvarsfull alkoholpolitik bör bygga på en överenskommelse om höjda minimiskatter på alkohol, överenskommelser om sänkta införselkvoter, kraftigt begränsad alkoholreklam samt förebyggande och informativa åtgärder riktade till ungdomar. Det är kanske också den viktigaste delen att informera och att bryta attityder.

Det pågår ett alkoholpolitiskt uppvaknande i många länder, särskilt vad gäller alkohol och ungdomar och alkohol och trafik. Men fortfarande ses alkoholen oftast som en vara bland andra, och det är en fara, för de kommersiella krafterna är ypperligt starka när det gäller just den här problematiken.

Förslagen om straffskärpningar för alkoholbrott i detta betänkande bygger på den av Kent Härstedt ledda Alkoholinförselutredningen. Alkoholinförselutredningen föreslår, förutom skattesänkningar för att minska handeln över gränserna, straffskärpningar vid alkoholbrott. Alkoholinförselutredningen föreslår också ett ökat förebyggande arbete, vilket, som jag sade tidigare, kan vara den viktigaste åtgärden som man kanske ska lägga mest tyngd på.

Alkoholpolitiken måste dels utformas för att begränsa alkoholens tillgänglighet, dels för att påverka folks attityder. Man behöver inte gå alltför många år tillbaka i tiden då man kunde se någon sitta på krogen och dricka öl vid tretiden en torsdag och då tänkte: Det här är en person som jag kanske borde prata lite grann med och som kanske har alkoholproblem. Attityderna numera öppnar sig mot mer alkoholdrickande och också vanligare alkoholdrickande, att det är en större acceptans. Det är de attityderna som vi måste kämpa mot.

Förslaget innebär väsentliga skärpningar av straffsatserna. Det blir höjda straff för grova brott för den som olovligen innehar, säljer eller tillverkar alkohol. Detta är nödvändigt för att på ett effektivt sätt ingripa mot den organiserade brottsligheten, och den organiserade brottsligheten har här funnit ett sätt att tjäna grova pengar på alkoholen.

Det handlar också om, för att vara väldigt konkret, ett problem som har uppkommit runtom i Sverige när det gäller våra närbutiker. De problem som uppstått är att närbutiker har haft stora lager av alkohol förvarade under disk. Det har varit svårt att bevisa vart alkoholen skulle ta vägen, om den skulle säljas vidare. Därför har vi socialdemokrater tagit fram verktyg för att se till att det ska bli olagligt att förvara stora mängder alkohol under disk.

När det gäller ett av förslagen om straffskärpningar har utskottsmajoriteten på en punkt valt att inte gå på Alkoholinförselutredningens förslag. Det handlar om höjningen av straffet för grovt olovligt anskaffande av alkoholdrycker. Det är på grund av att förslaget mest riktar sig mot den langning som förekommer utanför systembolag, det vill säga människor som går in och köper alkohol på Systembolaget för att sedan

smuggla den vidare till människor utanför. Langningen utanför systembolag är inte kopplad till den organiserade brottsligheten, och det är de som ägnar sig åt den organiserade brottsligheten som vi är ute efter. Det är de som vi vill sätta dit. Därför är det åtminstone inte på dessa grunder motiverat att genomföra en straffskärpning på den här punkten, anser vi.

Brottet att köpa alkohol på Systembolaget som sedan ges till en minderårig eller någon annan genererar i dag ett fängelsestraff på högst fyra år. Det tror jag räcker alldeles utmärkt i det här fallet.

När det gäller informationsinsatser kommer Alkoholkommittén under 2005 att genomföra en nationell kampanj mot illegal alkoholhantering. Huvudinriktningen är att slå mot den illegala vidareförsäljningen och att få ungdomar att avstå från att köpa illegal alkohol. Det finns flera motioner om att dessa informationsinsatser måste ske även efter 2005, och det håller jag med om. Det är en uppfattning som jag helt klart i grunden delar.

Regeringen kommer under hösten att presentera ett förslag till ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador. Jag tycker att vi ska invänta förslaget, så att vi kan få ett heltäckande förslag att ta ställning till på det här området. Den nya planen kommer att gälla från nästa år. Den kommer också att ersätta den plan som löper ut vid årsskiftet 2005/06.

Vi socialdemokrater har länge bekämpat olika former av alkoholbrott. Vi tycker att det nu är dags för straffskärpningar. Det är av stor vikt att de förslag som förs fram i dag följs upp genom att polis och tull prioriterar de här ärendena, som några av debattörerna har pratat om tidigare. Polisen och tullarna har för någon månad sedan redovisat en gemensam handlingsplan för att bekämpa alkoholrelaterad brottslighet, vilket vi tycker är väldigt viktigt och väldigt bra.

Däremot kan vi inte stödja de inlämnade motioner som går ut på att på många sätt detaljstyra polisens och tullens arbetsmetoder. Det föreslås att polis och tull ska bilda gemensamma enheter, något som också berörts i Alkoholinförslutredningen. Vi anser inte att det finns underlag eller att det ens är lämpligt att vi sköter polisens och tullens arbete eller detaljstyr detsamma från socialutskottet.

Jag tror att polisen och tullarna gör det här arbetet mycket bättre själva. Myndigheterna bör i fall som dessa själva styra och utveckla metoderna för sin egen verksamhet. Polis och tull får genom vårt förslag bättre möjligheter att beivra alkoholbrott och smuggling. Våra förslag gällande de föreslagna straffskärpningarna innebär att alkoholbrott kommer att prioriteras högre än i dag, och det tycker vi socialdemokrater är mycket bra.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 39 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Fru talman! Det är mycket av det som Jan Emanuel Johansson har sagt som jag kan instämma i, till exempel att alkoholfrågan är en folkhälsofråga och ingen näringspolitisk fråga och att vi bör göra det klart inom EU.

Det jag fortfarande tycker behöver klaras ut är majoritetens inställning till prioriteringen av de här frågorna. Om det nu är så att man inte kopplar de här åtgärderna till några ökade resurser utan man säger att det

är viktigt att tullen och polisen har möjlighet att samarbeta och man säger att det enligt utskottets mening *torde* leda till att det prioriteras mer än i dag, då är det ganska svaga uttalanden. Är inte majoriteten beredd att säga att tullen och polisen *ska* samarbeta, inte bara att de ska ha möjlighet att göra utan att de faktiskt *ska* det? Och är inte majoriteten beredd att säga att alkoholbrott ska ha en hög prioritet, inte bara högre än i dag, vilket inte säger så mycket, utan att de ska ha hög prioritet eftersom det här är väldigt allvarlig brottslighet? Kan man inte säga det rakt ut?

Jag skulle inte heller tycka att man behövde detaljstyra polisen och tullen om man hade visat att man verkligen prioriterar de här frågorna, men det har man inte gjort. Benägenheten att lämna det operativa arbetet helt åt sidan blir ju inte så stor om man har den meritlista som man har nu. Det viktiga är ju att man från stat, regering och riksdag säger: Nu ska det här prioriteras, nu ska ni samarbeta, och nu får det här också ta resurser. Det betalar sig ju, för i andra ändan finns stora kostnader som man kan få ned om man kan minska alkoholbrottsligheten.

Jag ska inte märka ord, men det är klart att när Jan Emanuel säger att det nu är dags att göra någonting så skulle jag vilja säga att det är mer än dags. Det är sent, men bättre sent än aldrig.

Anf. 40 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Först vill jag tacka Gabriel Romanus som, som alltid, har ett föredömligt ödmjukt anslag och ser till var vi kan se samarbetspunkter och var vi kan gå framåt för medborgarnas skull. Det tycker jag verkligen är bra.

Sedan lyfter du fram en del saker, till exempel samarbetet mellan polis och tull, och det tycker jag är jättebra. Det samarbetet finns nämligen redan. Det finns dokumenterat, och det finns en aktuell handlingsplan där polis och tull samarbetar. Där känner jag att det kanske är lite dumt att gå in när någonting redan finns och säga att: Nej, minsann, nu kommer vi politiker från socialutskottet och har ett mycket bättre förslag än det ni redan håller på och jobbar med.

Du sade: Kan vi inte säga att vi ska göra satsningar på det här området? Jag kanske var otydlig, men det är precis det jag säger: Vi ska göra, vi har gjort och vi kommer att fortsätta göra stora satsningar på det här området.

Anf. 41 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Fru talman! Ja, det lät ju något mer konkret, och jag tackar för det. Jag vill då fråga, mycket preciserat: Kan vi räkna med att vi får en fortlöpande redogörelse för hur polisen och tullen jobbar med det här, hur de samarbetar och vilka resultat som uppnås – ja eller nej?

Anf. 42 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Det har gått ut direktiv sedan långt tidigare att det som tull och polis gör ska följas upp för att man ska se vad som är verksamt och inte. Det är så som det fungerar i dag, och det är så som det kommer att fortsätta fungera.

Anf. 43 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Även jag vill sälla mig till den grupp som säger att det är bra att vi har en hög grad av enighet kring dessa frågor. Även om de kommer sent så är det åtgärder som är behövliga, och det är bra att de nu kommer fram.

Det finns två punkter där vi har reserverat oss som jag också vill uppehålla mig lite ytterligare vid. Den första punkten gäller att det ju fanns ett förslag från Alkoholinförselutredningen om att även titta på langningsproblematiken kopplad till Systembolagets försäljning och så vidare. Där säger Jan Emanuel Johansson att det är organiserad brottslighet som man vill komma åt. Men nog måste väl ändå de problem som langningen medför också vara någonting som vi måste ta i ytterligare, därför att det är ju ett jättestort bekymmer. Min fråga är om majoriteten avser att säga Alkoholinförselutredningens förslag i den delen för evigt eller om det bara handlar om att de inte passar in i de lagförslag som vi nu har.

Den andra frågan handlar om det som Gabriel Romanus tog upp. Om vi nu lämnar hur man organiserar tull och polis: På vilket sätt kommer vi att kunna få de redovisningarna och uppföljningarna? Jag tycker att det är rimligt att vi från riksdagen får tydligt på den här punkten att socialutskottet ges möjlighet att noga penetrera hur utvecklingen blir. De signaler som jag får från fältet är ganska trista när det gäller hur man framför allt från polisens sida inte prioriterar den här frågan.

Anf. 44 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Om vi börjar med den kritik som riktas mot att vi är senfärdiga så är det ju en klassiker. Så fort man kommer fram med ett förslag som är bra kommer de som vill kritisera och säger: Det där borde ha hänt för 14 dagar sedan, eller två år sedan, eller tio år sedan. Nu har vi tagit fram verktyg för att bekämpa problematiken. Det var inte så att vi kunde se tidigare vilka konsekvenserna av den fria införseln skulle bli. När vi såg vilka konsekvenserna blev tog vi fram verktyg för att se till att kunna bekämpa problemen.

Du går in på langningen från Systembolaget. Jag tror att vi alla känner till att Sverige är ett av de länder som kanske mest i världen har gått in för att bekämpa langningen från vuxenheten till ungdomar, särskilt beträffande att vi med Systembolaget har ett bra sätt, men också beträffande att se till så att det inte langas från Systembolaget.

Vidare frågar du om vi säger alkoholinförselutredningen. Jag är troende, och jag läser Bibeln. Det finns delar i Gamla testamentet som jag inte tycker är bra. Men för den sakens skull kastar jag inte hela Bibeln och säger att det bara är strunt – tvärtom.

Du frågar: Hur ska vi kunna få uppföljningen av tullens och polisens arbete? Ja, jag säger: Såsom vi har fått det tidigare – på papper.

Anf. 45 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Att komma ur diskussionen med att det är en klassiker att peka på att det finns brister när det gäller förslagets hastighet är ju att göra det väldigt lätt för sig. Jag förbehåller mig rätten att peka på att om man ska komma åt problemen och om man ska klara den hastighet som alkoholbusarna har när det gäller att hitta på nya kriminella infallsvinklar, så måste vi höja tempot. Det är där det finns kritik mot regeringen

och mot majoriteten om att det går för sakta. Det handlar inte om klassiker – det handlar om fakta.

När det gäller om man ska läsa och tro på hela eller delar av Bibeln kan jag hålla med. Det är naturligtvis inte allt som man kan ställa upp på. Men min fråga gällde den del som vi nu diskuterar och där vi följer upp utredningens förslag i reservation nr 1. Är det i den delen majoritetens förslag och åsikt att den är begravd? Jag tycker att det vore synd. Jag tycker att det vore mycket bättre om Jan Emanuel Johansson sade: Vi ska titta ytterligare på den frågan. Det ligger mycket i vad Kent Härstedt har föreslagit, och vi behöver fördjupa diskussionen. Eventuellt kommer vi tillbaka med ett förslag.

Så hade jag önskat att svaret skulle låta. Men det finns ju en replik kvar för Jan Emanuel Johansson.

När det gäller uppföljningen får vi väl efterfråga och efterlysa den. Och vi kan kanske hjälpas åt att göra en uppföljning för att se att de resultat som jag tror att vi alla efterlyser också blir verklighet. Dessa resultat behövs nämligen.

Anf. 46 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! När jag valdes in i Norrtälje kommunfullmäktige för cirka tio år sedan kommer jag ihåg hur jag lovade mig själv att jag aldrig skulle göra som han från mitt eget parti gjorde. Han gick nämligen upp i talarstolen och sade: Men 1984, då gjorde ju ni fel.

Jag sade att jag aldrig skulle gå tillbaka så långt i historien och hela tiden tänka på vad de gjorde för fel och så vidare. Men just i den här debatten så kliar det så rackarns mycket i just den nerven.

Kenneth Johansson går på om hur sakta det har gått. Jag tror att det kan vara klädsamt att se till sin egen alkoholpolitiska historia för att se hur skyndsamt man har agerat i liknande ärenden tidigare.

Återigen: Vi har sett vad som har hänt. Vi såg vad den fria införseln förde med sig. Vi skapade de verktyg som behövdes. Det behövdes en viss handläggningstid för att se över hur vi skulle kunna få till dessa straffskärpningar. Det gjorde vi på ett skyndsamt och ganska effektivt sätt. Och det är jag glad över.

Kenneth Johansson sade: Om du bara kan säga att vi ytterligare ser över det här och det här, så blir jag väldigt glad.

Jag kan säga ytterligare, så hoppas jag att du blir glad för det.
(forts. 10 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

Anf. 47 TREDJE VICE TALMANNEN:

Det är dags för frågestund. Följande statsråd deltar, och vi hälsar dem välkomna: finansminister Pär Nuder, utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky, socialminister Berit Andnor, statsrådet Carin Jämtin och statsrådet Jens Orback.

Finansminister Pär Nuder besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområde inom regeringen.

Andelen kvinnor i Försvarsmakten

Anf. 48 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Vänsterkartellens försvarsbeslut i december förra året innebär bland annat stora personalnedskärningar. Vi vet alla att det i första hand är de yngre som får gå. Därmed blir det också kvinnorna som får gå.

Jag läser i försvarspropositionen, och ungefär likadant står det i betänkandet. Regeringen säger: Den omfattande avvecklingen av personal och det tillfälliga rekryteringsstoppet till officersutbildningen riskerar att få negativa konsekvenser för uppgiften att successivt öka andelen kvinnor inom officersyrket.

Det här är ganska motsägelsefullt. Därför är min fråga till jämställdhetsminister Jens Orback vad han tänker göra när det gäller att se till att andelen kvinnor inom försvaret ökar, så att det inte blir som nu – att den i stället minskar med anledning av vänsterkartellens försvarsbeslut.

Anf. 49 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! Jag tror att försvaret hela tiden måste vara en spegling av det samhälle som det har att försvara. Det är också ambitionen från Försvarsdepartementet och regeringen att öka andelen kvinnor i försvaret.

Försvaret måste också vara en spegling av den hotbild som finns i samhället i övrigt. Därför sker personella neddragningar också i försvaret. Det är regeringen överens om tillsammans med sina samarbetspartier och när det gäller huvudinriktningen också med flera av de borgerliga partierna – det måste anpassas.

Att i det läget gå in och göra stora personalrekryteringar är naturligtvis svårt. Men det ska inte råda något tvivel om att ambitionen också inom försvaret är att få en representation som speglar samhället i övrigt.

Anf. 50 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! Jag har frågat både före detta jämställdhetsminister Mona Sahlin och försvarsministern om detta. De har en ganska ödmjuk inställning och håller med mig om att risken är jättestor att antalet kvinnor i försvaret minskar i och med försvarsbeslutet.

Jag kan bara konstatera att regeringen inte har gett ÖB ett enda verktyg så att han kan se till att de kvinnor som finns i försvaret blir kvar och att det också blir fler kvinnor. Det verktyget har regeringen inte gett. I stället ber regeringen faktiskt ÖB att göra en form av indiskt reptrick –

detta utan ens ett rep att klättra på – så frågan är om det över huvud taget blir fler kvinnor i försvaret med det beslut som finns.

Jens Orback har tillsammans med andra representanter för den socialdemokratiska regeringen ett stort ansvar. Försvarsministern säger att hon, om det blir en mindre andel kvinnor några år efter försvarsbeslutet, är beredd att ta sitt ansvar. Men då är det för sent. Det är ju nu man måste göra något så att de kvinnor som redan finns inom försvaret och de kvinnor som har gjort lumpen och som skulle ha kommit in på officersutbildningen men som inte kunnat göra det inte tröttnar utan kanske fortfarande vill bli yrkesofficerare.

Anf. 51 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! Jag kan säga att jag till stora delar instämmer i det som Marietta de Pourbaix-Lundin här tar upp. Det är viktigt med ambitionen att ha fler kvinnor också i försvaret. Men vi måste ändå vara realistiska och säga att det just i dag, när det sker stora personella nedskärningar inom försvaret, naturligtvis är svårt att nyrekrytera kvinnor.

I motsats till utfrågaren här skulle jag vilja säga att försvaret har ett tydligt ansvar för att motarbeta diskriminering och främja jämställdhet också i försvaret. Jag vet att det är frågor som försvarsministern tar på allra största allvar.

Jag har haft diskussioner med försvarsministern, och vi har bestämt oss för att bjuda in företrädare för försvaret. Ett sådant möte är planlagt till hösten just för att diskutera vad mera vi kan göra för att stärka kvinnors roll i det viktiga försvaret.

Vårdgaranti

Anf. 52 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Inom svensk sjukvård finns det väldigt mycket som är bra. Dåligt är dock bland annat tillgängligheten. Det är en väldigt dålig tillgänglighet när det gäller husläkare, och det är långa vårdköer för dem som behöver operation och behandling.

I höst ska någonting komma tillbaka som Socialdemokraterna avskaffat, nämligen den vårdgaranti som fanns i början av 1990-talet och som regeringen har låtit förfalla och sedan, som sagt, har avskaffat. Enligt vårdgarantin ska man kunna få vård inom tre månader. När man från pressens sida ringer runt till de olika regionerna och frågar hur det går visar det sig att ungefär 3–4 av de 21 regionerna vågar säga att de klarar detta.

Min fråga till socialministern – eller kanske finansministern – är därför: Kommer vårdgarantin i höst att klara att ingen mot sin vilja ska behöva vänta i mer än tre månader på en bestämd operation eller behandling?

Anf. 53 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det är regeringens högsta prioritet att skapa förutsättningar för en god och lika hälso- och sjukvård med god tillgänglighet i hela landet. I det syftet har regeringen under en rad år tillfört hälso- och sjukvården ytterligare tillskott av resurser. Det har inneburit att de sär-

skilda tillgänglighetssatsningarna har förbättrat tillgängligheten inom primärvården och kanske framför allt inom hälso- och sjukvården i övrigt. Det har lett till minskade köer inom en rad olika specialiteter. Vi går nu vidare och satsar på att öka tillgängligheten ännu mer genom den vårdgaranti som införs den 1 november.

I de samtal som regeringen har fört med Landstingsförbundet har vi naturligtvis förväntat oss om att vi kan genomföra den kommande reformen.

Anf. 54 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Det låter alldeles utmärkt att regeringen nu känner sig förväntad om att vi äntligen ska bli av med vårdköerna och få en vårdgaranti i höst som fungerar.

Den uppgift jag angav är, som framgick i massmedierna för en tid sedan, att när massmedierna ringer runt verkar 3–4 av 21 anse sig klara det här. Uppenbarligen är det andra uppfattningar i Socialdepartementets korridorer än det är ute i den verklighet som det handlar om.

Om man i dag, fru talman, skulle gå in och titta på väntetiderna vad gäller Landstings- och Kommunförbundens lista – vilket jag har gjort – ser man att det för exempelvis gråstarr och höftleder finns *många* köer med väntetider som anges till 70 veckor, 68 veckor, 73 veckor, 60 veckor, 48 veckor etcetera.

Jag är imponerad av regeringens övertygelse om att man, äntligen efter tio elva år, ska klara det som tydligen är dess högsta prioritet.

Anf. 55 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! En hälso- och sjukvård på lika villkor för alla och med hög tillgänglighet är prioriterat. Vi för en diskussion med Landstingsförbundet och har gjort det under en lång tid med syftet att utnyttja de resurser som har tillförts och som också har förbättrat tillgängligheten inom sjukvården.

Efter samtal med Landstingsförbundet är det vår uppfattning att vårdgarantin kan komma att genomföras den 1 november i år. Vi för diskussionerna direkt med Landstingsförbundet, inte via medierna.

Kostnader för nedläggningen av Barsebäck 2

Anf. 56 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag har sett att landets energiminister efter stängningen av Barsebäck 2 har varit väldigt nöjd. Jag skulle nu vilja fråga om landets finansminister är lika nöjd. Han ska ju betala det här kalaset med insamlade skatter från medborgarna.

I vårpropositionen står det ingenting om vad kalaset kommer att kosta och inte heller någonting om var besparingarna ska göras för att klara utbetalningen. Därför tror jag att det vore lämpligt att i dag ge Sveriges tv-tittare besked om hur många tusen miljoner det handlar om i ersättningar. Och var ska indragningarna göras? Blir det större grupper i förskolan? Blir det ytterligare nedlagda äldreomsorgsplatser? Blir det färre poliser på gator och torg?

Dessutom: Vad är beräkningen för hur många jobb som kommer att försvinna inom basindustrin? Också detta kommer ju att drabba Sverige negativt.

Prot. 2004/05:132
2 juni

Frågestund

Anf. 57 Finansminister PÄR NUDER (s):

Fru talman! Barsebäcksverken är erkänt dåligt placerade. Det är bakgrunden till att vi nu tog det historiska beslutet att fasa ut dem ur svensk energiförsörjning. Barsebäcksverken svarar – eller svarade eftersom vi numera får tala i imperfektform – för ungefär 2–4 terawattimmar av den samlade elproduktionen i Norden på ungefär 400 terawattimmar. Det är en mycket begränsad omfattning.

Vi klarar att stänga av Barsebäcksverken genom den effektivisering och den utbyggnad av förnyelsebara energikällor som har skett väldigt kraftigt under senare år. Några kostnader som belastar dagis och äldreomsorgen är inte förknippade med detta. Det sker framför allt genom en överföring av medel från det statliga bolaget Vattenfall, som är väldigt framgångsrikt. Det är en stor seger för alla oss som vill ha en energipolitik som är säker, som är förutsägbar och där inte minst industrin, apropå Maria Larssons sista inpass, nu får tydliga signaler om vad som gäller för framtiden: en successiv, stegvis avveckling som inte på något sätt äventyrar energiförsörjningen i Sverige.

Anf. 58 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Ja, jag ser att det är en nöjd finansminister som står här. Dessvärre är inte alla Sveriges skattebetalare särskilt nöjda med vare sig det här beslutet eller sättet att betala det på. Vi vet att när Barsebäck 1 stängdes kostade det 8 miljarder kronor. 8 miljarder enkronor, det är en massa pengar. De räcker från Nordpolen till Sydpolen. Och att avveckla Barsebäck 2 är inte billigare, snarare dyrare. Det är att låtsas om man tror att detta inte på något ska belasta statskassan. Det motsvarar 8 000 kommunala jobb. Det motsvarar 8 000 poliser i det här landet. 1 miljard kronor är kostnaden för att driva Stockholms universitet i ett år. Det är gigantiskt stora pengar. Jag tycker att det är rimligt att tv-tittarna kan få veta vilka verksamhetsgrenar det är som kommer att drabbas och hur stora besparingarna blir när vi nu stänger av väl fungerande elfabriker för att i stället importera kolkraft från Danmark och kärnkraft från Finland.

Anf. 59 Finansminister PÄR NUDER (s):

Fru talman! Länge hette det att ljustet skulle slockna den dag då Barsebäcksverken stängdes av. Så skedde inte. Det är frukten av att vi har byggt ut de förnyelsebara energikällorna kraftigt. Det är frukten av ett mycket intensivt arbete som har skett de senaste åren.

Jag är inte här för att ställa frågor, för det här är riksdagens möjlighet att ställa frågor till regeringen. Men den fråga som hänger i luften är ju: Vad kommer en borgerlig regering egentligen att göra i energipolitiken? Kommer man att starta Barsebäcksverken eller ej – de som är så dåligt placerade.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Finansministern var själv inne på att det är statsråden som svarar.)

Ja, det var precis det jag sade. Detta är inte föremål för frågor från regeringens sida till riksdagen. Men den fråga som hänger i luften – vad som händer vid en borgerlig regering – får vi kanske svar på vid ett annat tillfälle.

Nettobetalningen till EU

Anf. 60 ROGER TIEFENSEE (c):

Fru talman! Regeringen har i förhandlingarna om EU:s budget sagt att Sverige ensidigt är berett att avstå från återflöden till regionalpolitik och landsbygdsutveckling på i storleksordningen 5 miljarder för att Sverige ska få en lägre medlemsavgift. Jag tror att det är en förhandlingsposition som inte kommer att hålla ända fram. EU kommer att ha en sammanhållningspolitik som omfattar alla oavsett om Sverige vill det eller inte. Då är min fråga till finansministern om Sverige har en plan B för att ta hem ett så bra netto som möjligt så att vi inte hamnar i en situation där medlemsavgiften inte förändras så mycket men där återflödet förändras så mycket att vi kanske till och med blir större nettobetalare på kuppen.

Anf. 61 Finansminister PÄR NUDER (s):

Fru talman! Sverige är tillsammans med Nederländerna och Tyskland nettobidragsgivare till EU:s budget. Vi betalar mer än vi får tillbaka. Det ska vi i och för sig göra, för vi är ett rikt land. Men vi anser inte att vi ska göra det i den omfattning som vi gör i dag. Framför allt måste vi därför se till att EU:s budget blir mindre än vad den från kommissionen föreslagna budgeten är.

Nu är vi inne i en förhandling, och det är inte läge att här och nu diskutera alternativa positioner. Men så mycket står klart som att vi ska hävda svenska intressen så långt det går. Ett svenskt intresse är att se till att vi får en så begränsad EU-budget som möjligt och att se till att vi får en korrigering av vårt nettobidrag till EU-budgeten. De här förhandlingarna pågår här och nu. Regeringen redovisar regeringens positioner inför EU-nämnden kontinuerligt, och det kommer vi att fortsätta göra.

Anf. 62 ROGER TIEFENSEE (c):

Fru talman! Man kan ju se hur den svenska regeringen har hanterat det här historiskt. Vid den förra förhandlingen, 1999, åkte Sverige ned till förhandlingarna och kom tillbaka med 1 miljard i lägre avgift. Den finska regeringen kom tillbaka med 4 miljarder i större återflöde. Min poäng är väl egentligen att om man ensidigt bara tittar på avgiften och inte tittar på vad man får netto riskerar det att bli en dålig förhandlingsposition i slutändan när man börjar röra sig i förhandlingarna. Jag ser i EU-nämndens papper att regeringen resonerar kring att Sverige anser att en uppgörelse måste omfatta både inkomster och utgifter. Det är bra. Då börjar man resonera om ett netto. Så jag ser ändå en öppning för en plan B.

Anf. 63 Finansminister PÄR NUDER (s):

Fru talman! Regeringen har hela tiden varit väldigt noga med att förankra den svenska positionen i EU-nämnden. Det kommer vi att fortsätta

göra. Självfallet handlar det här både om utgiftssidan och inkomstsidan och om den nettobördessituation som Sverige har. Nu inleds förhandlingarna på allvar. Min bedömning är emellertid att vi inte slutligt kommer att kunna gå i mål under det luxemburgska ordförandeskapet utan att det här kommer att ta ytterligare tid. Regeringen kommer alltfört att förankra sina positioner i EU-nämnden, och jag utgår från att vi kommer att kunna fortsätta vara eniga i den här frågan.

Prot. 2004/05:132

2 juni

Frågestund

Barriären på Västbanken

Anf. 64 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Min fråga går till bistandsministern. Mycket har sagts om ministrarnas uttalande efter besöket i Mellanöstern. Jag tänkte att ministern här inför riksdagen kunde ges möjlighet att klargöra regeringens och ministrarnas egen ståndpunkt i frågan. Hur ser egentligen regeringen och ministern på det här murbygget? Hur ser regeringen och ministern på Israels bosättningspolitik och vad sade egentligen statsrådet?

Anf. 65 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s):

Fru talman! Varje land, så också Israel, har rätt och skyldighet att skapa möjlighet både för ekonomisk utveckling och för säkerhet för sin egen befolkning. Varje land, så också Israel, har rätt och skyldighet att skapa goda relationer med sina grannar. Nu gäller det att bygga en mur som, enligt Haagdomstolen och enligt alla andra EU-länder, är illegitim genom sin dragning. Det gäller inte om man väljer att bygga en mur eller inte. Dragningen är illegitim enligt Haagdomstolen. Det är inte ett sätt att skapa goda relationer med sina grannar. Det är regeringens linje, och det var också det som jag försökte uttrycka i ett kanske lite väl känslomässigt uttalande, men det var mina ord vid det tillfället, vid det besöket.

Anf. 66 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för orden, engagemanget och de känslor som ministern gav uttryck för. Här i Europa har vi ju en speciell historia kring murbyggen. Vi har en lång erfarenhet av att det inte är en lösning på konflikter och på att man har olika uppfattningar kring frågor. Jag tror att det finns många israeler och palestinier som också ser det som ett problem, och jag är nog beredd att gå lite längre än regeringen här. Personligen tror jag att oavsett var muren byggs är det ingen lösning på konflikten.

Anf. 67 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s):

Fru talman! Jag vill göra följande kommentar: Det jag sade om Israels ansvar gäller självklart också den palestinska myndigheten. Den har också ansvar för att se till att säkerheten blir bättre och att ekonomisk tillväxt och utveckling sker på de palestinska områdena. Men eftersom, också det enligt all internationell rätt, Israel är ockupationsmakt i det här sammanhanget har Israel också i det perspektivet ett speciellt ansvar.

Anf. 68 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! Runtom i Europa finns en känsla av maktlöshet bland människor. Man känner att man inte kan påverka sin egen situation, arbetslösheten är hög och nedskärningspolitiken har varit hård i många länder. Man känner än mindre att man kan påverka samhället i stort.

Trots det har man upplevt att Europas och EU:s politiska elit mest har sysslat med att bygga på ett projekt som flyttat makt ännu längre ifrån människor. För ett par månader sedan, eller ett år sedan, firade man med pompa och ståt att man hade ett förslag till en ny konstitution för EU som innebär att EU får en president och en utrikesminister och att EU får mer makt över fler områden, att makt flyttas längre från människor. Då fanns det bara den lilla petitessen kvar att några länder hade bestämt sig för att de skulle fråga sina folk vad de tyckte.

Då blev det givetvis så att folken sade stopp. Man kan inte göra vad som helst över huvudena på människor. Nu har två av EU:s grundarländer röstat nej. Frankrike röstade nej till konstitutionen. I går röstade Nederländerna med mer än 60 % majoritet nej till konstitutionen.

Då är frågan till regeringen ganska självklar – om det är demokratiministern eller finansministern som ska svara: När kommer riksdagen att få det formella beskedet att vi inte kommer att få en proposition om ett fördrag som nu är stendött?

Anf. 69 Finansminister PÄR NUDER (s):

Fru talman! I fredags fattade de folkvalda i Tyskland beslut om att ratificera fördraget. I söndags fattade det franska folket i en folkomröstning beslut om att inte ställa sig bakom det. Sedan var det holländarnas tur att göra samma sak. Och i dag fattade de folkvalda i Lettlands parlament beslut om att ratificera fördraget. Detta visar att bilden inte är så entydig som man kan tro. Det visar också att de olika länderna i Europa valt olika sätt att hantera den här frågan. Vi i Sverige har valt vår väg, nämligen att folkets valda företrädare i denna kammare ska hantera den här svåra frågan med det ansvar som åligger riksdagen.

Vi kommer att fortsätta vår ratificeringsprocess på det sätt som vi i Sverige beslutat om. Samtidigt kommer vi att genom statsministern på Europeiska rådets toppmöte den 16–17 juni mycket noga tillsammans med övriga stats- och regeringschefer analysera det läge som nu uppstått.

Anf. 70 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! När den politiska eliten får bestämma blir det ja. När folket får bestämma blir det nej. Det visar åtminstone det som skett i Frankrike och Nederländerna.

Vi har kämpat för en folkomröstning även i Sverige. Vi har lämnat in 120 333 namn till statsrådet Orback. Vi har försökt få i gång en folkomröstning, men ingenting har lyckats rucka på regeringens motstånd mot en folkomröstning i Sverige. Nu står man inte bara inför en folkrörelse. Nu står man faktiskt inför en verklig situation, för även om Pär Nuder inte tycker att bilden är entydig så är EU:s regler entydiga: Alla länder måste acceptera konstitutionen. Den kan inte genomföras när folket röstat nej i två av länderna – dessutom i två av kärnländerna.

Tror inte finansministern att det finns en risk för att människors förtroende för politiken och för politiker minskar i ett läge när det uppfattas som smått arrogant att fortsätta en ratificeringsprocess av ett fördrag som inte längre existerar, när det uppfattas att projektet är så storvulet och viktigt att man inte bryr sig om vad folket säger i folkomröstningar runtom i Europa?

Anf. 71 Finansminister PÄR NUDER (s):

Fru talman! Jag glömde i min uppräknings av hur olika det ser ut i Europa att också påminna om den spanska folkomröstningen; det spanska folket röstade ja till den föreslagna konstitutionen. Lika lite som det spanska folket ska bestämma över oss i Sverige, lika lite ska något annat land som röstar nej i en folkomröstning bestämma över hur vi gör.

Det är riktigt som Gustav Fridolin säger att alla länder i slutändan måste vara överens, men innan vi kommit till den slutpunkten måste det vara upp till vart och ett av länderna att bestämma hur, på vilket sätt, de vill ha sin demokratiska process. Det var ingen politisk elit som i folkomröstningen i Spanien beslutade om att ställa sig bakom förslaget. Det är heller inte några politiska eliter som sitter i den svenska riksdagen. Det är folkets valda företrädare. Det är demokrati.

Men vi ska lyssna noga på det som nu sker ute i Europa. Det finns anledning till reflexion och eftertanke. Det finns också anledning att ställa krav på att våra främsta ledare – stats- och regeringscheferna – mycket noggrant analyserar den här frågan, och det kommer de att göra på toppmötet inom tio dagar.

Propositionen om digitalradio

Anf. 72 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till kulturminister Leif Pagrotsky.

Det är många som frågar sig när regeringens proposition om digitalradion kommer. Tidsaspekten beträffande denna fråga är ganska snäv både för Sveriges Radio och för övriga inom branschen. Man kan konstatera att en helt enig parlamentarisk utredning snabbt vill ha digitalradio, och remissvaren har varit positiva. Remissvaren kom in i september, men vi har fortfarande inte fått någon proposition från regeringen.

Min fråga till statsrådet Pagrotsky är: När kommer propositionen, som alla i branschen väntar på med spänning, och som också gör det billigare för Sveriges Radio att sända i framtiden?

Anf. 73 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Det här är en viktig fråga för radion och kanske också för radiolyssnarna och hela Sveriges folk. Det är ett område där förändringarna sker mycket snabbt. Den digitala revolutionen pågår. Jag tycker att det är viktigt att veta vad man gör när man tar klivet och låser sig för en teknik för radion som ska gälla under en mycket lång tid framöver. Jag har därför unnat mig lyxen att ta den tid som är nödvändig för att i dialog med de viktigaste aktörerna komma fram till en bild som jag kan vara

övertygad om håller även i framtiden och inte endast just nu när vi fattar beslutet.

Jag konstaterar att utvecklingen i vår omvärld är ganska splittrad. En del länder satsar på en helt annan teknik. Andra länder bestämmer sig för att inte satsa på just den här tekniken. Det finns ingen gemensam internationell modell, och i Sverige, som är ett inte alltför stort land, måste vi naturligtvis vara ödmjuka när vi tar ställning till detta. Det gör att jag kommer att lägga fram ett förslag till hösten så att vi har säkra besked före jul.

Anf. 74 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Då skulle jag vilja fråga statsrådet: När i höst kommer förslaget? När man talar om teknikutvecklingen visar det sig att de flesta länder valt den här typen av teknik. Situationen är därför knappast splittrad. Det finns en eller två länder som inte har valt den här tekniken, medan i stort sett samtliga övriga gjort det.

Från både Sveriges Radios och den privata radions sida är man helt enig om att man vill ha den här tekniken. Man anser också att det är viktigt att beslut fattas snabbt, eftersom det blir bra mycket billigare framför allt för Sveriges Radio att sända på det sättet, vilket också statsrådet vet. Man får fler grupper.

Är det ministrarnas svar att propositionen kommer senast i höst och att statsrådet då har hunnit undersöka detta? Det är viktigt att branschen får ett snabbt besked i denna fråga.

Anf. 75 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag är rörd över Moderaternas enorma engagemang för digitalradion. Jag hade hoppats att en promille av engagemanget också funnits för digital tv. Det hade varit en mer aktuell fråga. Den pågår här och nu. Däremot är digitalradio en fråga för det kommande decenniet. Det finns i stort sett inga lyssnare som i dag använder digitalradio – i stort sett ingen alls – medan vi har miljoner som tittar på digital tv. Där är Moderaterna märkligt tysta och frånvarande. På radiosidan ...

Anf. 76 TREDJE VICE TALMANNEN:

Får jag påminna statsrådet om att detta är en frågestund, inte en debatt.

Anf. 77 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Svaret på frågan är att jag visar ett starkt engagemang för den moderna tekniken – den digitala metoden att distribuera radio och tv. Tv ligger före i tiden. Där har distributionen redan påbörjats. Radio kommer senare. Det gäller också beslutsfrågan.

Vad gäller olika länder är bilden splittrad. Finland har precis bestämt sig för att definitivt säga nej till den teknik som ni föreslog i kommittén, och i USA väljer man en helt annan linje. Där verkar det vara General Motors som fattar beslutet genom att utrusta alla sina bilar med digital satellitradio.

Anf. 78 MARIE WAHLGREN (fp):

Fru talman! Min fråga går till utbildnings- och forskningsminister Leif Pagrotsky.

Frågestund

I gårdagens Dagens Nyheter fanns en liten notis om det som man redan länge känt till på universitet och högskolor och som nu också syns i statistiken, nämligen att vi på område efter område har neddragningar. Utbildningsplatserna vid högskolorna och universiteten är färre än förra året, liksom antalet doktorander och lärare.

Detta beror naturligtvis på att vi haft en utveckling där resurser och retorik inte gått hand i hand när det gäller forskning och utbildning. Högskolorna och universiteten har anpassat kostymen efter retoriken i stället för efter resurserna. Därför är min fråga till utbildnings- och forskningsministern tvådelad.

Den första frågan är: Anser ministern att det är en oroande utveckling att dessa neddragningar sker? Den andra frågan är: Hur ska vi få högskolor och universitet att planera och fungera efter sina resurser och inte efter den politiska retoriken?

Anf. 79 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Vi har haft en exceptionell ökning av antalet högskoleplatser, som vi socialdemokrater tillsammans med ett borgerligt parti har drivit fram – och tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, naturligtvis. Under det senaste året har det varit en liten nedgång som har att göra med att ett antal lärosäten har spenderat mer pengar än ni här i riksdagen hade beviljat. De måste nu dra ned och anpassa sig efter de resurser de disponerar.

Ni folkpartister har i de debatter vi har haft här i kammaren föreslagit att vi skulle dra ned antalet platser. Ni har tyckt att vi utbildar för många och att vi utbildar till arbetslöshet. Ni borde väl vara glada nu.

Jag är däremot inte glad. Jag vill satsa på fler platser. Jag räknar med att vi för i höst kommer att kunna säkerställa att den mekanism som har lett till en viss neddragning inte ska bli en bestående trend. Det är en formidabel fördel för Sverige om de ungdomar som studerar inför ett långt yrkesverksamt liv kan vara bättre utbildade än deras föräldrar och deras äldre syskon var. Den utvecklingen vill jag fortsätta.

Vi behöver ett nytt bidragssystem som ger bättre förutsägbarhet och långsiktighet. Det jobbar vi som bekant med i en utredning.

Anf. 80 MARIE WAHLGREN (fp):

Fru talman! Jag skulle också vilja att ministern kommenterade det som har med forskningsdelen att göra, alltså vad jag sade om lärare och doktorander. Där finns det en bakomliggande problematik som jag tror inte diskuteras på samma sätt. Under den här perioden slutförs ett antal av de större satsningarna, till exempel Vinnovas kompetenscenter. Det ska komma nya satsningar igen, men det finns ett tidsglapp mellan det att den gamla satsningen tar slut och den nya börjar.

Sådana här situationer kan uppstå igen, eftersom regeringen i sin forskningsproposition har aviserat många tioårssatsningar. Det är inget fel, men det gäller att man får till stånd en planering som inte orsakar den

här typen av dippar. Är det något som högskoleverksamhet inte behöver så är det att man först rusar på med massor av resurser, sedan tar resurserna slut och så måste man börja om igen. Det är kanske just sådana problem man har haft när man har byggt ut för mycket för snabbt.

Anf. 81 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Sverige satsar mer skattemedel på forskning än nästan alla andra länder. Det är Sveriges folk som satsar. Det gör att Sverige har fler doktorander i förhållande till folkmängden än något annat land. Det är en kontinuerlig ökning. Den ökningen kommer att fortsätta. Förbättringen av doktorandernas försörjningsmöjligheter kommer att fortsätta. Förbättringen av möjligheterna att få tjänst efter avslutade forskarstudier kommer att fortsätta.

Vi satsar konsekvent, långsiktigt och målmedvetet. En eller annan gång kan det av temporära skäl bli en liten dipp, till exempel därför att man anpassar budgeten efter gjorda överdrag.

Vi vill fortsätta med detta. Vi har en stark ideologisk övertygelse om att detta är bra för Sverige. Här i riksdagen tvingas jag i interpellationsdebatter försvara detta, till exempel mot folkpartister som vill ta bort forskningspengarna från Vinnova – det som Marie Wahlgren nu står här och berömmar. Ett gott skäl att rösta på fortsatt socialdemokratisk regering är just att man vill ha långsiktighet och uthållighet och inte en okänd hattifnattpolitik, där fyra borgerliga partier med inbördes helt olika åsikter ska enas om något som ingen vet vad det är – om det blir mer eller mindre av Vinnova, mer eller mindre av Vetenskapsrådet och så vidare.

Bygdegårdarnas ekonomiska förutsättningar

Anf. 82 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! I helgen som var hade Bygdegårdarnas riksförbund sin förbundsstämma. Det är en framgångsrik folkrörelse som har ökat sitt medlemsantal 33 år i rad. Det betyder att det finns en stor efterfrågan på mötesplatser – för demokratins skull, för yttrandefrihetens skull, för lokal utveckling och för fest och kultur.

Det mesta arbetet görs ideellt. Det finns en samlingslokalutredning, som presenterade ett jättebra underlag i december 2003. Nu väntar Bygdegårdarnas riksförbund och de övriga två större rörelserna för allmänna samlingslokaler på resultat av utredningen. Min fråga till Jens Orback är: Nu när vi inte fick se något av detta i vårbudgeten, vad kan vi vänta oss när vi närmar oss hösten?

Anf. 83 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! Det här är viktiga frågor. För inte så länge sedan träffade jag företrädare för bygdegårdarna tillsammans med bland andra Folkets Hus och Parker. Det handlar om att ha kontinuerliga resurser. Bygdegårdarna och Folkets Hus och Parker får också ansevliga resurser för att använda till sina projekt. De senaste resurserna ska bland annat användas för att bygga om bygdegårdarna på ett sådant sätt att de attraherar fler ungdomar.

Det är för tidigt för mig att säga vad som ska utlovas i höstbudgeten – kan jag göra det, finansministern? Nej, det går inte – men det här är viktiga frågor. Jag skulle vilja säga att de här folkrörelserna är vår demokratiska infrastruktur.

Jag hoppas att vi kan återkomma till ett samtal, dels om hur man ska använda de pengar som finns, dels om huruvida man ska få ytterligare resurser. Men detta får jag lov att vänta med till höstbudgeten.

Anf. 84 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag tycker att det var ett bra svar så här långt. Vi har en stor uppgift, och det har bekräftats i samlingslokalutredningen. Det samtal som vi har fört med ansvarigt statsråd har varit bra, men det gäller också att det leder till handling.

Det krav som vi ställer är bland annat förbättrade ekonomiska förutsättningar. Det ger så mycket. $1 + 1 = 3$ i det här fallet. Det är inte dåligt. Det borde finansministern också gilla.

Vi får ut så mycket mer än det vi sätter in i form av ideellt arbete. Vi vill gärna fördubbla det statsbidrag som går till samlingslokaler. Dessutom finns det en rad olika förslag i samlingslokalutredningen. Vi ser fram emot skarpa förslag till hösten.

Anf. 85 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! Tack, Kenneth Johansson, för frågan. Det är en intressant frågeställning.

Jag skulle också vilja svara att jag tror att mycket kan göras med de befintliga resurserna. Bygdegårdarna har en lång tradition av att arbeta för demokrati och lokal utveckling i Sverige. Inte minst såg vi i samband med stormfällningen i Småland hur bygdegårdarna togs till vara också för det demokratiska samhället. Vi kunde också se att de var väl representerade där.

Jag tror att också bygdegårdarna måste se på vår nya samhällsutveckling. Jag skulle inte ha något emot att man gjorde en del omprioriteringar när det gäller bygdegårdarnas användning, så att man också söker sig till några av våra nya förorter – till ungdomar som växer upp i andra miljöer än där bygdegårdarna har sitt traditionella engagemang. Det traditionella engagemanget ska inte tas bort, men bygdegårdarna ska bli en modern, demokratisk kraft i en ny tid.

Konsekvenserna av Riksantikvarieämbetets flytt till Gotland

Anf. 86 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till kulturminister Leif Pagrotsky.

I dag har regeringen beslutat att Riksantikvarieämbetet ska flytta till Gotland. Det är ett beslut som jag och Kristdemokraterna menar helt saknar kulturpolitisk hänsyn. Vi befärar att beslutet kommer att få allvarliga konsekvenser för kulturarvsarbetet i Sverige.

Jag vill nu ge kulturministern en möjlighet att för kammaren och för hela svenska folket beskriva hur han ser att kulturarvsarbetet i Sverige gynnas av att Riksantikvarieämbetet slås sönder på det sätt regeringen nu har beslutat att det ska göra.

Anf. 87 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! I dag har regeringen fattat beslut om att flytta en betydande del av Riksantikvarieämbetet till Gotland, i enlighet med ett förslag som hade utarbetats av en utredningsman och som sedan har behandlats vidare och krympts en del. Nu blir detta genomfört.

Jag inser att detta skapar olägenheter för många av de anställda vid Riksantikvarieämbetet, men jag tycker att vi som beslutsfattare i regering och riksdag också har skyldighet att tänka på konsekvenserna av det som nu sker på försvarets område i kölvattnet av att freden breder ut sig i vår del av världen och tidigare starkt befästa områden som Gotland inte längre behöver ha en massa militärer anställda för att försvara sig mot hotande invasion från Baltikum eller Polen.

Jag skulle uppskatta om fler partier ville ta konsekvensen av detta och ta ansvar också för arbetsmarknaden till exempel på Gotland på det sätt som exempelvis Centerpartiet har valt att göra. Tyvärr är man alldeles ensam om det på den borgerliga kanten. Jag vill berömma Centern för det.

Anf. 88 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! Jag hade förväntat mig att det svaret skulle komma från kulturministern i dag. Jag vet inte för vilken gång i ordningen kulturministern och jag har denna debatt, men varje gång har jag fått frågor som handlar om krig och fred. Det är klart att detta är viktiga frågor, men det är ju ett sätt för kulturministern att lägga dimridåer över den viktiga fråga som jag vill specificera i dag, nämligen kulturarvspolitiken.

Än en gång har jag inte fått något svar: Hur ser den kulturpolitiska visionen ut när regeringen väljer att slå sönder en fungerande verksamhet som inte bara berör de anställda på Riksantikvarieämbetet, även om det är oerhört viktigt, utan också övriga myndigheter i Sverige såsom de centrala läns museer som finns? Inte en av remissinstanserna var överens om det här förslaget. Inte en har kommit till mig och tyckt att det varit ett bra förslag. Vad är det som gör att regeringen tycker att detta är ett kulturpolitiskt utmärkt förslag?

Anf. 89 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Gunilla Tjernberg får finna sig i att om hon ställer identiska frågor till mig så får hon ganska snarlika svar. Denna fråga har Gunilla Tjernberg, precis som hon säger, ställt om och om igen som om nyfikenheten inte kunde stillas. Hon har tidigare också fått det svar jag brukar ge: All viktig verksamhet i Sverige behöver inte bedrivas från Stockholms innerstad eller från Östermalm. Det finns andra platser i Sverige; det borde Gunilla Tjernberg veta som sitter i den vänstra änden av kammaren och inte i den högra. Det går att bedriva effektiv verksamhet någon annanstans, till exempel på Gotland.

På det här området är jag övertygad om att de utomordentligt viktiga kulturpolitiska verksamheter som Riksantikvarieämbetet bedriver kommer att kunna bedrivas med god kvalitet också på Gotland. Det kommer jag personligen att jobba stenhårt för. Jag ser inte det som en särskilt svår uppgift, även om jag inser att övergången kan ge problem.

Men vi måste också ta ansvar för att försvaret inte kan vara likadant som på kalla krigets tid. Och vi kan inte, som kd vill, lämna gotlänning-

arna i sticket. Också Gotland har rätt till en bra arbetsmarknad på området där man har förutsättningar. Det finns en högskola, och det finns medvetenhet om detta. Gotland är ett starkt populärt ställe med högt inflyttningstryck. Där kommer det att gå att bedriva en bra verksamhet. All verksamhet behöver inte bedrivas från Östermalm och Stockholm.
(Applåder)

Prot. 2004/05:132

2 juni

Frågestund

Kvinnokonventionen

Anf. 90 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Jens Orback.

Mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter borde ju vara samma sak, men vi vet alla att vi har en bit kvar till jämställdhet, både i Sverige och ute i världen. Därför är det viktigt att lyfta fram kvinnors och flickors rättigheter. Det har även FN gjort. År 1979 antog generalförsamlingen kvinnokonventionen, och förra året hade 177 stater ratificerat denna konvention. Den är unik eftersom den behandlar både den offentliga och den privata sfären.

Det finns dock ett problem: Den är okänd. Jämför man den med barnkonventionen kan man konstatera att nästan ingen vet vad kvinnokonventionen är, däremot barnkonventionen. Därför vill jag fråga jämställdhetsministern vad han tänker göra för att få den mer känd här i Sverige.

Anf. 91 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! Det är en viktig konvention Birgitta Ahlqvist tar upp. Den är viktig av flera skäl. Ibland när man talar om kvinnokonventionen och lyssnar i FN, där Kofi Annan nyligen talade om att kvinnor ska ha rätt att äga den jord de själva brukar, rätt till sin egen kropp, rätt att arva och så vidare, kan man tro denna kvinnokonvention är någonting för tredje världen. Så är det dock inte. Den är i lika stor utsträckning ett verktyg för oss.

Jag ska vara ödmjuk nog att påminna om att vi också får kritik från den del av Kvinnokommissionen som tittar på västliga länder, till exempel när det gäller vår representation av kvinnor i offentlig och privat verksamhet.

Nu går mina sekunder i väg, men jag lovar att återkomma och berätta också vad vi i Sverige gör för att uppmärksamma kvinnokonventionen. Den är nämligen också en grund för den aktionsplan som vi antog i Beijing och en grund för 1325 om kvinnors representation i väpnade konflikter. Jag kommer tillbaka i min andra minut och berättar mer explicit om vad vi gör för att uppmärksamma den i Sverige.

Anf. 92 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Då får jag tacka för första delen av svaret och ser fram emot den andra delen.

Jag hoppas att ministern också har möjlighet att säga någonting om hur Sverige tar upp denna konvention i höst i New York när man ska diskutera reformeringen av FN och försöka göra FN till en modern organisation. Då bör ju den här biten också komma med.

Anf. 93 Statsrådet JENS ORBACK (s):

Fru talman! När det gäller kvinnokonventionen arbetar vi inom Regeringskansliet, specifikt på jämställdhetsenheten, för att uppmärksamma den och ge den mer spridning i Sverige. Bland annat planerar vi en konferens i Sverige i slutet av november. När vi så sent som för två veckor sedan samlade alla kvinnoorganisationer i Sverige, vilket vi gör med viss regelbundenhet, tog vi också upp kvinnokonventionen och hade en så kallad internutbildning.

Det finns alltså höga ambitioner på området, men jag kan också hålla med frågeställaren om att denna konvention borde uppmärksammas, precis som alla andra konventioner, inte minst eftersom den bildar en bra bas för ytterligare verksamhet. I grunden handlar det om mänskliga rättigheter, precis som Birgitta Ahlqvist säger, som gör att vi inte får diskriminera.

När det gäller reformarbetet i FN är det svårt att i dagsläget tala om vilken roll kvinnokonventionen ska spela. Birgitta får dock gärna vara med i resonemangen när vi ser över FN:s framtid. Det är viktigt att det inte blir bara ett forum för vackra tal utan också ett forum där vi slår vakt om viktiga principer och grundläggande rättigheter.

Projektet Flicka

Anf. 94 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Riksdagen har som en av sina viktiga uppgifter att granska regeringen. Av den anledningen gjorde jag en KU-anmälan i november. Det handlade om projektet Flicka, där man hängde ut medieprofiler. Nu har ett enigt konstitutionsutskott, alltså även med socialdemokratiska ledamöter kunniga i tryck- och yttrandefrihet, kommit fram till att socialministern har gjort fel och att denna kampanj i den del som handlade om medieprofiler inte borde ha ägt rum. I dag har riksdagen också beslutat att det här var fel.

Mina frågor är: Vilken lärdom har socialministern tagit av den här debatten? Vilka åtgärder avser socialministern att vidta för att ställa detta till rätta? Tänker hon ge de berörda en ursäkt och förklara att tyvärr har jag haft fel, och jag har nu förstått att man inte kan hantera Sveriges grundlag på det här sättet?

Anf. 95 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det är inte min sak att recensera konstitutionsutskottets och riksdagens uttalanden.

Syftet med Flickaprojektet har varit att skapa en motreaktion mot den sexualisering och kommersialisering vi ser, främst av unga flickor. Men det har också riktat sig till pojkar, för även pojkar är utsatta för det fullkomliga bombardemang som sker när det gäller hur man ska se ut, hur man ska uppträda och hur man ska bete sig.

Jag noterar att partikamrater till Hillevi Engström i dag i Expressen också delar min uppfattning om att vi måste starta en bred och omfattande debatt just kring denna sexualisering och, skulle jag vilja säga, förnedring av de unga flickorna. Jag är förvånad över att Hillevi Engström fortfarande i sin argumentation inte med ett enda ord visar att hon kan se denna nya djupa orättvisa som dessa unga flickor utsätts för.

Anf. 96 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Det gör mig bekymrad när en så hög företrädare som socialministern inte begriper de grundläggande rättsprinciper som styr vårt samhälle, det vill säga yttrandefrihet och tryckfrihet. Även om vi kan tycka att en tidning eller ett tv-program har ett felaktigt innehåll är ju själva grunden för demokratin att vi som politiker eller statsråd inte ska lägga oss i eller straffa medierna. Det är därför vi har den fria demokratin.

Det gör mig bekymrad att socialministern inte har insett att riksdagen har fattat ett beslut: Den här kampanjen borde inte ha ägt rum.

Ett enigt konstitutionsutskott har skrivit i betänkandet att detta inte var bra och inte riktigt. Ändå väljer socialministern att gå i polemik om innehållet i medierna. Det är inte det saken handlar om. Vi ska inte lägga oss i vad medierna ska skriva. Jag tycker att det är bekymmersamt.

Jag vill gärna höra om socialministern nu inte ska ställa till rätta det som har blivit fel. Eller tänker man fortsätta?

Anf. 97 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! En liten del i projektet Flicka handlade om hur man i medierna beskrev unga flickor och hur man objektifierar dem. Man trampar på unga flickor. Det handlar om hur man i medierna exploaterar unga flickor och de konsekvenser som detta får.

Det är min och regeringens uppfattning att detta är mycket allvarligt och att vi även framöver måste kunna föra en diskussion i samhället om det som nu sker. Jag ser det som mycket allvarligt.

Jag noterar återigen att denna uppfattning och vikten av att skapa en motreaktion mot den sexualisering som sker av det offentliga rummet också delas av Hillevi Engströms partikamrater. Jag ser det som oerhört centralt och viktigt att fortsätta det arbetet. Jag hoppas att vi kan bli många som kan delta i detta, för det handlar om våra barn. Det handlar om de unga flickornas och pojkarnas uppgift och deras framtida liv. Vi måste starta en motkraft mot det utnyttjande av unga flickors kroppar som sker.

(Applåder)

Svenskt Näringsliv och kollektivavtalen

Anf. 98 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till finansministern.

De svenska kollektivavtalen är djupt förankrade i den svenska folksjälén. Men nu hotas de på flera olika sätt. Jag förutsätter att regeringen gör allt för att värna dem och för att få till stånd EG-regler som medger dem.

Men min fråga är egentligen en annan. Svenskt Näringsliv är en organisation som säger sig värna kollektivavtalen. Men jag måste konstatera att man pratar med kluven tunga. Man ger nämligen också ut en skrift där man pratar om obalansen på arbetsmarknaden och att arbetstägarna och de fackliga organisationerna har för mycket att säga till om.

Det mest flagranta exemplet är väl ändå nu, när man går ut och finansierar icke-medlemmar – som inte är med i Svenskt Näringsliv – och deras kamp mot kollektivavtalen i EG-domstolen.

Min fråga till finansministern är: Är det rimligt att de svenska statliga företagen, som ägs av svenska folket, är med i Svenskt Näringsliv och på det sättet är med och finansierar den här processen?

Anf. 99 Finansminister PÄR NUDER (s):

Fru talman! Det är en mycket berättigad fråga som Marie Granlund ställer. Är det rimligt att svenska folkets företag, Vattenfall, stora delar av Telia och många andra viktiga verksamheter som Systembolaget, Apoteksbolaget och så vidare, ska vara medlemmar i en organisation som uppenbarligen finansierar en icke-medlems aktiviteter som syftar till att underminera en av grundvalarna i det svenska samhället, nämligen kollektivavtalen?

Jag förutsätter att den tillträdande vd:n för Svenskt Näringsliv svarar på de frågor som regeringen har riktat till organisationen: När började man finansiera det lettiska företaget? I vilken omfattning? På vilket sätt?

Svaret på de frågorna kommer att avgöra huruvida de statliga bolagen kommer att fortsätta att vara medlemmar i Svenskt Näringsliv eller inte.

Anf. 100 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Jag tackar finansministern för det svaret, och jag hoppas verkligen att man står på sig här. Återigen vill jag säga att det är helt orimligt att statliga företag är med i en organisation och driver på mot arbetstagarnas rättigheter. Detta kan inte vara rimligt.

Bidragfusk

Anf. 101 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga som riktas till socialministern. Det gäller den rapport som Brå har lagt fram i dag tillsammans med Försäkringsförbundet och dessutom tillsammans med Försäkringskassan.

Det är inte helt oväntat att man talar om att bidragsfusk har fortgått och att det inte är litet utan påtagligt stort. Jag undrar vad regeringen tänker göra framdeles med de här frågorna. Det är lovvärt, och jag förstår att regeringen i högsta grad vill arbeta mot fusk.

Men med tanke på Försäkringskassans arbetsuppgifter så tilldelas vad jag förstår inte extra medel för att bekämpa fusk. De kronor som sparas in är dessutom inga små summor. Vi hörde tidigare att $1 + 1 = 3$, men här är det upp till fyra gånger pengarna som skulle kunna gå tillbaka till skattebetalarna.

Jag undrar: Vad gör regeringen egentligen för att vi ska kunna öka på och rättvisegöra försäkringsåtagandet för svenska folket?

Anf. 102 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det är regeringens uppfattning att allt fusk, eller rättare sagt bedrägeri, ska motverkas med all kraft. Det är också bakgrunden till det mycket omfattande åtgärdsbatteri som presenterades i vårbudgeten. Ett omfattande arbete pågår när det gäller att komma till rätta med fusk eller bedrägeriet.

Vi vill nu intensifiera detta arbete och se till att vi uppnår en situation där vi kan förhindra att fusk försiggår. Det kan ske på en rad olika sätt,

framför allt i hanteringen på försäkringskassorna redan innan man har färdighanterat ärendena.

Det är vår ambition att utveckla detta arbete och att fortsätta med informationsutbytet och att även se över en rad andra saker som kan ligga till grund för att fusk kan förekomma. Vi ska ha nolltolerans när det gäller fusk.

Försäkringskassan har tillförts omfattande resurser under de senaste åren, så också i år.

Anf. 103 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Jag ska bli konkret och ställa en rak fråga i sammanhanget. Ser socialministern en möjlighet där försäkringskassorna skulle kunna få behålla en del av de pengar som man de facto plockar in från de människor som stjälar från skattebetalarna?

Nu menar jag på intet sätt att Försäkringskassan ska göra sig en förmögenhet, men i dag är bekämpandet en ren kostnad för Försäkringskassan. Pengarna, som säkerligen behövs, går till Pär Nuder, som är finansminister för tillfället.

Skulle det inte vara smakfullt om man fick hjälp med att finansiera denna verksamhet, som ju också tydligen underhålls av regeringen?

Anf. 104 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Som jag sade i mitt tidigare inlägg har regeringen föreslagit en rad olika åtgärder för att underlätta arbetet bland annat på Försäkringskassan när det gäller att komma till rätta med det fusk, eller rättare sagt bedrägeri, som förekommer.

Vi har för avsikt att förbättra informationsutbytet. Vi har också för avsikt att följa arbetet mycket noga för att se till att vi förhindrar att bedrägerier genomförs.

Jag vänder mig mot den modell som Kenneth Lantz nu föreslår och som skulle kunna användas i arbetet. Jag anser det vara en självklar uppgift för Försäkringskassan och dess medarbetare att de i sitt arbete gör allt vad de kan för att motverka bedrägerier. Jag ser det som en självklar uppgift, och det bör ingå i handläggningen.

Jag vill också säga att Försäkringskassan under de senaste åren, även i år, har tillförts medel. Under kommande år kommer den troligen att tillföras ytterligare medel för att bland annat kunna satsa de resurser som krävs för att vi ska komma till rätta med det fusk som förekommer.

Freds- och icke-våldskultur för världens barn

Anf. 105 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Vi är nu snart halvvägs in i FN:s årtionde för en freds- och icke-våldskultur för världens barn. Tanken från FN:s sida är att man ska sprida en kultur där man avvisar våld och lär ut dialog och förhandling.

Vi ser väldigt lite i dagens samhälle av icke-våldet och strävandena efter icke-våld. Jag vill fråga socialministern om regeringen planerar att vidta särskilda åtgärder för att vi ska få ett bättre genomslag för icke-

Frågestund

våldssträvandena? Det gäller insatser för de svenska barnen men också för världens barn.

Anf. 106 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Jag har i ett tidigare frågesvar till Harald Nordlund redogjort för det arbete som regeringen genomför när det gäller just insatserna för att motverka våld. Det gäller i detta fall våld mot barn, som Harald Nordlund ställer frågan om.

Det sker på en rad olika sätt och det ingår som en naturlig del inom de olika samhällsområdenas arbete.

Det är vår avsikt att intensifiera arbetet, och det har också redogjorts för i det frågesvar som har lämnats vid ett tidigare tillfälle.

Anf. 107 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Vi har sett väldigt lite av de här åtgärderna. Frågan ställdes för ganska länge sedan. Det är därför jag nu ställer frågan om man planerar nya åtgärder. Det här är angeläget. FN har också lagt fram ett stort antal förslag på vad man kan göra på nationell nivå. Vi har hittills sett väldigt få av de förslagen på svensk nationell nivå.

Anf. 108 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Regeringen tar naturligtvis mycket allvarligt på den fråga som Harald Nordlund ställer. Vi genomför ett omfattande arbete på en rad olika politikområden, bland annat på skolans område och också på det område som jag själv ansvarar för. Det gäller också inom kommunernas och landstingens verksamhetsområden. Vi har för avsikt att följa detta arbete noga.

Men det är också viktigt, Harald Nordlund, att se att arbetet när det gäller våld mot barn också måste föras utifrån de nationella förutsättningarna. Det måste anpassas efter de förutsättningar som finns i varje land. Det är också regeringens inställning i denna fråga.

Anf. 109 TREDJE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund över. Jag vill tacka närvarande statsråd och deltagande ledamöter.

*Åtgärder mot illegal
alkoholhantering*

10 § (forts. från 8 §) **Åtgärder mot illegal alkoholhantering** (forts. SoU22)

Anf. 110 ULRIK LINDGREN (kd) replik:

Fru talman! Jag ska försöka erinra mig betänkandet om åtgärder mot illegal alkoholhantering.

Kristdemokraterna delar bedömningen med Socialdemokraterna om att det är ett allvarligt skadeläge beträffande alkoholen. Vi delar också bedömningen att det behövs åtgärder mot den illegala alkoholhanteringen.

Jag vill först polemisera och säga att regeringen är senfärdig med åtgärderna. Vi har haft praktiskt taget fria införselkvoter i ett och ett halvt år sedan den 1 januari 2004. Dessförinnan har vi haft en stegvis ökning

av kvoterna. Vi har alltså i flera år sett och känt av spåren av en alltmer ökande införsel av alkohol. Åtgärderna har kommit sent, men de är välkomna nu när de kommer.

I mitt huvudanförande tog jag upp det som är viktigast, nämligen att vi får en sänkning av införselkvoterna. Vi vet att de nordiska ministrarna har enat sig om att vi borde se till att vi får en halverad införselkvot av alkohol till Sverige för privatpersoner. I mitt huvudanförande undrade jag också om Jan Emanuel var beredd att berätta någonting om vad regeringen har gjort sedan i höstas för att få detta verkställt.

Angående detta med att peka med hela handen och ge anvisningar till polis och tull hur de ska arbeta vill jag säga att den passivitet som regeringen har visat upp förvånar lite grann. Ni kunde ha skrivit i betänkandet: Det är klart att vi ska verka hårt för detta. Vi har regleringsbrev, vi kan begära uppföljning och vi kan tillmötesgå er i oppositionen om att vi ska begära den här uppföljningen av vilka praktiska åtgärder som vidtas på fältet år för år.

Men ni har inte tillmötesgått detta. Varför inte, Jan Emanuel Johansson?

Anf. 111 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Leif Pagrotsky sade i frågestunden alldeles nyss: I och med att du ställer en precis likadan fråga som du ställde vid ett föregående tillfälle måste jag svara likadant.

Den fråga som du ställer nu har två andra debattörer tagit upp tidigare. Mitt svar är detsamma. Innan vi ser vilka konsekvenser som den fria införseln har fört med sig kan vi inte komma med motangrepp. Nu har vi sett vilka konsekvenserna är, och då har vi också tagit fram verktyg som fungerar på ett effektivt och bra sätt.

Du pratade om passivitet när det gäller direktiv till polisen och tullen och att vi ska säga åt dem vad de ska göra. Jag är anhängare av den kognitiva beteendeterapin. Där brukar man säga att man inte ska ändra på det som fungerar. Här har vi ett system där tullen och polisen redan har lagt fram en handlingsplan över hur de ska samarbeta. När det finns en sådan plan tycker jag att det är dumt att vi i socialutskottet säger åt dem att nu ska ni göra på det här viset. Det finns ju något som redan fungerar.

Anf. 112 ULRIK LINDGREN (kd) replik:

Fru talman! Det är inte riktigt sant att vi inte har sett konsekvenserna av de allt större införselkvoterna förrän nu. Vi har sett dem i flera år. I ett och ett halvt år har vi haft praktiskt taget fritt fram att ta in nästan hur stora kvoter som helst för en privatperson. Regeringen har varit senfärdig med åtgärderna.

Jag hörde ingen redovisning av några åtgärder som Sverige har vidtagit för att minska införselkvoterna. Jag tror att Jan Emanuel Johansson innerst inne håller med om att det är den kanske viktigaste åtgärden för att komma åt den illegala alkoholhanteringen.

Beträffande vad som fungerar och inte fungerar redovisade jag i mitt huvudanförande att inte heller kustbevakningen har någon organiserad samverkan med polis och tull. Att påstå rätt upp och ned att det fungerar väl är att ta i. Det fungerar inte väl på fältet, och när det inte gör det går man naturligtvis vidare med en fundering på vad som ska göras för att

det ska fungera. Varför inte göra en mycket stark politisk markering i riksdagen och peka lite grann med hela handen och säga att det lokala samarbetet måste till för att vi ska få effektiva åtgärder mot den illegala alkoholhanteringen?

I tidigare repliker har ni också varit inne på detta med langningen, och jag vill också ta upp det. Vi har fått ett avvisande av majoriteten. Ni vill inte ha någon straffskärpning för langningsbrott från Systembolaget. Det är riktigt att det är den organiserade brottsligheten som verkar över gränserna som är allvarlig. Men man måste även betrakta langningen som ett allvarligt brott och något som inte alls är oförargligt. Det borde ha kunnat följa med här i serien med straffskärpningar. Det skulle vara effektiva åtgärder.

Anf. 113 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Låt mig börja med införselkvoterna. Det är kanske inte direkt genomtänkt att ta upp diskussionen med tanke på att de borgerliga partierna har ett samarbete. Och är det någonstans som det finns en total oenighet så är det väl på den här punkten.

Jag hittade ett citat här av Cecilia Malmström. Hon säger så här: ”Kristdemokraterna föreslår – hör och häpna – att tulltjänstemännen ska trotsa den EU-lagstiftning som Sveriges regering tyvärr accepterat och att Sverige inför ensidiga införselbegränsningar av alkohol, trots att det strider mot EG-rätten.”

I den bästa av världar skulle jag också vilja bestämma över införselkvoterna, men det är inte så enkelt.

Din partiledare sade: ”Härstedt släcker eld med bensin.”

Han sade också: ”Den enda framkomliga vägen är att Sverige ensidigt inför lägre införselkvoter.”

Det är ett önsketänkande, men återigen när det gäller ert samarbete tror jag nog att ni bör ägna mer tid åt att hitta fler saker som ni kan samarbeta kring.

Du sade tidigare att det blir färre och färre tulltjänstemän som jobbar med brottslighet. Det stämmer faktiskt inte. Det är precis tvärtom. Det är den administrativa biten som man har skurit ned på. Samma sak gäller poliser, som du också tog upp. Vi har fått fler poliser. Det har blivit en ökning av poliser, inte tvärtom.

Anf. 114 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Fru talman! Jan Emanuel Johansson är upprörd när vi kritiserar den långa tid som har gått. Jag tycker att det är konstigt att han är kritisk till det. Han borde vara kritisk just till den långa tid som har gått.

I tidningen Social & Hälsovårdsnytt i Norden 1, 2005, står det beskrivet hur den svenska totalkonsumtionen har ökat och att den största ökningen har ägt rum sedan 2000. Det är alltså fem år sedan. Det är den största ökningen nu av alkoholkonsumtionen i Sverige under hela efterkrigstiden. Den nuvarande totalkonsumtionen är den högsta troligtvis under de senaste hundra åren. Detta hände inte i går, detta har hänt sedan 2000.

Det är det jag tycker Jan Emanuel Johansson skulle vara upprörd över, att det har gått fem år och konsumtionen bara har stigit och stigit.

Forskning och allt visar detta. Först nu händer det en liten grej på området.

Det står också att det är noterbart att sedan slutet av 2003 ökar inte längre den registrerade alkoholkonsumtionen i Sverige, utan all ökning av totalkonsumtionen är resultatet av ökad alkoholinförsl. Man passar helt enkelt på att köpa med av den billiga spritdrycken när man ändå är utomlands.

Nu kommer det ett betänkande. Vi har instämt i förslaget. Vi vill till och med förstärka det och göra det ännu mer kännbart att bedriva illegal verksamhet. Min fråga är: Varför har vi över huvud taget en illegal alkoholinförsl, Jan Emanuel Johansson?

Anf. 115 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag är inte alls upprörd. Jag är ganska glad över att vi kan stå här och diskutera på ett sjyst sätt.

En sak som jag däremot reflekterar över på ett ödmjukt sätt är att ni nu har hittat något att samarbeta kring i den borgerliga gruppen. Det är illegal alkoholhantering. Det gläder mig att ni någonstans i oceanen av oenighet har hittat någon liten barkbåt av samarbete där ni kan prata om illegal alkoholinförsl.

Du frågade mig hur det kommer sig att vi har den illegala införslen. Jag förstår vart du är på väg någonstans. Jag har kanske en fråga tillbaka där: Hur ska ni få till det här samarbetet? Ni vill avveckla Systembolaget. Ni pratar om att vi ska ha en restriktivare alkoholpolitik. Jag har lite svårt att förstå hur det ska kunna bli mindre alkoholkonsumtion om vi får ut öl och vin i vanliga dagligvarubutiker. Jag känner inte den flödande logiken i resonemanget.

Anf. 116 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik:

Fru talman! Om det är något som Moderaterna är kända för så är det brott och straff och ordning och reda. Folk som begår lagvidriga handlingar ska straffas. Det är inget nytt på den moderata fronten.

Jag kan konstatera att jag inte får något svar från Jan Emanuel Johansson. I stället för att diskutera prisbilden här, vilket jag inte kommer att göra för detta betänkande handlar inte om det, föreslår jag att Jan Emanuel diskuterar med Kent Härstedt, sin partikamrat, för att höra vad han kom fram till. Det tänker jag inte göra här. Det kan ni göra inbördes sedan.

Jag är besviken när vi ser att det har hänt så mycket sedan 2000 – vi har den största alkoholkonsumtionen på hundra år – och nu fem år senare står ni här och skyller på införslreglerna. Man kan inte hålla på och skylla på EU. Man kan påverka EU, men det händer ju ingenting i morgon. Vi måste agera snabbt. Det hjälper inte med bara det här betänkandet.

Från Moderaternas sida har vi nu i tre fyra år föreslagit att man ska satsa väldigt mycket mer pengar på informationsbiten nära människor, på mödravårdscentraler, barnavårdscentraler, ungdomsmottagningar, i skolor och så vidare och i riskgrupper. SBU säger också att det är nära människor som vi kan påverka människors attityder. Statens folkhälsoinstitut har föga chans mot ett möte mellan människor där man har betydligt större framgång. Så varför säger ni nej till vår stora informationssatsning

och de pengar vi har avsatt för att motverka denna höga alkoholkonsumtion och förändra människors beteende?

Anf. 117 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Precis som jag tog upp i anförandet så tycker vi att informationsbiten är väldigt viktig. Det är något som vi prioriterar. Precis som jag tog upp i mitt anförande har vi ett förslag på hur man ska kunna följa upp informationsbiten. Vi har stora satsningar. Det kanske vi kan glädjas över tillsammans.

Jag är fortfarande lite nyfiken på hur ni ska få till samarbetet när det gäller alkoholpolitiken med tanke på de partier som ni samarbetar med, om ni skulle kunna ha en restriktiv alkoholpolitik. I er syn på Systembolaget, synen på åldersgränser, synen på införselkvoter och hela den biten är ni helt oeniga. Om ni ska kunna vara ett trovärdigt alternativ till att kunna föra en restriktiv alkoholpolitik tror jag nog att ni måste kunna finna några flera samarbetspunkter än just denna.

Anf. 118 GUNILLA WAHLÉN (v):

Fru talman! Alkoholpolitiken i Sverige har genomgått stora förändringar under de senaste åren. Sverige har under många år bedrivit en restriktiv alkoholpolitik som har medverkat till att totalkonsumtionen av alkohol har varit lägre i Sverige än i de allra flesta andra jämförbara länder. Det har i sin tur lett till att Sverige vid internationella jämförelser kunnat uppvisa en lägre andel alkoholskador och alkoholrelaterade sjukdomar.

Men under de senaste åren har den restriktiva alkoholpolitiken steg för steg luckrats upp. Viktiga alkoholpolitiska instrument som begränsningar av tillgänglighet och relativt höga alkoholskatter är under stark press. Beslut har tagits om lördagsöppet över hela landet, införselkvoterna för privatbruk har i praktiken försvunnit, tullens och polisens möjligheter att ingripa vid smuggling och andra brott har försämrats, utbudet av restauranger med utskänkning av alkohol har ökat kraftigt, och skattesänkningar har genomförts eller aviserats.

Utvecklingen är entydig: Tillgängligheten till alkohol har ökat dramatiskt under senare år. Efter EU-inträdet har Sverige hamnat i en negativ spiral. Vi har helt misslyckats med att behålla vår egen politik och har ännu inte heller lyckats påverka de andra medlemsstaterna till en alkoholpolitik som är mer folkhälsoinriktad än näringslivsinriktad. Utvecklingen i Sverige när det gäller alkohol har inneburit en kraftig ökning av totalkonsumtionen och därmed ökade antal sjukdomar och alkoholrelaterade skador.

Illegal införsel och smuggling av alkohol har ökat markant de senaste åren. Denna många gånger välorganiserade verksamhet innebär att olovlig försäljning sker i stor skala över hela landet. Detta medför inte enbart att alkohol blir lätt tillgänglig för ungdomar eftersom det är smugglarnas mål att tjäna pengar på alkohol och de inte tar ansvar för folkhälsokonsekvenserna och följer de åldersgränser som finns. Inkomsterna från verksamheten beskattas inte heller enligt svenska lagar. Det här är en stor ekonomisk brottslighet.

Fru talman! Detta betänkande, *Åtgärder mot illegal alkoholhantering*, ger polisen och tullens ett förbättrat verktyg att beivra brott mot alkohol-

lagen. Genom att som regeringen föreslår och utskottet bejakar skärpa och höja straffvärdet för illegal alkoholförsel visar vi att vi anser att det är ett synnerligen allvarligt brott.

Självklart måste polis- och tullmyndigheterna samarbeta för att höja effektiviteten i sitt spanings- och bevisföringsarbete. Med tanke på hur stora regionala och lokala skillnaderna är i landet ser behovet och strukturen av samarbetsformerna väldigt olika ut. Jag tror att en gemensam handlingslinje som är centralt beslutad blir mindre effektiv än om polis och tull gemensamt kommer överens om hur deras arbete ska organiseras i de olika regionerna.

De exempel vi har fått här i dag härrör sig från Helsingborg, där man behöver ha en viss organisation för att stävja detta. Vi har långa kuster och långa gränser. Det ser väldigt olika ut. Stänger man på ett ställe kommer smugglarna att hitta andra vägar. Då måste man i de polisdistrikten och tullområdena finna lösningar för hur det ska fungera.

Fru talman! Den här kammaren är helt enig om vikten och nödvändigheten av att bedriva information och utbildning i frågor om alkohol. Vi har i många debatter och beslut varit eniga om betydelsen av barns och ungdomars rätt till en alkoholfri uppväxt och en trygg barndom fri från alkoholrelaterade brott. Vi har gemensamt kommit överens om andra prioriterade områden som ska vara alkoholfria.

Naturligtvis ska utbildning, information, attitydpåverkan och opinionsbildning vara återkommande och inte upphöra efter vissa kampanjer.

Jag delar utskottets mening att det, mot bakgrund av att regeringen under innevarande år avser att presentera ett förslag till ny nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador, inte är nödvändigt att föregripa denna i detta betänkande.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet.

Anf. 119 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Konsumtionen av alkohol har ökat med 25 % sedan år 2000. Systembolagets försäljning ökade under årets första fyra månader med 8,1 % i förhållande till föregående år, om man räknar försäljning av ren alkohol, enligt siffror som jag fick i dag på förmiddagen. Det som sades tidigare, att konsumtionsökningen enbart är att hänföra till införsel, stämmer alltså inte.

Det tillfälliga tappet för Systembolaget förra året kanske till viss del kan förklaras med att normmännen minskade sina inköp av alkohol i Sverige med hela 17 %. Frånsett det året har alltså Systembolaget stadigt ökat sin försäljning. Den kris man ibland pratar om på Systembolaget kan man nog bortse från.

Kris och framgång är två olika saker. Räknar man försäljningen i ren alkohol sålde Systembolaget 27 miljoner liter år 1996.

Åtta år senare, förra året, alltså 2004 sålde Systembolaget 35,6 miljoner liter ren alkohol. Det är alltså en ökning med hela 32 %. Det kan man knappast betrakta som en framgång för svensk alkoholpolitik. Det borde inte heller betraktas som en framgång för Systembolaget. Uppgiften är ju inte att bidra till ökad konsumtion.

Hur mycket alkohol en befolkning konsumerar är inte så lätt att kartlägga. Mängder av stora privata förråd har byggts upp sedan gränserna öppnades för i princip obegränsad införsel. Sedan dess har i alla fall

konsumtionen, enligt beräkningar, gått upp från cirka sju liter ren alkohol per person och år till drygt tio liter per person och år.

De alkoholforskare som har gjort de här uppskattningarna, bland annat baserade på ett stort antal intervjuer, brukar alltid vara noga med att påpeka att man inte ska ta sådana siffror alltför exakt.

I vår omvärld ser det olika ut. I Finland har man högre konsumtion än vi. Det har man i Ryssland också. I omvärlden totalt på jorden ligger den betydligt lägre, till och med lägre än före det svenska EU-inträdet.

Missbruket av alkohol kostar samhället stora pengar. Man räknar till exempel med att runt 40 % av alla sjukvårdssängar upptas av människor med alkoholrelaterade sjukdomar och skador. I debatten brukar belopp mellan 100 och 150 miljarder förekomma när man gör bedömningar av de totala kostnaderna för samhället för alkoholkonsumtionen.

I Sverige beräknas mellan 5 000 och 6 000 personer årligen dö på grund av alkohol. I Europa som helhet beräknas drygt 600 000 människor årligen dö en alkoholrelaterad död.

Folkhälsoinstitutet har bedömt att en spritskattesänkning på 40 % och en sänkning av skatten på vin med 15 % skulle leda till ytterligare drygt 200 dödsfall, runt 1 500 nya fall av misshandel och 1,6 miljoner nya sjukdagar per år i Sverige.

Vi ska inte glömma att alkoholen är en inkörsport som kan leda vidare till andra och ännu svårare droger och beroenden. Det är än allvarligare om introduktionen av alkohol sker i lägre åldrar.

Den här utvecklingen kan inte få fortsätta. En enig riksdag vore naturligtvis det önskvärda för att alla aktörer ska känna att de har till uppgift att göra sitt yttersta i kampen mot alkoholen. Det handlar ju inte enbart om de direkta skador alkoholen innebär för den som drabbas och deras anhöriga utan även om de indirekta effekterna och all den brottslighet som frodas kring alkoholen.

Tillgänglighet anses vara den enda metod som påtagligt kan minska användningen av alkohol. Det har också varit den framgångsrika svenska modellens hörnpelare. EU-inträdet har dock slagit undan benen på den politiken, men vi får inte ge upp.

För Miljöpartiet är det självklart att vi inte kan acceptera en sänkt alkoholskatt. Men vi är också medvetna om att en fortsatt hög skattenivå i förhållande till våra grannländer inte ensam klarar av att hålla konsumtionen nere. Därför måste en hög skattenivå kombineras med många andra åtgärder. Några av dem behandlas i det nu aktuella betänkandet.

Viktigast av allt är dock att Sverige snarast återgår till den införselnivå som gällde före EU-medlemskapet. Vi anser att det är den viktigaste fråga regeringen måste prioritera för att vända den oroande utvecklingen. Vi vet att det finns krafter i flera andra EU-länder som vill att Sverige ska få gå före, som det heter på EU-språk, och göra ett sådant undantag just med hänvisning till folkhälsan.

Vi vet också att regeringen har tagit upp diskussioner i den riktningen även om den, som vi uppfattat det, i första hand har siktet inställt på en halvering av de nuvarande införselkvoterna i kombination med en höjning av den lägsta skattenivån för alkohol inom EU. Det är naturligtvis väldigt bra, även om vi anser att det inte räcker till.

I dagarna fick vi höra att även Litauen anslutit sig till den här linjen, så nu är det tydligen sex länder som står bakom den. Det är klart att jag hoppas att de ska vara framgångsrika, men man får bara se det som en delseger.

När det gäller motionen som behandlas i betänkandet delar jag oppositionens uppfattning när det gäller behovet av ett samarbete mellan polisen och tullen. Jag anser dock inte att riksdagen ska besluta om formerna för ett sådant samarbete. Enligt min mening är det upp till myndigheterna att själva besluta om arbetsformerna.

Jag delar inte oppositionens uppfattning att det enbart är om man inte antar de arbetsformer som oppositionen pekar ut som det finns behov av en återrapportering. Jag anser att oavsett hur man väljer att organisera ett samarbete mellan polis och tull för att effektivisera sitt arbete ska riksdagen ha en årlig återrapportering från regeringen. Av de två skälen har jag valt att inte stödja reservation nr 2.

Miljöpartiet förespråkar egentligen inte fängelsestraff, utan förordar behandling och terapi i olika former för att bryta brottskarriärer. I det här fallet har vi dock ställt oss bakom regeringens förslag till straffskärpningar men vi är inte beredda att gå så långt som oppositionen vill göra. Det är själva brottsutvecklingen som gör att vi sett oss nödgade att acceptera den brottspreventiva effekt som en strängare straffskala eventuellt kan få på den här typen av grova brott.

Att brotten ofta ingår i internationella brottskedjor är en viktig detalj som har gjort att vi har gjort den bedömningen.

Övriga förslag i propositionen uppfattar jag som naturliga med tanke på utvecklingen sedan EU-inträdet och den ökade alkoholkonsumtionen och brottsligheten i dess följe.

Därför instämmer jag i utskottets bedömning och yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Anf. 120 LINNÉA DARELL (fp):

Fru talman! Konsekvenserna av den alltmer utbredda alkoholkonsumtionen är ett av de största hoten mot folkhälsan inte bara i Sverige utan också i Europa. Påståendet att det bara är i Sverige som politiker och myndigheter försöker hålla konsumtionen nere är inte sant, och det vet vi i dag.

Talet om frihet i det här sammanhanget klingar falskt. Vilken frihet har en människa som lever i ett beroendeförhållande, och vilken frihet har dennes anhängare? Det har flera talare redan talat om. Jag tänker i stället anknyta till den förestående skolavslutningen, där alkoholförbrukningen tyvärr alltför ofta har kommit att göra den dagen till en sorgens dag i stället för en glädjens.

Det är inte att svartmåla att förutspå att också i år kommer ett antal flickor att bli utsatta för övergrepp och pojkar att bli knivskurna. Kanske kommer till och med någons eller några unga människors liv att sluta denna skolavslutningsdag. Den absolut övervägande orsaken är för hög alkoholkonsumtion. Alltför ofta är det fråga om alkohol insköpt genom illegal försäljning eller langning av sprit som är inköpt på Systembolaget.

Vi vuxna har ett ansvar att förhindra detta. I de flesta kommuner vet varenda ungdom var och hur man kan köpa illegal sprit. Varför får inte vi politiker då högljudda krav på att dessa försäljningar ska stoppas? I andra

sammanhang när unga människor utsätts för fara är insändarsidorna i tidningarna fulla och telefon och mejl går varma hos ansvariga politiker. Kan det möjligen vara så illa att den egna inköpsmöjligheten blir viktigare för många vuxna än ungdomarnas hälsa?

Fru talman! Det beslut vi fattar här i dag i kammaren är ett steg i rätt riktning för att minska den illegala försäljningen. Vad jag inte förstår är varför socialutskottets majoritet inte är beredd att skärpa straffen för langning också av den sprit som säljs på Systembolaget. Det föreslås både i Alkoholförselutredningen och i den borgerliga motionen. Jan Emanuel Johansson sade här tidigare att vi redan är så bra i Sverige på att förhindra det. Men vi är uppenbarligen inte tillräckligt bra, eftersom resultaten har en del i övrigt att önska.

Fru talman! Jag vill också beröra något om informationsinsatser. Det sägs ofta att informationen av mer traditionellt slag inte gör nytta. Jag kan möjligen instämma i att den inte gör nytta i förhållande till kostnaden för genomförandet. Men jag vägrar att tro att information som leder till ökad kunskap inte skulle göra nytta. Precis som det påpekas i motionen från de borgerliga partierna gör den information som ständigt ska pågå och samordnas med konkreta insatser naturligtvis nytta.

Fru talman! De beslut som kammaren här i dag kommer att fatta är viktiga steg i arbetet med att förebygga alkoholskadorna. Ändå tyngre steg skulle det vara om också motionens förslag skulle vinna kammarens gillande. Till regeringen vill jag säga: Låt nu inte den aviserade handlingsplanen dröja. Låt den heller inte bli en flumprodukt utan konkreta åtgärder.

Anf. 121 KENT HÄRSTEDT (s):

Fru talman! Först vill jag säga att det är högst tillfredsställande att som utredare och riksdagsledamot stå här i dag och se att riksdagen redan så här snabbt kan besluta om flera av de förslag som vi lade fram i Alkoholförselutredningen så att de kan träda i kraft redan i år.

Det är oerhört angeläget att vi tar krafttag inom detta område. Under de senaste åren har vi sett en drastisk förändring av den alkoholpolitiska situationen i Sverige. Vi har sett hur omvärldsförhållandena successivt har förändrats.

Det var först skattesänkningar i Finland. Alkoholförselundantaget försvann den 1 januari förra året. Sedan kom den danska skattesänkningen och Baltikums och Polens EU-inträde i maj förra året. Därefter kom ytterligare en skattesänkning i Danmark i januari i år som vi ännu inte fullt ut sett konsekvenserna av.

Detta leder det hela in på kriminaliteten. Det är obönhörligen så att vi kommer att återkomma till frågan så småningom under mandatperioden. Det är naturligtvis de stora skillnaderna i pris som är en starkt underblåsande faktor till den kriminalitet vi ser i dag.

I dag köps sju av tio flaskor sprit i utlandet. Många av dem hamnar naturligtvis i illegal verksamhet. De säljs inte sällan, som någon här sade, till minderåriga i samband med skolavslutningar och annat. Andra är sådant som vi med de förslag som har lagts fram och som vi kommer att besluta om i dag kan komma åt genom att skicka en väldigt tydlig signal.

När vi från utredningens sida har jobbat med dessa frågor ser vi det ändå som en helhet. När vi behandlar frågorna i riksdagen delar vi upp det i olika politikområden, men det handlar ju om en helhet.

Det handlar om att vi satsar på förebyggande insatser. Dem kommer vi också att återkomma till. Det är fråga om informationsinsatser. Det är ändå ett viktigt redskap, även om det är betydligt svagare än de traditionella redskapen som pris, tillgänglighet och detaljhandelsmonopol. Det är de klassiska och de absolut starkaste redskapen vi har.

Det kommer att handla om skattejusteringar och det som vi fattar beslut om i dag, nämligen skärpning av lagstiftning. Det handlar om de frågor som vi delvis är oense om här i kammaren i dag om hur vi tittar på genomförandet.

Jag tror att alla är ense om att vi måste ha en fungerande tull och polis som gör sitt bästa. När det gäller tullen vill jag dock göra ett förtydligande. Det vi har funnit under utredningen är att det inte har skett någon försvagning av tullens insatser för brottsbekämpning. Organisationen vad gäller brottsbekämpning är helt intakt. Det är bara att kontrollera med Tullverket.

Det som har förändrats är möjligheten att vid gränsen leda i bevis att något är ett brott. Det är där svårigheterna är i dag. Man kan komma till gränsen och säga: Detta är för eget bruk. Det är först i nästa skede när man säljer vidare illegalt som det blir smuggling retroaktivt när man tog in det till landet. Det är vad som gör det besvärligt vid gränsen i dag.

Det handlar naturligtvis också om solidaritet med dem som inte kan hantera alkoholen, det vill säga missbrukarvård. Det är viktigt att vi ser det som en helhet och att riksdagen oavsett vilken linje man väljer här i dag noga följer att tull och polis genomför de signaler som vi ger från riksdagen.

Sedan kan man ha olika syn på om riksdagen ska ge riktlinjer eller ej. Men vi kan sätta press på regeringen och se till att det finns med i regleringsbrev och annat så att alkoholfrågan verkligen får den höga prioritet den måste ha i takt med att kriminaliteten ökar så kraftigt inom detta område som vi ser i dag.

Anf. 122 GABRIEL ROMANUS (fp):

Fru talman! Anledningen till att jag har begärt ordet en gång till är att jag kort vill beröra en annan form av illegal alkoholhantering, nämligen försäljning via Internet. Den har enligt uppgift stor omfattning. Enligt Aftonbladet levererar enbart en leverantör 15–20 ton per vecka till konsumenter i Sverige, och andra leverantörer kommer till vid sidan av det.

Den här verksamheten är illegal på två sätt. Dels innebär det att man kringgår det monopol som finns i svensk alkohollag och som EU har godkänt, dels innebär det också att man kringgår den svenska beskattningen eftersom man påstår att man bara behöver betala den lägre skatt som tas ut i det land som varorna kommer ifrån.

Monopolet har som sagt godkänts av både EG-domstolen och Europeiska kommissionen. I ett särskilt rättsfall som heter *The man in black* målet som gällde cigaretter slog domstolen också fast att varor som kommer in med kommersiell transportör, alltså inte av konsumenten själv införda varor, ska beskattas med den skatt som gäller i konsumtionslandet.

Nu säger man att rättsläget är oklart i den meningen att två hovrätter här har fattat olika beslut. Frågan ligger nu hos Högsta domstolen som har begärt att få ett utlåtande från EG-domstolen.

Samtidigt gör alltså tidningar, framför allt Aftonbladet, reklam för den här försäljningen och påstår att den är laglig, medan Åklagarmyndigheten motsätter sig det. Syftet är naturligtvis att få in mer billig alkohol i Sverige. Jag hoppas att regeringen och myndigheterna agerar med kraft och tillbakavisar de här försöken.

Skulle det mot förmodan visa sig att EG-domstolen godkänner det här måste EG-rätten ändras. Jag hoppas att vi är eniga om att vi inte gick med i EU för att få ökade alkoholskador.

Anf. 123 KENNETH JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Först och främst vill jag verkligen instämma i det Gabriel Romanus tar upp. Jag tycker att det är en viktig fråga, och jag tycker att det är bra att frågan förs upp. Framför allt är det viktigt att det leder till åtgärder.

Vi är nog flera som har fått erbjudanden på Internet. Det är ganska upprörande. Det har varit hopplöst, åtminstone för mig, att kunna följa upp och se varifrån erbjudandena har kommit, varifrån man har sänt dem. Egentligen borde man polisanmäla den här typen av åtgärder, vilket jag också har funderat på.

Gabriel Romanus redovisar att det finns ett oklart rättsläge. I en sådan situation borde det rimligen vara på det sättet att tills annat sägs är det svensk lag som gäller. Det funderar jag lite grann på och skulle vilja höra Gabriel Romanus synpunkt på.

I övrigt: Här behövs åtgärder, här behövs insatser. Bra, herr Romanus, att du tog upp detta.

Anf. 124 GABRIEL ROMANUS (fp) replik:

Fru talman! Jag sade att det var ett oklart rättsläge i den meningen att två svenska domstolar har fattat olika beslut och att ärendet ligger hos Högsta domstolen.

Men jag menar ju att det är en orimlighet att medan en fråga prövas i EG:s rättssystem ska man till och med från svenska juristers sida hävda att nu är det ett oklart läge så nu kan vi strunta i den svenska lagstiftningen. Om vi har skapat ett sådant system måste det rättas till.

Nu får vi se hur det går med EU:s grundlag, men jag tycker att den svenska regeringen faktiskt måste ta upp det här i EU och få klarlagt på något sätt att så länge som det inte finns ett utslag från EG-domstolen som säger att den svenska lagstiftningen är felaktig och strider mot EG-rätten ska den svenska rätten tillämpas.

Jag menar också att om det är så att EG-domstolen säger att det är något fel på den svenska lagstiftningen, till exempel som man har sagt när det gäller Apoteksbolaget, att det är fel på tillämpningen, betyder inte det att den svenska lagen plötsligt inte existerar. Då måste den svenska regeringen och riksdagen ha en viss tid på sig att ändra på lagstiftningen.

Vi kan inte ha en situation där stora delar av den nationella lagstiftningen sätts ur spel under lång tid eller att vi ska få ett väldigt forcerat lagstiftningsarbete. Det måste skapas en ordning. Hur förtjusta vi än är i den europeiska integrationen måste det skapas en ordning där vi faktiskt

hela tiden har ett lagligt tillstånd där svenska myndigheter vet vilka regler de ska tillämpa. Annars blir hela Europasamarbetet komprometterat.

Prot. 2004/05:132
2 juni

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Hälsofarliga varor och narkotikaprekursorer

*Hälsofarliga varor och
narkotikaprekursorer*

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2004/05:SoU23
Hälsofarliga varor och narkotikaprekursorer (prop. 2004/05:127).

Anf. 125 CATHERINE PERSSON (s):

Fru talman! I detta betänkande behandlas proposition nr 127 från innevarande riksmöte med namnet *Vissa lagändringar beträffande hälsofarliga varor och narkotikaprekursorer* och åtta motionsyrkanden som väckts med anledning av den propositionen.

Vidare behandlas två motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden 2003 och elva motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2004.

Förslaget i betänkandet innebär att utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i lagen om kontroll av narkotika och lagen om förbud mot vissa hälsofarliga varor.

Den tidigare lagstiftningen har inte varit utformad för att tillämpas på varor som har en omfattande användning inom bland annat industrin. Det ökande missbruket av substanserna GBL, gammabutyrolakton, och 1,4-butandiol har gjort att detta uppmärksammas som en brist i lagstiftningen.

Förslaget innebär en lagstiftning som bland annat möjliggör en skyndsam klassificering som hälsofarlig vara av ämnen som används som droger samtidigt som de har ett stort industriellt användningsområde. Detta innebär att den legala användningen inom till exempel industrin kan fortsätta men att det blir möjligt att ingripa mot övriga som tillverkar, innehar eller försäljer dessa ämnen – alltså en möjlighet att ingripa mot droghandel med dessa ämnen.

Utskottet anser att det är angeläget att regeringen skyndsamt inleder den aviserade översynen av lagstiftningen beträffande narkotika, dopningsmedel, hälsofarliga varor och flyktiga lösningsmedel och återkommer till riksdagen med förslag i dessa delar. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

I betänkandet finns fem reservationer.

Fru talman! Med denna inledning överlämnar jag ärendet till debattörerna.

Anf. 126 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Fru talman! Det har smugit sig in en väldigt tillåtande attityd till droger hos alldeles för många unga människor. Men än så länge står vi gemensamt i det svenska samhället starka och enade i kampen mot drogerna, trots att det är många drogliberala krafter ute i Europa och trots att de

börjar göra sin röst hörd även här i Sverige. Det finns tyvärr alldeles för många unga som inte ser de nya drogerna som någonting annat än ett medel att festa och ha kul med. Det tycker vi moderater är en utveckling som är väldigt oroande och som absolut måste brytas.

Vi tycker att det är glädjande att regeringen nu vill inleda en översyn av lagstiftningen när det gäller narkotika, dopningsmedel, hälssofarliga varor och flyktiga lösningsmedel. Det är något som de borgerliga partierna har påpekat och arbetat för i otaliga riksdagsdebatter, i interpellationer och motioner. Det är ett arbete som är synnerligen nödvändigt och som måste sättas i gång omedelbart.

GHB är en dödlig drog. Det finns tråkiga erfarenheter kring den på flera platser i landet. Ämnet blev så småningom – fast efter alldeles för lång tid – narkotikaklassat. Men uppfinningsrikedomen är stor. När det blev narkotikaklassat upptäckte några personer att ett rengöringsmedel, GBL, gick att dricka och att detta miljövänliga rengöringsmedel i kroppen omvandlades till en drog. De som tillförde en laglig, ofarlig kapsyl GBL till sin kropp drack ingenting olagligt, men de kemiska reaktionerna gjorde att det blev en dödlig drog, GBH, i stället. Så nu använder man GBL, och det blir GBH.

Nu vill regeringen att GBL ska klassificeras som en hälssofarlig vara. Det tycker vi är fel. GBL blir narkotika i kroppen. Men vi tycker att det är orimligt att klassa det ena ämnet som narkotika och det andra som något annat om effekten är likadan. Det finns bekymmer med att klassa GBL som narkotika på det viset att GBL används i industrin. Men vi tycker att i den här frågan får våra ungdomars hälsa gå före allting annat. Dessutom finns det en möjlighet att inte klassa denaturerad GBL som narkotika, nämligen att tillsätta kräkmedel. Då klarar man industrins behov samtidigt som man är konsekvent.

Fru talman! I flera uppmärksammade fall har polisen varit tvungen att lämna tillbaka ämnen till missbrukare eller till langare. De har varit tvungna att göra det därför att ämnet inte varit narkotikaklassificerat eller haft beteckningen hälssofarlig vara. Detta måste självklart ändras. Det är inte rimligt att ett ämne som är beroendeframkallande, stimulerande, lugnande eller ger hallucinationer inte ska kunna förverkas av polisen. I själva verket tycker vi moderater att det är alldeles direkt stötande att det har förekommit att poliser har varit tvungna att lämna tillbaka en dunk GBL till en langare – särskilt om man vet att det efteråt kommer att säljas vidare till ungdomar, med de konsekvenser vi själva kan räkna ut.

Om man anser att detta är svårt, och att polisen inte själv ska fatta beslut om ett eventuellt beslag eller förverkande, tror vi att det finns möjligheter att lösa den knuten. Det är i de lägena bättre att låta en domstol pröva frågan om ett förverkande.

Vår uppfattning är att en fråga som så uppenbart inte rimmar med det allmänna rättsmedvetandet måste få en lösning. Det är inte rimligt att polisen ska behöva lämna tillbaka narkotika till langare eller missbrukare. Om lagstiftningen lägger hinder i vägen, måste regeringen sätta in resurser och med förtur reda ut detta så att det går att snabbt återkomma till riksdagen med förslag på hur det här ska lösas.

Fru talman! Vi har tidigare i dag haft en ödmjuk talesman för Socialdemokraterna i talarstolen. Jan Emanuel Johansson har hela tiden haft en ödmjuk och öppen inställning. Jag hoppas att han har det här i dag med.

Nu beklagar vi moderater att Socialdemokraterna och stödpartierna inte stöder vår uppfattning i frågan.

Fru talman! Moderaterna står självfallet bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 127 GABRIEL ROMANUS (fp):

Fru talman! Vi upplever att det ständigt kommer nya preparat med narkotiska effekter som används som berusningsmedel. Därför är vi säkert ense om att vi måste ha en snabb procedur för att klassa de nya preparaten på ett sådant sätt att man kan beslagta dem och förverka dem så att försäljningen till dem som tänker använda preparaten som berusningsmedel blir olaglig.

Det är bra att det här förslaget har kommit. Det är ungefär som med det förra lagförslaget vi behandlade, nämligen att det är bättre sent än aldrig. Men även här är det ändå sent. Frågan har diskuterats länge. Problemen har varit kända i flera år. När ändå en lösning kommer är det en nödlösning eftersom en översyn av lagstiftningen samtidigt ska startas. Men som sagt: Det här är bättre än ingenting.

Det hade varit trevligt när vi nu i riksdagens plenum behandlar två propositioner från statsrådet Morgan Johansson om statsrådet hade varit här och diskuterat med oss. Även om vi nu är eniga om huvudlinjen hade det varit sympatiskt om statsrådet hade visat riksdagen den respekten, men han har väl något som är ännu viktigare att göra.

Det här är i långa stycken tekniska frågor, hur man ska förfara med ämnen som har en nyttig användning i industrin men när de används som berusningsmedel är farliga. I fall som GHB och GBL kan de vara dödliga. Det är tekniska frågor, men jag vill ändå lyfta fram en fråga som jag tycker är enkel. Den har en väldig sprängkraft när man diskuterar detta i samhället, nämligen om man ska tvingas att lämna tillbaka ämnet som är beslagtaget till den som har stått utanför en skola och sålt det till ungdomarna. Kanske till och med när ämnet har förorsakat dödsfall bland ungdomarna ska man vara tvungen att lämna tillbaka det. Det är inte konstigt om människor tycker att samhället är helt handfallet med en sådan lagstiftning. Min partivän Anne-Marie Ekström, som står på talarlistan senare, och som är från Borås, kommer att redogöra för de erfarenheter som finns där av ett aktuellt fall. Fallet har tagits upp i flera av motionerna.

Det kan finnas svårigheter med att utforma lagstiftningen så att den håller på sikt. Därför är det ett minimum att man, medan man grubblar om detta, skapar en ordning där man kan förverka sådana ämnen och preparat när det är så uppenbart att de har använts i berusningssyfte och inte i någon legitim industriell verksamhet.

Precis som föregående talare vill jag fråga majoritetens företrädare. Ni säger att ni har en viss förståelse för motionärernas synpunkt och att frågorna hör hemma inom ramen för den översyn som regeringen aviserar. Därmed tycker ni att motionerna är delvis tillgodosedda. Skulle vi inte kunna enas om att det är en så pass enkel fråga att den borde kunna tas med förtur så att inte människor i samhället behöver uppleva att här har någon sålt ett livsfarligt preparat till ungdomar som dör eller skadas

Prot. 2004/05:132

2 juni

*Hälsöfarliga varor och
narkotikaprekursorer*

av det, men ändå ska dessa människor ha rätt att få tillbaka preparatet. Kan vi inte vara eniga om att detta måste tas med förtur?

Med dessa ord ber jag att få yrka bifall till reservation nr 4. Reservationen handlar just om detta. Samtidigt vill jag betona att vi som representerar Folkpartiet i det här utskottsbetänkandet står bakom alla de reservationer vi har skrivit på.

Anf. 128 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! Kristdemokraterna välkomnar flera av de justeringar som föreslås i betänkandet om hälssofarliga varor och narkotikaprekursorer.

Ändringarna som föreslås kan ha en positiv betydelse i kampen mot drogerna. Det gäller till exempel förtydligandet att även naturprodukter som innehåller narkotikaprekursorer kan omfattas av bestämmelserna. Vissa bestämmelser som skärps rör kontroll över handeln för att ytterligare försvåra att narkotikaprekursorer går till illegal narkotikaframställning. Det är förstås också välkommet att vi får beskedet som ges i betänkandet att det jobbas på i Regeringskansliet för att vi ska få en lagstiftning som ska definiera när ett hanterande av narkotikaprekursorer ska betraktas som ett brott.

Som föregående talare har tagit upp är vi i några reservationer inne på att få en snabbare hantering av saken. I reservation nr 2 föreslår vi att ämnen med narkotiska effekter ska narkotikaklassas. Polisen måste få de verktyg som är nödvändiga för att effektivare kunna bekämpa narkotikamissbruket. Precis som Magdalena Andersson och Gabriel Romanus har påpekat är det oerhört frustrerande att GBL, gammabutyrolakton och 1,4-butandiol inte är under kontroll och inte kan beslagtogs om de påträffas hos någon som inte har tillstånd.

Det är bra att majoriteten föreslår att GBL och 1,4-butandiol ska klassas som hälssofarlig vara, med de inskränkningar det medför av förbud mot införande i landet utan tillstånd. Men vi vill gå ett steg längre och få ämnena även narkotikaklassade, vilket vore det principiellt riktiga eftersom GBL har samma narkotiska effekt som GHB. Därför begär vi i reservationen att regeringen återkommer med förslag om detta. Här tycker jag att regeringen borde kunna gå oss till mötes och säga att det är klart att regeringen ska återkomma så fort man bara kan.

Fru talman! Jag yrkar sålunda bifall till reservation nr 2.

I reservation nr 3 begär vi en utredning för att bringa klarhet i hur klassificeringsprocessen för såväl narkotika som hälssofarliga varor ska kunna genomföras fortare.

I betänkandetextens motiv för att avslå vårt förslag återfinner jag endast att vi har en snabbare möjlighet genom lagen om hälssofarliga varor sedan 1999. Det är regeringens och utskottsmajoritetens motiv. Det är då tydligen nöjaktigt. Det anförs också i ett svar från Morgan Johansson att vi internationellt sett har en relativt snabb process.

Men med tanke på den otillfredsställande långa tid som hanteringen av GBL och 1,4-butandiol tagit borde majoriteten visa upp ett lite större tillmötesgående och också visa en viss otålighet, som vi i oppositionen gör.

Majoriteten aviserar en översyn av narkotika, dopningsmedel, hälssofarliga varor och flyktiga läsningsmedel. Jan Emanuel Johansson kommer säkert här att ytterligare motivera varför han inte vill ha en utredning

för en snabbare och flexiblare klassificeringsprocess men väl vill ha denna utredning om narkotika, dopningsmedel, hälsofarliga varor och flyktiga lösningsmedel.

Regeringens inställning, som den redovisas, är att regeringen är rätt nöjd med klassificeringsprocessen men att den ”ändå inte är i alla delar tillfyllest”. I texterna ser det ut som om vi vill samma sak, men det ena ska avslås och det andra ska göras.

Regeringen och majoriteten vill ha en förbättring av klassificeringsprocessen, men regeringen säger ändå nej till vårt förslag om en utredning för en snabbare och flexiblare klassificeringsprocess.

Kan möjligen Jan Emanuel Johansson reda ut detta? Varför säger man nej till vår reservation men ja till att se över det mesta?

Fru talman! I reservation nr 5 föreslår vi att regeringen återkommer med ett tydliggörande förslag om att det är Läkemedelsverket som ska göra bedömningen av vilka varor som ska klassificeras som hälsofarliga varor eller narkotika. Som redovisas i utskottsbetänkandet har inte Folkhälsoinstitutet den kompetensen i dag som de kanske tvingas skaffa sig om de i stället får ansvaret.

Läkemedelsverket har i dag hand om frågor som rör tillståndsgivning för narkotikaklassade läkemedel. Utskottet ställde sig också bakom regeringens förslag att Läkemedelsverket ska vara behörig myndighet att om så behövs meddela föreskrifter med anledning av förordningen om narkotikaprekursorer. Varför då inte fullfölja det och säga att i konsekvens med detta ska Läkemedelsverket också få ta hand om klassificeringsarbetet?

Anf. 129 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Samhället håller på att lösas upp i sina grundvalar på grund av drogerna, och något måste göras snabbt. Drogproblemet i detta land splittrar familjer och gör så att människor förlorar allt de har, sina jobb, sina hem och sin självrespekt.

Dessa ord beskriver läget i USA, och citatet är hämtat från Narconon-nytt nr 4, 2003. Det har gått två år sedan orden skrevs, och ibland undrar jag om vi i Sverige är på väg in i en liknande situation som de har i Amerika.

På 60-talet, när jag var ung, fanns hasch, amfetamin och ibland LSD för den som ville prova på verklighetsflykt. 40 år senare har floran av droger växt till mängder av preparat, och att få tag i dem är absolut inga problem.

En älskad dotter hade drömmar om framtiden, drömmar som slogs itu en kväll då hon tillsammans med en kompis sniffade butangas. Något gick fel, och hon dog. Här handlade det om butangas, men det kunde lika gärna ha varit några av de andra preparat som betänkandet behandlar.

GHB och GBL – vi har fått lära oss nya bokstavskombinationer. Lättillgängliga medel, egentligen avsedda för rengöring, används i stället i berusningssyfte. Vi vet att polisen efterlyser en lagstiftning som skulle hjälpa dem att agera på ett mer effektivt sätt. Ämnen med narkotiska effekter ska narkotikaklassas.

I massmedierna ser vi ibland bilden av en vädjande polisman. Bilden är från en västsvensk polisstation. Vi ser beslagtagna dunkar. Dunkarna med innehåll kommer från ett beslag hemma hos någon langare, med

Prot. 2004/05:132
2 juni

*Hälsofarliga varor och
narkotikaprekursorer*

goda kontakter i ungdomsvärlden. Men polisen måste lämna tillbaka dunkarna därför att innehålllet ännu inte är klassat som narkotika eller hälsofarlig vara.

Här behövs en ändring i lagstiftningen. Det är inte rimligt att sådant som hotar människors hälsa, liv och framtid inte ska kunna förverkas utan i stället lämnas tillbaka för vidare distribution i missbrukarledet.

Att stifta lagar ska ta tid – det får vi respektera. Att klassificera droger och hälsofarliga varor måste förstås också få ta tid. Men nog måste det finnas genvägar i utredningsprocessen. Från Centerpartiet efterlyser vi flexibilitet och snabbare tempo i utredningar och lagstiftningsarbete. Här gäller det att agera snabbt och effektivt. Annars kommer fler och fler att hamna i den svåra process som innebär omhändertagande, avgiftning, behandlingshem, öppenvård, psykologer och piller. Vi vet också genom flera uppmärksammade dödsfall att några ungdomar inte ens kom in i den vårdkedjan, utan det som provades av nyfikenhet var också det som satte stopp för alla framtidsdrömmar.

Organisationer av olika slag och privatpersoner kämpar en hård kamp mot de nya drogerna. Myndigheterna bör ställa sig på deras sida.

Vi i Centerpartiet uttrycker detta i de reservationer som vi deltar i och som jag naturligtvis ställer mig bakom, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 3.

I debatten i går hade jag anledning att återge ett latinskt citat, och jag fick frågan av Christer Engelhardt: Blir det något latin i dag också? Det ska det naturligtvis bli.

Jag vill återge några latinska ord som jag tycker bra sammanfattar de åsikter som jag har framfört i mitt anförande och som betonar allvaret i det vi debatterar här i dag. De latinska orden lyder: "Periculum in mora." Det betyder: Det är fara i dröjsmål. I mitt lexikon kommenteras citatet så här: Detta uttryck används då det gäller sådant som ej utan våda kan uppskjutas.

Anf. 130 JAN EMANUEL JOHANSSON (s):

Fru talman! Dagens förslag handlar om att laga ett hål i systemet, inte om att med någon form av trolldom få en fulländad lösning på den problematik som narkotikan för med sig. Om det hade funnits en sådan lösning, en enkel lösning, på de här problemen lovar jag att den hade tagits fram. Och jag tror att vi hade delat det förslaget, för är det någonsans vi har en gemensam syn så är det när det gäller just narkotikan och hur vi ska kunna bekämpa den.

Som togs upp tidigare här från talarstolen tror jag att det, när vi diskuterar den här problematiken kring narkotika, är viktigt att vi har en ganska stor bit av ödmjukhet med oss. Det är, som sagt, ett ämne där vi många gånger tycker väldigt lika. Och det finns inga enkla lösningar.

En framgångsrik narkotikapolitik består av en rad olika inslag. Lagstiftning och kontroll är en del. Men för att leva upp till den svenska narkotikapolitiska modellen, som vi är så pass stolta över, krävs det en hel skala av förebyggande insatser. Vi pratar om information. Vi pratar om repressiva åtgärder, om polisiära insatser, behandling, eftervård och olika insatser för att få ungdomar att inte kliva in i missbruket och, när de har klivit in, få dem att sluta att missbruka och komma tillbaka till samhället.

I årets budget inleds en flerårig satsning på förbättrad missbrukarvård. Det blir bland annat billigare för kommunerna att skicka olika personer med missbruksproblematik på behandling. Det är efterlängttade satsningar. Det görs också en satsning på bättre vårdkedjor, från uppsökande verksamhet till avgiftning, institutionsvård, stödboende, arbetsträning och eget boende med meningsfull fritid. Målet kommer alltid att vara ett riktigt arbete och oberoende, både från droger och från bidrag.

En viktig del som uppmärksammas i statsbudgeten för 2005 är problemen med missbruk på våra fängelser. Vi kan inte på något sätt tolerera att någon fortsätter sitt missbruk på ett fängelse och kanske än mindre tolerera att någon kanske till och med startar sitt missbruk på ett fängelse. Många intagna på fängelserna har ju en missbruksproblematik som ofta också är orsaken till den kriminella problematiken.

För att personer som avtjänar fängelsestraff ska kunna återanpassas och bli hederliga, arbetande skattebetalare krävs det att alla former av beroenden är brutna. Vi måste med behandlingsinsatser på våra fängelser satsa även på de människor som har hamnat långt ute i marginalen, de människor som kanske dagligdags får känna utanförskapets örfilar vana. Vi måste se till att de kanske får en utbildning på fängelserna. Men framför allt måste vi se till att drogberoendet bryts.

Budgeten innehåller en särskild satsning för de här ändamålen. Totalt satsas 120 miljoner kronor på tre år för att stoppa narkotikan och dess konsekvenser på våra fängelser. Och jag måste säga – och jag tror att vi är överens om det – att våra fångar har rätt till narkotikafrihet på fängelserna.

Att påverka attityder och beteenden är en annan viktig pusselbit. De senaste mätningarna visar att det är färre ungdomar som prövar narkotika. Det är återigen någonting som vi tillsammans kan glädjas åt. Det är en seger, men vi är som vanligt inte nöjda, även om andelen ungdomar som prövar narkotika har sjunkit för tredje året i rad. Vi är inte nöjda, men det visar återigen att den svenska narkotikapolitiska modellen, som vi kan vara så stolta över, faktiskt fungerar. Det är någonting som vi verkligen kan vara stolta över.

I dag har de flesta kommuner någon form av drogpolitisk handlingsplan, och kommunerna har ökat sina insatser mot narkotikan. Det vi måste göra är att noggrant följa upp och se vad som faktiskt ger resultat. Vi måste finna vilka metoder som fungerar, och vi måste lära oss att arbeta med evidensbas. Det som fungerar ska vi göra mer av, och det som inte fungerar ska vi sluta upp med. En gammal sanning är att en dålig idé inte blir bättre för att man håller mera pengar på den. Som sagt: Fortsätt att göra mer av det som fungerar! Ta bort det som inte fungerar!

Det handlar också om lagstiftning och kontroll. Det handlar om att laga det här hålet i systemet, som jag var inne på tidigare, särskilt när det gäller att bekämpa de här nya drogerna på ett effektivare och bättre sätt. Det blir möjligt genom att klassificera ämnen som GBL och 1,4-butanediol som hälsofarliga varor. Missbruket av de här ämnena har orsakat dödsfall, som ni var inne på tidigare. Problemet har varit att ämnena använts i missbrukssyfte samtidigt som ämnena också haft stora, betydelsefulla användningsområden inom industrin. Genom att de nu kan klassificeras som hälsofarliga varor blir det förbjudet att sälja dem, särskilt när man ser att planerna är att använda dem i missbrukssyfte. Och när vi gör

det på det här sättet gör vi det också utan att sätta käppar i hjulen för industrin.

Det kommer att komma nya ämnen med samma problematik som GBL och butandiol, det vill säga ämnen som har stora legala användningsområden inom industrin men som också kan användas i berusnings- syfte, som kan användas som knark. Därför behövs ett system där myndigheterna snabbt kan ingripa. Det mest effektiva systemet är att klassa dem som hälssofarliga varor. Det är den snabbaste och effektivaste lösningen.

Skulle man gå på linjen att narkotikaklassa till exempel GBL och butandiol skulle man behöva ändra i lagen om kontroll av narkotika. Man skulle också införa ett system där industrin får rätt att använda narkotiska varor legitimt och legalt. Det skulle uppstå minst sagt stora kontrollproblem när man då utvidgar den här legala narkotikahanteringen till den industriella sektorn. Då är det, som sagt, betydligt enklare och också effektivare att använda sig av lagen om hälssofarliga varor.

Lagen om hälssofarliga varor är också bättre lämpad för en skyndsam klassificering än vad narkotikalagstiftningen är. En sådan ordning medför att det blir olagligt att tillverka och inneha ämnen, och det finns möjlighet att förverka dem i de fall de påträffas hos någon som inte har rätt att inneha dem inom industrin. Det hindrar heller inte att ett sådant här ämne i ett senare skede kan flyttas över till narkotikalagstiftningen om vi skulle märka att det blir nödvändigt.

Det här är ett komplext och svårt område. Det handlar om regler för klassificering, straff och kontroll. Jag delar regeringens bedömning att det behövs en grundläggande översyn av framför allt lagstiftningen om narkotika, dopningsmedel, hälssofarliga varor och lösningsmedel. Det är viktigt att denna översyn sker så fort som möjligt. Det står i betänkandet, och det har flera av er framfört här i dag. De frågor som de borgerliga partierna väcker i sina reservationer kan lösas i den här större översynen av lagstiftningen.

Inom EU finns ett system där medlemsländerna rapporterar till varandra om förekomsten av nya ämnen som man kan missbruka, som då inte är narkotikaklassade. Varje land har dock att fatta sina egna beslut. En gemensam klassificering inom hela EU skulle leda till en väldigt långsam beslutshandling och kontroll.

Som framgår av betänkandet har endast ett fåtal andra länder uppmärksammat GBL i missbrukssammanhang, och det är samma sak när det gäller butandiol. När det gäller butandiol är det för övrigt bara Sverige som har uppmärksammat problematiken. Att den här problematiken inte lyfts fram i de här länderna beror nog mycket på att GBL till exempel är en mycket ovanlig drog i jämförelse med cannabis, centralstimulantia, amfetamin, heroin och liknande.

Med dagens förslag täpper vi till en lucka i lagstiftningen och gör det möjligt för samhället att snabbt ingripa och beslagta GBL och butandiol då det misstänks användas i missbrukssyfte.

Med dagens förslag gör vi det också på ett effektivt sätt möjligt att klassificera ett nytt ämne som hälsosafarlig vara då det framkommer att det kan användas i berusningssyfte. Nya ämnen kommer att komma. Uppfinningsrikedomen är stor när det gäller att finna nya sätt att kringgå lagen.

Då gäller det att samhället kan agera snabbt, och det kan samhället göra med det förslag som läggs fram här.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 131 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Fru talman! Jag har i tidigare debatter fått lyssna till Jan Emanuel Johanssons argumentation i drogfrågor och förstår att han är väl insatt i denna problematik, åtminstone ur ett Stockholmsperspektiv. Men låt oss vidga detta perspektiv och blicka mot västra Sverige. Där är drogen GHB, som är mycket svår att dosera, mycket populär, och GBL, som vad jag förstår omvandlas till GHB i kroppen, är också flitigt använd.

GHB är narkotika, men GBL är hälsofarligt. GBL gör säkert stor nytta som klottersaneringsmedel, men i kroppen får det hemska konsekvenser.

Är det då inte rimligt att båda dessa produkter förs samman så att det blir narkotikaklassning för båda? De har ju dokumenterad farlighet vid intag.

Anf. 132 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vet att det har förekommit att man har beslagtagit butandiol, till exempel 40 liter i Borås som man sedan fick återlämna. Jag vet att det finns ställen i landet där det är flitigare använt än i till exempel Stockholm.

Jag tror att vi alla är helt eniga om att vi på snabbast möjliga sätt ska se till att man kan ta ifrån langarna det som de använder som berusningsmedel, i det här fallet GBL. Om man ska få det att fungera rent praktiskt och skyndsamt, som vi vill, är vårt förslag det som är mest effektivt. Självklart har vi sett över för att se vad som är effektivast och kommit fram till det här. Det är vår lösning helt enkelt.

Anf. 133 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Fru talman! Vi har konstaterat att narkotikamarknaden är lukrativ, och det kommer hela tiden nya medel som kan missbrukas. De produceras i laboratorierna utomlands och finner vägen till Sverige. Det är då självklart angeläget att så fort som möjligt identifiera och klassificera alla dessa farliga medel.

Jag undrar om Jan Emanuel Johansson är beredd att verka för en större flexibilitet och snabbhet i klassificerings- och lagstiftningsprocessen. Jag tycker att det är dags att gå mera från ord till handling.

Anf. 134 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Det är precis den här problematiken som vi har diskuterat. Det är precis den här problematiken som vi vill komma åt. Det är precis det skyndsamma som vi kan lyckas med när vi klassificerar det som hälsofarlig vara och inte som narkotika. Det är just det som gör att man inte behöver ändra i hela narkotikaklassificeringssystemet när det kommer nya varor. Det kommer att komma flera ämnen liknande GBL som man kommer att kunna använda i berusningssyfte. Då kan vi på ett snabbt och effektivt sätt se till att de beslagstags och stoppas. Skulle vi

bedöma dem som narkotika skulle det bli en lång process, och många människoliv kanske kommer att förspillas på grund av att processen drar ut.

Anf. 135 ULRIK LINDGREN (kd) replik:

Fru talman! Det stämmer, som Jan Emanuel sade i sitt huvudanförande, att vi är eniga om att det är oerhört viktigt att vi gör allt vi kan för att bekämpa narkotikamissbruket. Vi välkomnar naturligtvis, som jag har sagt i många sammanhang, den vändning som det nu ser ut att bli med de 820 miljonerna från och med i år och tre år framåt för att vända den allvarliga nedgång vi har haft i tio år i missbrukarvården både på narkotika- och på alkoholsidan. Om det sedan blir en historisk vändning kan man diskutera.

820 miljoner i sig låter mycket, men i sammanhanget är det ändå inte alls tillräckligt, vill jag påpeka för att inte väcka alltför stora förväntningar på en sådan här insats. 820 miljoner räcker till några hundra av de 30 000 missbrukarna av tung narkotika, om man väljer att enbart satsa på dem som är inne i ett tungt narkotikamissbruk.

Med tanke på den profil som satsningarna ser ut att få, dessa 820 miljoner, fattas det en viktig profil, tycker jag. Det är för lite betoning på att ingripa tidigt i en "missbrukarkarriär". Det skulle behövas större fokus på just den perioden av en människas narkotikamissbruk.

Jag vill också påpeka att det fortfarande inte har vänt. Fortfarande i år går det åt fel håll. Det ser man inte minst inom frivilligrörelsen, där vissa i år faktiskt minskar sin insats.

Jag vill gärna uppmuntra till en ännu större satsning än de 820 miljonerna – kanske också en annan profil på insatserna.

Anf. 136 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Den svenska modellen för narkotikapolitiken är en av de saker som jag verkligen kan känna stolthet över. Jag tror att vi kan säga att vi är ett av världens bästa länder vad gäller att jobba mot narkotika och jobba förebyggande.

Det finns också en skiljelinje, kanske inte så stor men dock en skiljelinje, mellan borgerlig och socialdemokratisk politik. Där ni vill satsa på de repressiva åtgärderna, alltså flera poliser, mera av att fånga bovarna, har vi pratat om det förebyggande, att fånga upp innan de här människorna fångas upp av kriminalitet och fastnar i ett missbruk.

Jag måste säga att är det någonstans där vi socialdemokrater kan känna oss trygga och stolta är det i fråga om satsningarna på det förebyggande arbete som vi historiskt genomfört och som vi fortfarande genomför.

Anf. 137 ULRIK LINDGREN (kd) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med om att vi har ett jämfört med världen gott program och gör stora ansträngningar för att bekämpa missbruket. Men det allvarliga är att vi i tio års tid har gått åt fel håll och att missbrukarvården, som det visat sig i granskning efter granskning, har försämrats. Man tar hand om färre. Man har gett upp med för många. Personer med långvarigt missbruk har lämnats därhän. Just när det gäller det

preventiva, innan missbruket har blivit så svårt, har insatserna varit för små flera år i rad.

Vi välkomnar som sagt att det nu blir en förändring. Jag hoppas att förändringen blir mycket större än vad dessa 820 miljoner representerar. Jag känner inte igen mig i att jag skulle vara något slags företrädare för en repressiv linje. Tvärtom har vi kristdemokrater i många år jobbat för att vi ska anslå mer medel och större resurser till att förebygga att folk hamnar i det fruktansvärda narkotikamissbruket.

Sedan hade jag tänkt hinna med en preciserande fråga om översynen, dagens ämne, det så kallade hålet i systemet som Jan Emanuel Johansson talade om. Jan Emanuel Johansson säger ja till den grundläggande översynen av narkotiska med flera ämnen, som vi har talat om i dag, men ändå nej till vårt krav på att utreda möjligheterna att snabba upp klassificeringsprocessen, klassificering av både hälsofarliga varor och narkotika. Som jag uppfattade huvudanförandet av Jan Emanuel Johansson skulle även möjligheten att snabba upp klassificeringsprocessen inbegripas i den stora översynen. Jag vill gärna ha bekräftat att så ska det vara. Ni tillmötesgår alltså vår reservation. Stämmer det?

Anf. 138 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller den bild där Ulrik inte vill känna igen sig, där jag såg högern som några som satsade på de repressiva åtgärderna och där vi kanske har slagit oss för bröstet när det gäller den förebyggande verksamheten har jag viss förståelse för att Ulrik inte känner igen sig lika mycket som några av hans samarbetspartier. Men nu när ni ska föra en gemensam narkotikapolitik och lägga fram gemensamma förslag tror jag att det kan bli vissa problem då några hela tiden går in på att straffa och några har en mjukare inställning, som du. Där har ni en hel del att jobba vidare på om ni ska kunna vara ett trovärdigt politiskt alternativ.

Du frågar om vi går er till mötes. Det finns en hel del saker som jag tog upp i anförandet tidigare där vi är helt överens. Det är inte så att jag säger ja till det du frågade om.

Anf. 139 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Jag avvaktade i det längsta med att begära replik eftersom jag var så intresserad av att höra vad Jan Emanuel skulle säga om vår reservation nr 4 under punkt 7 angående de ämnen som fortfarande inte är klassade som narkotika eller hälsofarlig vara. Jag ville så gärna höra Jan Emanuel Johansson säga detta: Visst har ni rätt. Det är orimligt att polisen ska vara tvingad att lämna tillbaka sådana ämnen som används som narkotika, droger som kan vara beroendeframkallande och kan ge hallucinogena effekter och som man inte kan göra någonting åt därför att de inte är klassade på ett eller annat sätt. Man är tvungen att lämna tillbaka dem till en langare som sedan säljer dem vidare till unga människor som dessutom kanske hamnar i ett beroende, gör någonting som de kanske djupt kommer att ångra eller kanske till och med dör.

Det är så egendomligt att höra att man tycker att vi har täppt till en lucka i lagstiftningen. Det har man gjort till en viss del, men man lämnar en annan lucka vidöppen. Denna lucka märks tydligt, men vi gör ingenting åt den.

Prot. 2004/05:132

2 juni

*Hälsofarliga varor och
narkotikaprekursorer*

Varför ska det vara så svårt att säga att detta är rimligt? Med hjälp av domstolsförfarande ska vi kunna se till att polisen kan förverka sådana ämnen som uppenbarligen kommer att missbrukas.

Anf. 140 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jag måste ha varit otydlig när jag höll mitt anförande. Självklart är det en fullständig galenskap när polisen tvingas lämna tillbaka ett ämne som ungdomar har använt för att berusa sig på. Vi vill täppa till det här hålet, och det är därför vi lägger fram förslaget om en lagstiftning mot hälsofarliga varor. Det är genom den lagstiftningen som hanteringen blir effektiv och skyndsam.

När det kommer nya droger liknande GHB ska vi inte behöva invänta en lång process. Polisen ska inte återigen behöva lämna tillbaka 40 liter butandiol, som man var tvungen att göra i Borås. Det är därför som vi har lagt fram det här förslaget som är effektivt och bra.

Det vore kanske bättre om vi kunde vara överens om att det här är den bästa idén och att vi ska ”köra på” den.

Anf. 141 MAGDALENA ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Men jag förstår ju att vi i grunden har samma uppfattning. Det är fullständigt huvudlöst att lämna tillbaka produkter som används som narkotika till den som har sålt dem till ungdomar. Det gäller sådana produkter som inte är klassade vare sig som narkotika eller som hälsofarlig vara. Produkter som inte är klassade som antingen det ena eller det andra kan inte förverkas av polisen. Det är det som är vårt förslag, att man ska ge polisen möjlighet att förverka dessa produkter, och om man tycker att det är för djärvt att låta polisen göra det kan det göras med hjälp av domstolsförfarande.

Uppfinningsrikedomen är stor, precis som Jan Emanuel Johansson själv säger. Efter GBL och GHB kommer det andra produkter. Innan de har klassats som narkotika eller hälsofarlig vara är de inte möjliga att förverka. Varför ska detta vara så svårt?

Jag har en fråga till. Vi tycker att det är bättre att klassa GBL som narkotika, men Jan Emanuel Johansson säger att det i så fall skulle innebära att vi skulle tillåta industrin att använda narkotikapreparat. Det är inte korrekt. Vi föreslår att man ska göra ett undantag för naturerad GBL. Då är det inte ett narkotiskt preparat och används inte heller som ett sådant av ungdomar. De problemen har man ännu inte råkat ut för.

Anf. 142 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Återigen står det så tydligt att vi kämpar för samma mål. Vi har samma problembeskrivning. Men någonstans går vi förbi varandra.

Vi har arbetat fram ett konkret förslag. Om man frågar vad professionen och polisen tror är effektivast och snabbast blir svaret att det är det förslag som vi pratar om. Genom lagstiftning om hälsofarliga varor ser man till att det snabbt går att gripa in och beslagta dessa varor. Jag tycker att det vore enklast om vi kunna vara eniga på den punkten eftersom det är det mest effektiva förslaget.

Du frågade om industrin. Om vi narkotikaklassificerade ett ämne skulle industrin tvingas använda många miljöfarliga alternativ. Det skulle

en bli en komplicerad process, många utredningar och väldigt kostsamt samtidigt som det skulle gå långsamt.

Detta är det enklaste och effektivaste förslaget.

Anf. 143 GUNILLA WAHLÉN (v):

Fru talman! Som vi har hört kan vissa ämnen med stora och betydelsefulla användningsområden i bland annat industrin användas även i missbrukssyfte. Trots att detta missbruk är skadligt och har orsakat dödsfall finns det för närvarande ingen möjlighet att klassificera dem som narkotika eller hälsofarliga varor. De mest kända kemiska produkterna är GBL och 1,4-butandiol. GBL är en miljövänlig kemikalie som används som lösningsmedel i rengöringsmedel, och 1,4-butandiol är en del av produktionen av olika plastmaterial. Plast- och kemiindustrin använder årligen flera hundra ton av dessa kemikalier i sin tillverkning av olika miljövänliga produkter.

Under framför allt det senaste årtiondet har flera personer tagit dessa kemikalier i berusningssyfte eftersom de får liknade effekt som narkotika.

GBL och liknande produkter är särskilt vanligt som berusningsmedel hos barn och ungdomar. En mycket liten dos kan ge livslångt lidande och orsaka död. Det är inte bara på västkusten som det här förekommer, utan det förekommer på många ställen i landet. Jag har själv i mitt yrke som intensivvårdssköterska träffat på patienter i Härnösand och Sundsvall som har använt dessa medel.

Eftersom kemikalierna är en handelsvara som har sitt ursprungliga användningsområde uteslutande inom industrin har de inte funnits ute i samhället. Det har inte heller funnits något förbud mot att inneha dessa varor.

Fru talman! I detta betänkande föreslås en ändring i lagen om hälsofarliga varor så att kända narkotikaprekursorer klassas inom ramen för denna lagstiftning. Därmed kommer det att bli en effektivare kontroll över var varorna finns och vilka som har rätt att handha dem. En klassificering av GBL som hälsofarlig vara medför bland annat att ämnet inte får föras in i landet utan tillstånd, och i och med detta kommer det att vara möjligt att tillverka och inneha sådana ämnen om man har särskilt tillstånd. Lagen gör det möjligt att förverka dem när de påträffas ute i fel sammanhang.

Narkotika och narkotikaliknande läkemedel har sin givna plats inom medicinen, framför allt som smärtlindring vid svåra smärttillstånd. Dessa varor är för överskådlig tid oersättliga och måste finnas kvar.

Narkotika regleras genom en mycket noggrann lagstiftning och kontroll. Kontrollen innebär att användningen ska dokumenteras. Det är bara vissa personer som får förskriva dessa medel. Det förs register över hur mycket som används, vem som får ett smärtstillande medel som är narkotikaklassat och vem som ger. Det i särklass största problemet med dessa produkter är att de är beroendeframkallande och en viktig vara inom missbrukarkretsar.

Men det finns dödliga läkemedel som inte är narkotikaklassade. Framför allt finns det vanliga värktabletter som i för hög dos eller i kombination med alkohol är dödliga. Det är många som begår självmord med hjälp av läkemedel. Men dessa läkemedel är inte och kommer inte att bli

Prot. 2004/05:132

2 juni

*Hälsofarliga varor och
narkotikaprekursorer*

narkotikaklassade. Det är dessa läkemedel som vissa vill att vi ska kunna köpa ute i affärerna helt fritt och inte bara på apoteket. Att ett läkemedel inte är narkotikaklassat innebär inte att det inte kan vara farligt och dödligt.

Eftersom den illegala marknaden ständigt söker produkter som kan säljas, är det en ständig kamp för att förhindra att detta sker. Klassificering av nya kemiska produkter tar lång tid, men det är nödvändigt att ständigt göra det. Det gäller såväl dopningsmedel som hälssofarliga varor och flyktiga lösningsmedel. Regeringen har aviserat att en översyn är på gång och att man återkommer till riksdagen med förslag.

Jag vill yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 144 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Det är inte bara alkoholen som strömmar fritt innanför EU:s murar. Även narkotikan och dess handelsrelationer har gynnats av EU:s inre marknad. Sedan vi blev en del av EU har många problem vuxit snabbare än någon kunde förutse. Inte minst har all den brottslighet som följer i drogernas släptåg antagit betydligt större proportioner än vi hade kunnat ana.

Tänk så besvärlig tillvaron blir bara för att några håller på med dessa droger. Många av problemen hade varit betydligt mindre om vi inte hade gått med i EU. Med egna gränskontroller hade det varit mycket enklare att hålla reda på halvfabrikat och råvaror av de slag som den här propositionen behandlar.

Tyvärr är vi nu en del av den kaotiska inre, gravt kriminella marknaden i EU, och då är det inte så enkelt att vidta egna åtgärder. Ja, det kan till och med vara så illa att en del åtgärder som vi fattar beslut om i Sveriges riksdag kan vara olagliga, om vi inte har anpassat oss till EU först. Vi har ju underkastat oss att följa en massa direktiv.

Det är inte så att jag motsätter mig de föreslagna åtgärderna i propositionen, som egentligen bara handlar om att lydigt följa EU-direktiv och -förfordningar, men jag tycker att det vore ofullständigt att inte peka på orsakerna till problemen. Brysslokratin är väldigt smart. Först skapar man kaos för att sedan kunna framstå som handlingskraftig när man tar fram åtgärdspaket.

Vi som alltid har varit skeptiska till den påstådda finessen med varors fria rörlighet behöver inte övertygas om de föreslagna åtgärderna. Vi är inte förvånade över att bristen på information och kontroll leder till problem. Det är mycket som måste lappas och lagas i EU om de internationella och ofta globala kriminella nätverken och deras verksamhet ska kunna begränsas – jag vågar inte säga stoppas, för dit är det väldigt långt.

Det krypande för EU som moderater och kristdemokrater ger uttryck för i sin motion, där de anser att det måste utredas om Sveriges regering har rätt att delegera till Läke-medelsverket att utforma nationella föreskrifter för hantering av narkotikaprekursorer, är i mitt tycke ett exempel, om något, på total handlingsförlamning. Jag väntar bara på den dag då Moderaterna kommer att meddela att vi inte längre får gå ut i skogen och plocka svamp och bär eftersom det saknas EU-förfordningar om hur det ska gå till. Lite kurage, tack! Jag avstyrker motionen.

Eftersom brottslingarna alltid ligger steget före kan man aldrig säga att ny lagstiftning löser problemen. Man kan i alla fall ha en förhoppning

om att nya droger och deras tillverkningsprocesser med den nya lagstiftningen ska kunna kartläggas snabbare i framtiden, att kontrollen av dessa narkotikaprekursorer ska kunna bygga på ständigt uppdaterade listor, att vi snabbt får med dem på listorna över hälsofarliga handelsvaror.

Det är svårt att göra en bedömning av huruvida de föreslagna åtgärderna är tillräckliga. Man kanske inte ens kan säga att det är rätt åtgärder som föreslås. Kunskapen om den undre världen är ju av naturliga skäl, för de flesta av oss, mycket begränsad.

Jag tycker att det mesta som framförs i de motioner som behandlas i betänkandet på olika sätt har tillgodosetts i rimlig utsträckning. Det som gör mig bedrövad är att de insikter som kommer upp till ytan i debatten ändå inte räcker till för att fler ska våga uttrycka det som jag vet att många EU-förespråkare innerst inne känner: Varför gick vi med?

Det här med narkotikaprekursorer är bara ett exempel på att idén med fri rörlighet för varor gynnar brottsligheten mer än vanliga medborgare.

Anf. 145 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Herr talman! Även om jag och flera med mig tycker att det här förslaget inte är tillräckligt långtgående, vet jag ändå att det är ett efterlängtat förslag i Borås och även hos polisen i Västsverige. Jag hörde av Gunnilla Wahlén att det har varit ett stort problem även på andra håll i Sverige med ungdomar som berusar sig på butandiol och GBL. Det finns stora risker för överdoser.

Herr talman! Tyvärr har det tagit alldeles för lång tid, som också utskottet konstaterat, att ta fram lagförslaget. Redan när GHB klassades som narkotika år 2000 borde regeringen ha satt i gång med att gå vidare och utreda hur man skulle förfara med de här ämnena. Om narkotikalagstiftningen hade setts över ordentligt, hade vi kunnat fatta beslut om en mer heltäckande lagstiftning redan nu.

Herr talman! Regeringens senfärdighet har orsakat att ungdomar har dött på grund av drogen. Det är det många som har talat om här i dag. Polisen i Borås har ännu inte lämnat tillbaka de 40 litrarna butandiol till den person som greps i samband med en narkotikarazzia för ungefär ett år sedan. Men han har rätt att få tillbaka de 40 litrarna som han sedan kan sälja till ungdomar, med risk för att någon dör. Det är bra att det här hålet täpps till, som Jan Emanuel Johansson sade, för 40 liter innebär 4 000 doser ute på gatan.

Men, herr talman, varför gjorde regeringen inget innan det här beslaget uppdagades? Varför var vi som bor i det här området tvungna att påpeka det hela i frågor, motioner och interpellationer för att folkhälsoministern och regeringen skulle förstå att det var allvar? Under sommaren dog också en ung flicka av en överdos av butandiol.

Herr talman! Vi är många som har jagat folkhälsoministern och regeringen med frågor, interpellationer och motioner. Vi har också ordnat ett seminarium här i riksdagen för att öka kunskapen om de här frågorna, därför att kunskapen är alldeles för liten. Den finns i Västsverige och kanske uppe i norr, men på andra håll säger man: Vadå butandiol och GBL? Det har vi aldrig hört talas om.

Det är glädjande att vi åtminstone är en bit på väg med den här lagen och att påverkan ger resultat. Men det har som sagt var tagit alldeles för lång tid, för det är nästan ett år sedan som polisen gjorde beslaget. Som

jag sade har det inte lämnats tillbaka ännu, men det är risk för att polisen i dagarna måste lämna tillbaka det.

Det som är oroväckande är att det är oklart när lagen om hälsofarliga varor träder i kraft, även om vi beslutar om lagen i dag. Regeringen har lämnat över förslaget till EU-kommissionen, så vi vet inte från vilken dag lagen kommer att gälla. Därför tycker jag att det är viktigt att påpeka att regeringen måste göra allt man kan för att få ett beslut från EU-kommissionen, så att lagen kan träda i kraft. Om polisen kanske kan förhålla återlämnandet av de 40 litrarna innebär det att om lagen gäller och man ska lämna tillbaka detta till den person det gäller så måste han ha tillstånd att inneha drogen. Därför är det otroligt viktigt att lagen träder i kraft så fort som möjligt. Om polisen sedan kan förhålla återlämnandet lite så får han inte tillbaka de här 40 litrarna. Det satt jag och tänkte ut i dag.

Herr talman! Jag instämmer i de reservationer som finns i betänkandet. Lagstiftningen borde ha gått mycket längre. Ämnen med narkotiska effekter borde klassas som narkotika. Flexibiliteten i klassificeringsprocessen måste bli större. Det måste kunna gå fortare att klassificera ämnen, och det måste också kunna gå att beslagta ämnen som ännu inte har hamnat under den här klassificeringen om man märker att det hamnar på felaktiga platser.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag framföra en förhoppning om att regeringen snarast kommer med förslag till en mer långtgående lagstiftning och att regeringen trycker på för att få ett snabbt svar från EU-kommissionen. Till sist håller jag tummarna – jag hoppas ni gör det också – för att polisen inte behöver lämna tillbaka de 40 litrarna. De står fortfarande hos polisen i Borås.

12 § Statlig organisation för handikappolitisk samordning

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2004/05:SoU24
Statlig organisation för handikappolitisk samordning (skr. 2004/05:86).

Anf. 146 ANNE MARIE BRODÉN (m):

Herr talman! Vi ska nu debattera socialutskottets betänkande om en statlig organisation för handikappolitisk samordning. Förslaget går ut på att regeringen vill förbättra samordningen och att arbetet inom det handikappolitiska området ska förbättras genom inrättande av en ny myndighet som ska ha ansvar för detta. Denna myndighet ska ha en strategisk, samordnande, utvärderande, pådrivande, stödjande och genomförande roll.

Vi moderater tillsammans med övriga borgerliga partier anser verkligen att det behövs en ökad samordning men inte att det behövs en ny myndighet som ska arbeta med de här frågorna. Det måste vara regeringens ansvar att samordna politiken, och en ny myndighet kan inte vara lösningen vid varje tidpunkt som regeringen har misslyckats med att genomföra det som riksdagen har beslutat. Vi behöver färre myndigheter och inte fler.

Herr talman! Det har nu gått fem år sedan beslut togs om den nationella handlingsplanen, och just denna vecka är det tillgänglighetsvecka med olika aktiviteter runtom i landet. Handikapporganisationerna har bjudit in till olika seminarier och debatter för att diskutera hur långt man har kommit med de mål som sattes upp.

År 2010 ska vi ha uppnått målen, som handlar om ett tillgängligt samhälle för alla. I den debatt som jag deltog i på Kulturhuset här i Stockholm i måndags var det många som vittnade om att vi har oerhört långt kvar och att alldeles för lite görs för att alla ska vara hundra procentiga medborgare i Sverige. Alla har rätt till ett rikt liv, men fortfarande är det många som känner sig mer som patient än som medborgare.

Ändå kan man läsa i betänkandet: "År 2010 utgör visserligen en viktig hållpunkt för det handikappolitiska arbetet, men därefter inleds ett nytt skede av arbetet som kommer att präglas av samma kraft och ambitioner som under tiden fram till dess." Det är inte många som hade räckt upp handen och instämt i detta på seminariet i måndags.

Herr talman! Vi anser i stället att regeringen bör ta hjälp av Handikappdelegationen för att få stöd i arbetet med att handlingsplanen förverkligas till år 2010. Samordningsansvaret måste ligga kvar på regeringen, och efter 2006 är jag övertygad om att vi kommer att ha en ny regering som verkligen kommer att visa både kraft och ambitioner inom handikappområdet, inte enbart på papper utan i verkligheten.

Vi lyfter i vår motion även fram vikten av att Hjälpmedelsinstitutet får en central roll i att genomföra handikappolitiken och att Tillgänglighetscentret flyttas dit. Det bör även bli ett namnbyte så att institutet åter får heta Handikappinstitutet.

Herr talman! Vi föreslår även ett tillkännagivande om en samordning av ombudsmannaämbetet. Det vore en styrka att föra samman olika ombudsmän till en gemensam myndighet vilket skulle ge samordningsvinsterna till alla men framför allt ett starkare skydd för medborgarna. Det är viktigt att nu ge Diskrimineringskommittén, som arbetar för fullt, vår syn på vad som är bra och vore en klar förbättring för människor med funktionshinder. Det är ett tillkännagivande här i dag om just att samordna de olika ombudsmännen.

Till sist, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 1, men vi moderater står naturligtvis bakom även övriga reservationer som vi lagt från den borgerliga alliansen.

(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.55 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU28 Överskottsinformation

Punkt 1 (Avslag på propositionen m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

281 för utskottet

16 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 45 m, 36 fp, 30 kd, 22 v, 20 c

För res. 1: 1 m, 15 mp

Frånvarande: 16 s, 9 m, 12 fp, 3 kd, 7 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Krister Hammarbergh (m) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Begränsning av användningen av överskottsinformation)

1. utskottet

2. res. 2 (m)

3. res. 3 (kd)

Förberedande votering:

47 för res. 2

31 för res. 3

219 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Krister Hammarbergh (m) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

219 för utskottet

47 för res. 2

31 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s, 36 fp, 1 kd, 23 v, 20 c, 13 mp

För res. 2: 1 s, 46 m

Avstod: 29 kd, 2 mp

Frånvarande: 17 s, 9 m, 12 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Punkt 5 (Underrättelse om hemlig övervakning)

1. utskottet

2. res. 5 (v, mp)

Votering:

259 för utskottet

38 för res. 5

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 46 m, 35 fp, 30 kd, 20 c

För res. 5: 23 v, 15 mp

Frånvarande: 16 s, 9 m, 13 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Prot. 2004/05:132

2 juni

Punkt 7 (Buggning)

1. utskottet

2. res. 7 (kd, m, fp, c)

Votering:

165 för utskottet

128 för res. 7

5 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 23 v, 14 mp

För res. 7: 46 m, 31 fp, 30 kd, 20 c, 1 mp

Avstod: 5 fp

Frånvarande: 16 s, 9 m, 12 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Punkt 9 (Efterforskning av vapen i brottsförebyggande syfte)

1. utskottet

2. res. 8 (m, fp, c)

Votering:

193 för utskottet

104 för res. 8

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 1 m, 27 kd, 22 v, 15 mp

För res. 8: 45 m, 36 fp, 3 kd, 20 c

Frånvarande: 16 s, 9 m, 12 fp, 3 kd, 7 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU33 Tillträde till 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan EU:s medlemsstater

Punkt 4 (Förklaring angående politiska brott)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

258 för utskottet

38 för res. 1

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 45 m, 36 fp, 30 kd, 20 c

För res. 1: 23 v, 15 mp

Frånvarande: 17 s, 10 m, 12 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Punkt 5 (Lagstiftning om skyddsidentiteter m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (kd, m, fp, c)

Votering:

163 för utskottet

133 för res. 2

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 23 v, 13 mp

För res. 2: 46 m, 36 fp, 30 kd, 20 c, 1 mp

Frånvarande: 17 s, 9 m, 12 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 3 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU22 Åtgärder mot illegal alkoholhantering

Punkt 1 (Vissa straffbestämmelser)

1. utskottet
2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Votering:

165 för utskottet

132 för res. 1

1 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 23 v, 15 mp

För res. 1: 46 m, 36 fp, 30 kd, 20 c

Avstod: 1 s

Frånvarande: 16 s, 9 m, 12 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Punkt 4 (Tullens och polisens arbete)

1. utskottet
2. res. 2 (m, fp, kd, c)

Votering:

165 för utskottet

132 för res. 2

1 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 23 v, 15 mp

För res. 2: 46 m, 36 fp, 30 kd, 20 c

Avstod: 1 s

Frånvarande: 16 s, 9 m, 12 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

1. utskottet

2. res. 1 (m, kd)

Votering:

221 för utskottet

77 för res. 1

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 36 fp, 23 v, 19 c, 15 mp

För res. 1: 46 m, 30 kd, 1 c

Frånvarande: 16 s, 9 m, 12 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Punkt 4 (Narkotikaklassificering)

1. utskottet

2. res. 2 (m, fp, kd, c)

Votering:

166 för utskottet

132 för res. 2

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 23 v, 15 mp

För res. 2: 46 m, 36 fp, 30 kd, 20 c

Frånvarande: 16 s, 9 m, 12 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Punkt 5 (Tidsutdräkten i klassificeringsprocessen)

1. utskottet

2. res. 3 (m, fp, kd, c)

Votering:

166 för utskottet

131 för res. 3

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 23 v, 15 mp

För res. 3: 46 m, 36 fp, 29 kd, 20 c

Frånvarande: 16 s, 9 m, 12 fp, 4 kd, 6 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Punkt 7 (Beslag m.m.)

1. utskottet

2. res. 4 (m, fp, kd, c)

Votering:

166 för utskottet

132 för res. 4

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 23 v, 15 mp

För res. 4: 46 m, 36 fp, 30 kd, 20 c

Frånvarande: 16 s, 9 m, 12 fp, 3 kd, 6 v, 2 c, 2 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 17.14 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna i cirka tio minuter för att ge finansutskottet möjlighet att sammanträda.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.26.

*Statlig organisation
för handikappolitisk
samordning*

14 § (forts. från 12 §) Statlig organisation för handikappolitisk samordning (forts. SoU24)

Anf. 147 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp):

Herr talman! Det tål att fundera på varför det tar så lång tid för Sverige att nå de handikappolitiska målen. Det gäller inte minst tillgängligheten. Alltför många funktionshindrade lever i ofrivillig isolering. De kan inte ta sig ut och röra sig på offentliga platser på det sätt som en inte funktionshindrad kan. Så gott som varje gång när jag går in i någon affär eller besöker en restaurang eller ett kafé märker jag att det kan vara väldigt svårt för en funktionshindrad att ta sig in och att kunna röra sig i lokalen. Det är ännu allvarligare när det gäller myndigheter som inte är tillgängliga.

I Sverige har vi legat långt framme på handikappområdet, men vi gör inte det längre. Vi är inte bäst längre. Att undanröja funktionshindrades olika hinder prioriteras inte alltid i Sverige på det sätt som vi borde göra det och som de politiska målsättningar som vi har antagit här i riksdagen anger.

Tillgänglighetsmålet år 2010 känns i dag som att det inte kommer att uppnås. Man kan läsa i skrivelsen att regeringen inte heller tror det. De som har deltagit i tillgänglighetsdebatterna här i riksdagen vet att vi från Folkpartiet hela tiden har ansett att det även borde tillföras pengar för att det ska vara möjligt att uppnå de här målen. Det är inte minst med tanke på kommunernas många gånger besvärliga ekonomiska situation.

Herr talman! I den här skrivelsen vill regeringen ta ett steg i rätt riktning genom att föreslå en ny myndighetsstruktur för att nå en bättre samordning av regeringens och sektorsmyndigheternas arbete på området. Vi anser att regeringen i stället för att tänka nytt tyvärr bevarar den delning av tillgänglighetsarbetet som finns i dag. Ansvar är delat mellan

Hjälpmedelsinstitutet och Tillgänglighetscentret vid Handikappombudsmannen. Vi föreslår i stället att man flyttar Tillgänglighetscentret till Hjälpmedelsinstitutet. Det behövs inte en ny myndighet för det här. Jag vill påminna om att när Tillgänglighetscentret var uppe här för beslut tidigare föreslog vi från Folkpartiet att det skulle läggas just under Hjälpmedelsinstitutet. Det tycker vi alltså fortfarande vore det mest logiska.

Folkpartiet och de övriga borgerliga partierna kan inte se att det behövs någon ny myndighet. Sverige behöver färre myndigheter, inte fler. Det är regeringens uppgift att samordna politiken. Den rollen kan de ändå aldrig flytta över till någon annan. Däremot kan regeringen ta hjälp av den nu befintliga Handikappdelegationen. Vi anser att den bör följa utvecklingen på handikappområdet och driva på för att målen i handlingsplanen ska uppnås. Med en samordnande funktion skild från den genomförande organisationen, Hjälpmedelsinstitutet, undviker man att de strategiska frågorna drunknar i det dagliga arbetet. Detta var också Handisamutredarens huvudpoäng i slutbetänkandet. Det har gått helt förlorat i regeringens skrivelse.

Herr talman! Eftersom Hjälpmedelsinstitutet redan i dag har ett samarbete med Tillgänglighetscentret är det absolut bästa att det flyttas dit. Dessutom har Hjälpmedelsinstitutet en mycket hög kompetens på handikappområdet och är faktiskt också en förebild för många andra länder, när det gäller inte bara deras kompetens på hjälpmedelsområdet utan även på andra områden som berör handikappades situation.

Vi tycker att det är synd att deras kompetens inte används på ett bättre sätt, som för kompetensutveckling när det gäller bemötande av personer med funktionshinder, alltså det ansvar som i dag ligger på Statens institut för särskilt utbildningsstöd, Sisus. De övriga uppdrag som Sisus har kan överföras till andra myndigheters ansvarsområde. Vi vänder oss alltså inte emot att Sisus läggs ned.

Vi har många ombudsmän på olika områden i dag. Det är viktiga funktioner. Vi anser att alla dessa ombudsmän ska föras samman i ett ombudsmannaämbete. De olika ombudsmännen har många beröringspunkter. En gemensam myndighet skulle ge samordningsvinster och ett starkare skydd för medborgarna. Vi är naturligtvis medvetna om det utredningsarbete som pågår kring ombudsmännens organisation, men jag väljer ändå att här markera var vi står när det gäller hur vi vill se de framtida ombudsmannaämbetena.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation nr 1. Vi står naturligtvis bakom den andra reservationen också.

Anf. 148 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Handikappolitiken är ett oerhört viktigt område för många personer i det här landet. Vi här i kammaren har tagit många goda steg. Det tycker jag att vi ska vara glada och nöjda med.

Jag är rädd att vi ibland när vi diskuterar detta glömmer att vi inte ska vara nöjda förrän medborgarna som verkligen behöver den här hjälpen får den hjälp de behöver, får de hjälpmedel de behöver och får ett gott bemötande.

Det känns viktigt att säga det eftersom den här propositionen i princip är enbart ett ovanförperspektiv. Medborgarens möjlighet att lättare nå

myndigheter och att snabbare få hjälp har man inte fokuserat på. Det är helt riktigt att regeringens förslag var en organisationsfråga, men man måste ändå se vad som är målet med handikappolitiken. Vilka medel har vi för att nå de målen?

Målet för handikappolitiken är för mig att alla med funktionshinder ska kunna leva ett så gott liv som möjligt.

Herr talman! Det beror också lite på hur vi planerar hela det offentliga samhället hur mycket en funktionshindrad eller handikappad person känner sig funktionshindrad. Man kan ju planera så att det finns flexibilitet i allt från kollektivtrafik till offentliga lokaler så att man som funktionshindrad inte känner sig så begränsad.

Det känns som en viktig uppmaning till oss alla. Det är en fråga som rör oss alla, alla riksdagens utskott och, inte minst, vårt tankesätt.

Herr talman! När man känner att inte allt fungerar riktigt bra är det lätt att föreslå en utredning, en ny myndighet eller en organisationsförändring. Sedan känner man: Oj, nu har vi tagit tag i detta. I själva verket kanske det är andra saker som behöver göras för att det ska bli bättre.

Min kollega Kerstin Heinemann har på ett utmärkt sätt förklarat varför vi i de borgerliga partierna tycker att det är onödigt med en extra myndighet. Vi har velat se det på ett annat sätt. Jag ska inte upprepa det, utan bara påminna om att vi har mängder av myndigheter. Det känns viktigt att säga att vi ska använda de myndigheter vi har och samordna dem på ett klokt sätt. Om man har lite färre myndigheter tror jag att det blir lättare för enskilda personer att få den hjälp man behöver.

Jag, och vi alla, vill säkert hjälpa till att göra det ännu bättre för funktionshindrade och handikappade. Det handlar både om dem som föds med handikapp – rehabiliteringen – och dem som får ett handikapp under livet. Ingen av oss vet ju om någon i vår närhet eller vi själva drabbas.

Det står också omtalat i vår reservation att det är viktigt att vi ser helhetsperspektivet när det gäller tillgänglighets- och bemötandefrågor.

Med det, herr talman, vill jag också yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 149 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Ett tillgängligt samhälle för alla oavsett funktionshinder – nu är det bara fem år kvar innan regeringens löfte ska vara uppfyllt, och nu ska det tillskapas en myndighet som ska svara för handikappfrågorna.

Är inte detta en panikåtgärd och uttryck för en övertro på myndigheters kompetens att lösa aktuella problem? Det finns problem.

I Sverige finns det ca 1,3 miljoner människor som har någon form av permanent funktionshinder. Det är människor som inte har samma möjligheter som majoriteten av befolkningen att ta del av arbete och fritid.

Här är några exempel på deras svårigheter.

De möter kanske varje dag automater. Det är bankautomater och biljettautomater. Det är inte lätt att med funktionshinder kommunicera med automater i stället för med människor.

Att få gå på museum borde vara en rättighet för alla. DHR:s inventering förra sommaren av 64 museer visar att 27 av dem var helt eller näst intill otillgängliga för rullstolsburna. På 45 av dem var inte toaletten godkänd.

Rätten till arbete oavsett funktionshinder är en hjärtefråga för oss i Centerpartiet. Vi är glada för att regeringen har lyssnat på oss och i vår propositionen höjt lönebidragen. Men vi vill ha en större höjning och mera bidrag till personliga assistenter och arbetsplatsanpassning.

Det som jag gett exempel på här borde kunna förverkligas utan att vi behöver en ny myndighet. Det räcker med Handikappdelegationen och Hjälpmedelsinstitutet. Vi har fullt förtroende för dem.

Jag har tagit med mig en bok. Den heter *Från ord till handling, Handikappombudsmannens tionde rapport till regeringen*. Man kan undra om den har hamnat i skymundan på någon av regeringens bokhyllor, eller finns den på en central plats för daglig läsning?

Vi har ingen regeringsrepresentant här i dag, men vi har ju representanter för de styrande partierna. De kan väl påminna om hur viktigt det är att titta på innehållet i den här boken.

Centerpartiet anser att orden kan omvandlas till kraftfulla handlingar utan en ny myndighet.

Slutligen ska jag säga något om ombudsmän.

Ombudsmän ska fungera som ett skydd för medborgarna. Under åren har det tillkommit en rad ombudsmän. Dessa ombudsmäns bevakningsområden tangerar ofta varandra. Jag tycker att det är ett bra förslag om samordning av ombudsmannaämbetena som förs fram i motionen.

Jag står naturligtvis bakom båda reservationerna men nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 150 CATHERINE PERSSON (s):

Herr talman! En del av de tidigare talarna har pratat om vikten av att kunna genomföra den nationella handlingsplanen för att vi ska nå ett tillgängligt samhälle för alla personer som lever i vårt land. Det råder väl ingen tvekan om att det finns en enighet i den delen.

Däremot finns det behov av en ökad samordning mellan olika statliga aktörer inom det handikappolitiska området för att på ett effektivare sätt än i dag bidra till ökad tillgänglighet och jämlikhet för personer med funktionshinder.

Det har också nämnts tidigare att det har gjorts en hel del på det handikappolitiska området men att vi har rätt så mycket kvar att göra. Det gäller inom de statliga organisationerna och myndigheterna men också hos alla andra som har ett ansvar. En sak är uppenbar, och det är att regeringen ensam inte kan göra Sverige tillgängligt.

Det är icke desto mindre så att det vi kan göra är att förbättra förutsättningarna för de statliga myndigheterna. Det är också viktigt att staten, som i det avseendet har flera myndigheter, är ett gott föredöme i tillgänglighetsarbetet.

Varje myndighet har naturligtvis sitt ansvar för att uppfylla målsättningarna i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken. För att underlätta genomförande och lättare nå måluppfyllelse är det angeläget att samla den specialistkompetens som finns på området och som i dag delvis finns uppdelad på flera aktörer och myndigheter. Här finns en risk för gråzoner och att samordningen därmed brister.

Herr talman! Jag delar den bedömning som regeringen gör att det ges bättre förutsättningar för ett effektivt genomförande av de handikappolitiska målen om ansvaret för den övergripande samordningen åläggs en

aktör. Regeringens förslag om att bilda en myndighet med ansvar för den övergripande samordningen av genomförandet av handikappolitiken känns utifrån de förutsättningarna rimligt.

Det ger en samlad statlig organisation som bedöms på ett mer slagkraftigt sätt kunna bistå regeringen och andra aktörer i det handikappolitiska arbetet. De uppgifter som i dag åligger Tillgänglighetscentret vid Handikappombudsmannen, kompetensutveckling i bemötande av personer med funktionshinder vid Sisus och delar av Hjälpmedelsinstitutets tillgänglighetsarbete överförs enligt skrivelsen till den nya myndigheten. Som tidigare nämnts bör myndigheten ha bland annat en samordnande, pådrivande och genomförande roll gentemot en del övriga myndigheter.

I skrivelsen sägs också att myndigheten ska arbeta med till exempel analys av effektiva åtgärder för måluppfyllelse, att stimulera och förmå aktörer på olika nivåer att beakta de handikappolitiska målen, skapa forum för erfarenhetsutbyte och bidra till exempel till kunskapsutveckling.

Flera talare har här tidigare påtalat den tillgänglighetsvecka som nu pågår. För egen del var jag själv utkvittad i går och talade på en konferens i Skåne med representanter för de 33 skånska kommunerna med tjänstemän, politiker och företrädare för handikapporganisationerna.

Det är uppenbart att man upplever att det har gjorts mycket men att man också behöver stöd. I princip alla de som yttrande sig och många därtill har indirekt påtalat att de känner att de behöver en samlad organisation som på ett tydligare sätt kan bistå med kunskap, utvärdering, erfarenheter och goda exempel än vad som i dag är möjligt och vad som hittills har gjorts.

De signaler jag fick var att man välkomnar en del av de förslag som nu finns som vi förväntar oss kan förverkligas genom den förändrade myndighetsstrukturen. En myndighet löser naturligtvis inte de utmaningar vi har framför oss. Det handlar om att man ska bestämma sig och faktiskt vilja uppfylla de åtaganden man har på detta område.

Jag vill också betona att myndighetens uppdrag inte innebär en inskränkning i alla andra myndigheters ansvar för genomförandet av handikappolitiken. Det är tvärtom. Som det står i skrivelsen är syftet att myndigheten för handikappolitiskt arbete ska stärkas. Min bedömning är att det finns mycket goda förutsättningar för det eftersom det, som jag tidigare beskrev, finns en stark efterfrågan på att få ett ökat stöd och en ökad kunskap från de olika aktörer vi har ute i landet.

Något som också står i skrivelsen och som det kan finnas skäl att nämna är att myndigheten ska finansieras genom att man omdisponerar de resurser som delvis används till dessa arbetsuppgifter i dag, som finns hos Sisus och Handikappombudsmannen, ligger på olika förvaltningsanslag och också utgör en del av Hjälpmedelsinstitutets statsbidrag. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med finansieringen i sin helhet i 2006 års budgetproposition.

Jag ska kommentera de två reservationer som finns i betänkandet. Vad gäller de borgerliga partiernas förslag att Handikappdelegationen skulle ha dessa uppgifter i stället för den nu föreslagna myndigheten är min bedömning att den lösningen inte skulle vara tillfyllest i dag. Det finns behov av en kontinuitet och långsiktighet i att bistå i det handikappolitiska arbetet.

Jag bedömer att det behovet finns även efter år 2010. Detta är ett arbete som vi behöver ägna ganska mycket kraft åt att hålla i även om vi har nått många av målen till år 2010. Dessutom har vi av tradition inte den ordningen i Sverige att vi lägger operativt arbete på regeringsnivå och framför allt inte när det ska pågå under lång tid.

Det har hittills varit en styrka i de flesta lägen i vårt land att man inte lägger det arbetet specifikt på Regeringskansliet utan att det åläggs en myndighet som har ett ansvar på ett annat sätt än vad regeringen i det här läget skulle kunna ha. Den kan arbeta på ett annat sätt än vad regeringen kan göra.

När det gäller den andra reservationen, som handlar om Diskrimineringskommittén, pågår det som sagt en utredning. Jag ser inte i dag skäl för att gå in och göra någonting vad gäller ombudsmannafunktionen. Vi bör avvakta den utredningen, se vad som händer och vilka förslag man avser att presentera. Då får man ta ställning till ombudsmannafunktionen.

Med det vill jag säga att vi alla som jobbar med dessa frågor har ett ansvar att fortsätta att vara pådrivande också för de många aktörer som finns runtom i landet på olika sätt. Avslutningsvis anser jag i likhet med utskottet att riksdagen bör lägga skrivelsen till handlingarna, och jag yrkar avslag på aktuell motion. Jag yrkar således bifall till utskottets förslag i betänkande 24 vid detta riksmöte.

Anf. 151 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp) replik:

Herr talman! Jag har egentligen bara en enda fråga. Det gäller Hjälpmedelsinstitutet. Det är en mycket kvalificerad verksamhet som det bedriver. Det är också väldigt uppskattat i många andra länder och är alltså en förebild.

Varför har Socialdemokraterna och regeringen i första hand en lite konstig inställning till Hjälpmedelsinstitutet? Det hade varit väldigt bra om det hade kunnat sköta Tillgänglighetscentret. Det har en hel del saker redan nu som det kan visa upp, och man kan komma dit och se. Det skulle bara kunna byggas ut.

Nu är det snarare så att man från regeringens och majoritetens sida säger: Vi ska krympa Hjälpmedelsinstitutet. Det ska inte få ha den verksamheten. Dess anslag ska hjälpa till att finansiera den nya myndigheten. Är det ett led i att avveckla Hjälpmedelsinstitutet över huvud taget? Det har varit diskussioner om finansiering och sådant. Är detta första steget till en avveckling av Hjälpmedelsinstitutet?

Anf. 152 CATHERINE PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vet inte varifrån Kerstin Heinemann hämtar sina påståenden om Socialdemokraternas inställning till Hjälpmedelsinstitutet. Min egen erfarenhet av Hjälpmedelsinstitutet är att det är en mycket kompetent organisation.

Jag har under den tid jag var utredare åt regeringen i bland annat hjälpmedelsfrågor haft möjlighet att arbeta med Hjälpmedelsinstitutet. Det har varit oerhört kompetent på många områden men framför allt vad gäller hjälpmedel, som det har som sin spetskompetens. Det är oerhört väl aktat, som Kerstin Heinemann själv säger, på många sätt och vis.

Icke desto mindre har Hjälpmedelsinstitutet inte myndighetskaraktär. Det är en organisation som är ideell och bedrivs med insatser från lands-

tingen, kommunerna och staten. Det har inte myndighetsstatus och kan heller inte få det.

Det finns både för- och nackdelar med det sätt som institutet organiseras på i dag. Oberoende av organisationsform för hur man finansierar det har det fullgjort sina åtaganden mycket väl på hjälpmedelsområdet. Om det råder ingen tvekan.

Det är också på det sättet att det, bland annat genom min egen utredning, finns förslag om ytterligare uppgifter att ålägga Hjälpmedelsinstitutet, framför allt på hjälpmedelsområdet. Det är bättre att en del av det tillgänglighetsarbete som görs på institutet i dag kopplas samman med andra uppgifter som behöver göras för att kunna bistå andra myndigheter.

Anf. 153 Andre vice talman KERSTIN HEINEMANN (fp) replik:

Herr talman! Behöver det verkligen vara en myndighet som sköter det här tillgänglighetscentret? Det tycker jag verkar lite konstigt. Jag tycker att det vore väldigt naturligt att ta hjälp av Hjälpmedelsinstitutet och låta dem ansvara för Tillgänglighetscentret. De jobbar också väldigt mycket med olika typer av utbildning av personal, även på hjälpmedelsområdet. Vi tycker att de också har kompetens och skulle klara av till exempel bemötandefrågorna.

Jag tycker att det är synd att man på något sätt vingklipper Hjälpmedelsinstitutet och hänvisar dem till en ganska osäker framtid. Det beklagar jag, när vi har ett så ovanligt kompetent och framstående institut, som skulle kunna uträtta mycket mer än de gör i dag. Vi skulle slippa inrätta en ny myndighet för en massa saker, när kompetensen finns på annat håll.

Anf. 154 CATHERINE PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att säga att vi nu inte vet hur stor del, eftersom det pågår en översyn inom Organisationskommittén av på vilket sätt man ska organisera den nya myndigheten och också hur man i detalj ska föra över en del av de arbetsuppgifter som finns hos Sibus, Hjälpmedelsinstitutet och Tillgänglighetscentret hos Handikappombudsmannen. Men den största, övervägande uppgiften för Hjälpmedelsinstitutet är just hjälpmedel. Det finns också skäl att tro att institutet kommer att få utvidgade arbetsuppgifter på det området framöver och således kan ytterligare spetsa sin kompetens på det området.

Utifrån mitt perspektiv ser jag ingen som helst anledning till oro för Hjälpmedelsinstitutets framtid – tvärtom är jag en av de varmaste förespråkarna för institutet. Men det är också på det sättet att landsting och kommuner har en viktig roll här. Staten äger inte den frågan och således heller inte riksdagen, utan det ankommer på de huvudmän vi har i övrigt.

När det gäller övriga områden, som Kerstin Heinemann själv nämner, finns det bemötande och tillgänglighet. Men det finns så otroligt många andra myndigheter som jobbar med väldigt många andra frågor, och Hjälpmedelsinstitutet jobbar inte primärt med de frågorna i dag, utan det är just de ansvariga myndigheterna. Poängen är att få andra myndigheter att arbeta med de frågor som de är bra på.

Man kan naturligtvis diskutera olika organisationsmodeller. Jag tror inte att vi får den största politiska fighten om hur man ska organisera det här området. Men jag tror att det här är en lämplig väg att gå, och jag ser

inte att Hjälpmedelsinstitutet på något sätt skulle vara hotat. Tvärtom får de möjlighet att koncentrera sig på hjälpmedel. Det finns ändå till viss del utrymme för dem att arbeta med de frågor som ligger på gränsen och samarbeta med myndigheterna naturligtvis och vara en positiv input till den nya myndigheten.

Anf. 155 ELINA LINNA (v):

Herr talman! De senaste fem årens arbete med att förverkliga handikapplanen visar tydligt att vi behöver en tillgänglighetsmyndighet, en myndighet vars uppdrag bland annat är att, enligt propositionen, ”ansvara för den övergripande handikappolitiska samordningen, stödja och aktivt stimulera och förmå aktörer på olika nivåer att beakta de handikappolitiska målen i sin verksamhet”.

Det är nu fem år kvar till 2010, och 2010 är det år den nationella handlingsplanen sträcker sig till. De uppgifter som den kommande myndigheten har är många och stora. Hur framgångsrik den nationella handlingsplanen för handikappfrågor kommer att bli hänger nära ihop med hur väl myndigheten ska lyckas med sina uppgifter. Det är bra att arbetet med att uppnå de handikappolitiska målen på detta sätt effektiviseras och struktureras.

Det är viktigt att påpeka att inrättandet av den nya organisationen inte på något sätt tar över de andra myndigheternas ansvar för handikappolitiken. Tvärtom – om vi ska lyckas genomföra den nationella handlingsplanen måste alla goda krafter samarbeta för att uppnå de utsatta målen. Det finns fortfarande brister i kunskaper och medvetenhet. Tyvärr handlar det också om attityder.

Ett konkret exempel är synen på funktionshindrade som passiva. Det finns många samlingslokaler, också här i riksdagen, som är handikappanpassade i åhörardelen men inte på podiet. Utrymmen som handikappanpassats har också utformats halvhjärtat och saknar en helhetsbedömning. Som exempel kan jag berätta att jag nyligen hade besök av en rullstolsburen person. Toaletten hon besökte hade god tillgänglighet, men spegeln satt i en höjd som inte passar en rullstolsburen person.

Det är bra att den nya myndigheten med jämna mellanrum kommer att lämna en lägesrapport till regeringen om hur samhället utvecklas i relation till de handikappolitiska målen. Jag förutsätter att riksdagen kommer att få ta del av dessa rapporter. Levnadsvillkoren för de funktionshindrade varierar. Kvinnors och mäns, pojkars och flickors levnadsvillkor ser olika ut. Vänsterpartiet ser fram emot att myndigheten också synliggör hur det handikappolitiska arbetet ser ut utifrån barn- och genusperspektivet.

Den nya myndigheten ska inrättas den 1 januari 2006. Det är viktigt att i höstens budgetproposition säkra finansieringen till den nya myndigheten. Det lovar regeringen att göra, och Vänsterpartiet tänker bevaka frågan i höstens budgetförhandlingar.

Herr talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 156 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Alla människor har samma värde och gemensamma grundläggande behov. Miljöpartiet de gröna vill med politiska medel

Prot. 2004/05:132
2 juni

*Statlig organisation
för handikappolitisk
samordning*

garantera att alla har både rätt och möjlighet att tillfredsställa dessa behov.

Människor är inte handikappade, utan det är när människor med funktionshinder möter en omgivning som inte är anpassad som själva handikappet uppstår. Arbetet med att tillgänglighetsanpassa vårt samhälle är därför en viktig fråga. Ungefär var tionde medborgare i landet har någon form av funktionshinder. Eftersom vårt samhälle på många sätt är organiserat för människor utan funktionshinder innebär det att ett stort antal människor dagligen möter hinder när de vill leva ett oberoende och jämlikt liv i gemenskap med andra.

Vi får nästan varje vecka besök av personer som har behov av per-mobil eller rullstol på vårt riksdagskansli. Det är inte så roligt alla gånger när det gäller att få det att fungera. Man tycker att riksdagen borde vara ett föredöme på det området.

Forskningen har under de senaste åren kommit långt när det gäller villkoren för människor med funktionshinder. På våra universitet och högskolor finns nu en omfattande forskning på området. Tyvärr är det så att den kunskapen ofta stannar inne på fakulteterna, bland annat eftersom man samtidigt har rustat ned utbildningen för den personal som är verksam i arbetet med att bland annat ge stöd och service till människor med funktionshinder.

Det är viktigt att handikappperspektivet genomsyrar hela samhället och att handikapporganisationernas kompetens tas till vara.

Propositionen *Statlig organisation för handikappolitisk samordning* tycker jag kommer i rätt tid. Det finns hemskt mycket att göra. Arbetet inom handikappomsorgen håller exempelvis i rask takt på att förvandlas till en sorts lågstatus- och genomgångsyрке som inte fordrar någon formell utbildning.

Att någon samordnar den splittrade bild vi i dag har när det gäller ansvaret för kompetens och utbildning, tillgänglighetsfrågor, utvärdering med mera bör bli en förbättring. Sedan kan det kanske i sin tur leda till att det blir färre myndigheter i framtiden. Jag håller med om det som sades tidigare, nämligen att det inte är fler myndigheter som behövs. Jag tror att det kan vara ett steg på väg åt det hållet.

Det finns också många konflikter mellan olika grupper av funktionshindrade där den enes krav för ökad tillgänglighet kan bli ett hinder för andra grupper bland de funktionshindrade. En samordnande myndighet kan bidra till att finna de kompromisser som kan lösa en del sådana frågor. På olika statliga verk finns experter på olika områden som inte riktigt klarar av att kommunicera med varandra, till exempel vägverk och banverk. Där kan en sådan funktion vara viktig. De har sina egna experter för frågor om funktionshinder.

Sedan ska vi inte glömma bort att för de funktionshindrade är de allmänna transportsystemen och även ett dubbelspår mellan Falun och Borlänge ett framsteg.

Med det korta anförandet vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 juni.)

Föredrogs

bostadsutskottets betänkande 2004/05:BoU9

Ändrade regler för bostadsbidrag (prop. 2004/05:112).

*Ändrade regler för
bostadsbidrag*

Anf. 157 RAGNWI MARCELIND (kd):

Herr talman! I dag ska vi diskutera ändrade regler för bostadsbidrag. Kristdemokraterna står bakom alla sina reservationer, men för tids vinning yrkar jag bifall till reservation 2.

Kristdemokraterna har under flera år krävt att bostadsbidragssystemet ska ses över i sin helhet. Statens utgifter för bostadsbidraget har minskat från över 9 miljarder kronor år 1995 till 3,6 miljarder kronor år 2004 till följd av ett striktare regelverk. Denna vinst för statskassan har samtidigt inneburit att många familjer med bräcklig ekonomi har drabbats mycket hårt.

I betänkandetexten skriver majoriteten att syftet med ändringarna i betänkandet är att öka den fördelningspolitiska träffsäkerheten genom att ytterligare stödja de barnfamiljer som är ekonomiskt mest utsatta. Jag tycker inte att regeringen i det avseendet har lyckats fullt ut.

På den hearing som utskottet anordnade den 21 april fick vi höra att Boverket *inte* kunde se att träffsäkerheten i systemet ökat tack vare regel- förändringarna. De tyckte också att regeringen borde ha väntat med ändringarna i bostadsbidragssystemet tills man tagit det stora samlade greppet om hela bostadsfinansieringssystemet.

Herr talman! Frågan om bostadsbidragens utformning är nog inte slutdebatterad i denna kammare med det beslut vi fattar i dag, och det finns anledning att återkomma i denna fråga.

I bostadsutskottets utfrågning om bostadsbidragen påpekades tydligt att inte mindre än 100 000 barn i Sverige är trångbodda. Något har hänt sedan 1996 års regelförändring. Bostadsbidragen svarar inte längre mot de uppställda målen. I utfrågningen framkom att regelförändringen har haft en negativ effekt på trångboddheten.

Tre av fyra flyttningar i Sverige sker därför att man vill ha en förändring i boytan, bättre bostadskvalitet, boendekostnad eller upplåtelseform. Med de kraftiga bostadsbidragsminskningar som har gjorts har många barnfamiljer upptäckt att det är svårt att ha råd att ha en bostad där varje barn har ett eget rum. Därmed kan man konstatera att bostadsbidragen inte svarar mot de bostadspolitiska målen.

I Kristdemokraternas budgetalternativ har under en rad år föreslagits en höjning med 100 kr per barn till de hushåll med barn som är berättigade till bostadsbidrag. En höjning i minst denna storleksordning krävs för att bostadsbidraget ska få en verklig effekt på barnfamiljernas möjlighet att bo ändamålsenligt och klara hushållsekonomin. För familjer med två eller flera barn innebär Kristdemokraternas förslag att bostadsbidragshöjningen i genomsnitt blir dubbelt så stor som den regeringen föreslår.

Tidigare utgjorde den samlade familjeinkomsten den bidragsgrundande inkomsten. Nu gäller i stället en individuell inkomstgräns, och bidraget reduceras när någon av inkomsterna överstiger 58 500 kr per år. Individuella inkomstgränser missgynnar familjer med låga inkomster där den

ena föräldern väljer att inte arbeta. Dessa regler är en del i ett ideologiskt mönster som allt tydligare framstår som familjefientligt. Kristdemokraterna föreslår därför att den samlade familjeinkomsten läggs till grund för bostadsbidraget.

I utfrågningen fick vi tydliga besked om hur fel den individuella inkomstgränsen för bostadsbidrag slår mot den familj där den ena parten väljer att vara hemma med sina barn och hushållet har enbart en inkomst. Det handlar om nästan 12 000 kr per år. Detta leder till en minskad sannolikhet att kunna flytta och anpassa sin bostadskonsumtion. En annan tänkbar effekt är att makarna förlorar så mycket på att bo tillsammans att de måste separera, eller motsatt att de inte har råd att flytta ihop. Självfaller ger detta fel signaler.

För att förekomma majoritetens obligatoriska påhopp då det gäller alliansens möjligheter – det blir snart en majoritet – att komma överens, kan jag bara informera om att det finns en arbetsgrupp från våra partier som behandlar just dessa frågor. Det kommer att komma ett förslag i god tid innan valet. Då behöver ni inte fundera mer på det i kväll.

Kristdemokraterna anser att det måste till en genomgripande översyn av bostadsbidragssystemets utformning och att åtgärder ska vidtas för att lindra marginaleffekterna. Marginaleffekten uppgår till 20 %. Tillsammans med effekterna av inkomstskatt och eventuella andra bidrag innebär det att bostadsbidraget försvårar för människor att lämna bidragsberoende bakom sig. Det är bra att familjestödet förbättrar familjernas ekonomi, men det får inte skapa inlåsnings effekter som gör att incitamentet för att gå ut i arbete eller att öka sin arbetstid minskar.

Som det är i dag pekar alla undersökningar på att högst marginaleffekter återfinns hos ensamstående föräldrar med låg inkomst. Det beror på att de träffas av marginaleffekter i såväl bidrags- som avgifts- och skattesystem. Det kan inte vara rimligt.

Till sist, herr talman, tror jag att vi i framtiden måste effektivisera ansökningsprocessen så att man kan söka bostadsbidrag elektroniskt. Det ska vara lätt att beräkna sitt preliminära bidrag och dessutom kanske få elektroniska påminnelser då det är dags att söka på nytt. Vi kunde höra om denna vision i Norge och deras e-utveckling.

Vi måste också komma åt felaktigt utbetalda bostadsbidrag till följd av inkomstförändringar. I förslaget till beslut föreslås en lagändring som innebär att frågan om slutligt bostadsbidrag inte får tas upp efter mer än fem år. Detta förslag löser inte problemen. Kristdemokraterna anser i stället att avstämningsperioden för beräkning av bostadsbidraget bör göras kortare. Den nuvarande årsvisa avstämningen efter inkomstdeklarationen är alltför lång och ger oönskade effekter. Varje år får en stor grupp människor till följd av inkomstförändringar betydligt mer eller betydligt mindre bostadsbidrag än vad som är berättigat. Detta leder då till återbetalningskrav som blir problematiska för den enskilde. Vi anser att man, i likhet med andra transfereringssystem, till exempel studiemedelsbidragen, ska ha halvårsvisa avstämmningar också för bostadsbidragen.

Kristdemokraterna anser att det särskilda stödet till ekonomiskt svaga barnfamiljers boende är angeläget att slå vakt om, särskilt som resten av det system som den socialdemokratiska regeringen byggt upp har flera anmärkningsvärda brister ur fördelningspolitisk synvinkel.

Får jag bara säga till mina ledamöter: En trevlig sommar! Det här är den sista debatten före sommaruppehållet, så jag vill också framföra ett varmt tack till kanslipersonalen och önska dem en riktigt god och varm sommar.

Prot. 2004/05:132
2 juni

*Ändrade regler för
bostadsbidrag*

Anf. 158 CARL-AXEL ROSLUND (m):

Herr talman! Vi moderater förespråkar som bekant ett helt annat skatte- och bidragssystem, ett system där människor tillåts växa, ett system där man kan förverkliga sig själv och framför allt ett system där man kan leva på sin lön, utan att vara beroende av bidrag.

Därför sade vi nej till regeringens proposition om ändring av bostadsbidragen.

Vi menar att detta system har nått vägs ände. Nu håller man på att, som vi säger i Skåne, lappa och lusa för att försöka rätta till de fel och brister som finns i systemet. Jag kan konstatera att den sociala ingenjörskonsten når ständigt nya höjder.

I stället skulle man angripa pudelns kärna: Skatten är för hög. Skatten bromsar arbetsglädjen, bromsar tillskapandet av nya jobb och gör människor beroende av bidrag.

Med det förslag som nu ligger blir fler och fler bidragsberoende, inte färre. Fler och fler fastnar i fattigdomsfällan, det vill säga marginaleffekter, inte färre. Fler och fler tappar den ekonomiska kontrollen över sitt eget liv, inte färre.

Det är ju så att tjänar man mer eller arbetar hårdare stiger skatten. Avgifter stiger, och bidragen sjunker. Kvar står man där ofta med tomma händer. Man frågar sig: Vad är det för mening med att bjuda till? Den känslan, den uppfattningen, sprider sig hos alltfler människor, framför allt hos unga. Vad är det för mening med att bjuda till? Det är illa, speciellt just nu, i en tid när vi mer än någonsin behöver fler människor som arbetar.

Herr talman! Vi hade en hearing för fem sex veckor sedan, med en hel panel av experter av alla de sorter. Men det var inte mycket de var överens om i det här systemet. Det var icke mycket de kunde komma överens om, utom på en enda punkt. Det var på en direkt fråga från mig: Har inte detta system nått vägs ände? Jo, det var de överens om.

Man kan konstatera att det är ett komplicerat, ja, till och med obegripligt system. Och ett obegripligt system tappar i legitimitet. Nu ska ytterligare 10 000 hushåll bli bidragsberoende, och de tappar därmed en del av sin självkänsla – det gör man när man är beroende av andra för sin försörjning.

Därför säger vi moderater: Återkom med ett nytt förslag, ett förslag som bättre riktar sig till de grupper man vill stötta och framför allt ett förslag som inte förvärrar marginaleffekterna utan ger människor möjlighet att själva utforma sina egna liv!

Man konstaterar någonstans i handlingarna, herr talman, att bostadsbidraget är på väg att utvecklas från ett bostadspolitiskt instrument till ett familjepolitiskt instrument. Då undrar vi: Varför inte ta steget fullt ut? Man kan till exempel ge ett extra barnbidrag till ensamstående, som vi har föreslagit. Det skulle i alla fall minska marginaleffekterna, och det skulle definitivt träffa mer rätt än vad det liggande förslaget gör.

Det är bara ett exempel, och det finns säkert fler, kanske rentav bättre, sätt att nå rätt grupper utan att förvärpa marginaleffekterna. Men vi kan konstatera att det här förslaget saknar en riktig analys. Man plussar på och ändrar i ett gammalt system utan att göra någon som helst analys.

Jag kan konstatera att Socialdemokraterna har kört fast. Det finns inga nya idéer och inga nya tankar, utan man håller på och lappar och plussar på i befintliga, gamla system. Det är helt uppenbart att 60-talets politik som man då förde, som i och för sig var framgångsrik i ett läge när Sverige var en rik industrination, tror man att man kan fortsätta att föra år 2005. Jag vågar påstå att det inte kommer att fungera.

Jag yrkar bifall till den moderata reservationen nr 1.

Anf. 159 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 7, som handlar om ett krav från Folkpartiet på en konsekvensbeskrivning. Roslund var också inne på det nyss. Men jag står naturligtvis bakom samtliga andra folkpartireservationer.

Utifrån dagens betänkande *Ändrade regler för bostadsbidrag*, som har som bakgrund regeringens proposition med samma namn, kan man ställa sig en fråga som jag tycker är fullt berättigad: Varför läggs ett förslag fram som saknar helhetsperspektiv och inte löser de grundläggande problemen?

Från Folkpartiets sida har vi, som ni ser i betänkandet, haft ett stort antal kritiska synpunkter på förslaget. Vår utgångspunkt och vårt grundläggande krav är en skyndsam översyn av hela bostadsbidragssystemet med ett helhetsperspektiv där skatter och andra bidrag tas med i bilden. Vi anser att ska man långsiktigt kunna lösa problemen för ekonomiskt svaga grupper är ett helhetsgrepp en förutsättning. Där är inte minst förankringen på arbetsmarknaden och den typen av politik nog så viktiga.

Vi har dock valt att inte avstyrka förslaget som helhet, som Moderaterna har gjort, utan försökt föra ett konstruktivt resonemang i en rad reservationer. Därmed inte sagt att Moderaterna inte är konstruktiva, men vi har valt en annan väg.

Vi anser också att den intressanta utfrågning som vi hade för ett tag sedan om bostadsbidragets roll stärker och stöder oss i de frågeställningar som vi tar upp.

Viktigt för oss är att bostadsbidraget har blivit bara en av många pusselbitar i hur människor ska klara sin ekonomi i vardagen. Därför är det viktigt, när man går tillbaka till den helheten jag nämnde nyss, att man gör en generell översyn av hela systemet där skatter och övriga bidrag tas med, inte minst för att komma till rätta med de marginaleffekter som finns i systemet som helhet.

Utskottsmajoriteten gör inte något entydigt ställningstagande, tycker jag, angående problemet med marginaleffekter utan säger i stället att problemet inte är särskilt allvarligt och att det inte föranleder någon åtgärd.

Vi är från Folkpartiets sida tämligen övertygade om att man kan minska marginaleffekterna. Därför har Folkpartiet tillsammans med andra borgerliga partier behandlat den frågan i reservation nr 8.

Jag tycker ändå att vi rakt av över alla partigränser kan ena oss om att det finns ett problem här: Det måste alltid finnas ett avgörande ekonomiskt utbyte för den som går från arbetslöshet till arbete eller utökar sin arbetstid.

En reformering av systemet för bostadsbidrag måste naturligtvis vara inriktad på att genom generella stöd till ekonomiskt svaga grupper göra att den grupp som är beroende av bostadsbidrag blir mindre.

Från Folkpartiets sida tror vi inte att alla former av bostadsbidrag, det vill säga som ett individuellt riktat konsumtionsstöd, kan tas bort helt och hållet. Vi tror nämligen att hur vi än lägger in generella åtgärder kommer det sannolikt att finnas en grupp kvar som det måste finnas ett system för där man kan ha en typ av stöd för boende. Även internationella jämförelser visar att det nästan inte finns något land som inte har detta.

Herr talman! Jag ska ta upp ytterligare något av innehållet i våra reservationer.

När det gäller bidraget till bostadskostnader föreslår regeringen och utskottsmajoriteten att det ska införas en ersättningsnivå i bidraget. Det står på något ställe, kanske i propositionen, att det skulle vara en förenkling av regelsystemet, men jag tror inte att det är den huvudsakliga bevekelsegrunden.

Vi anser att analysen av det här förslaget är bristfällig. Hur påverkar förändringen bidragstagarens möjlighet att efterfråga en bostad av tillräcklig storlek? Det är inte belyst.

Flera av remissinstanserna, tunga sådana, delar den här kritiken. De invändningar som tas upp är att

- minskningen försvårar för personer att flytta till orter där det finns arbete men där bostäder är dyrare,
- stora barnfamiljer i områden med högre bostadskostnader än vad de föreslagna ersättningsnivåerna kompenserar för riskerar att bli ännu mer ekonomiskt utsatta,
- enbarnsfamiljer som bor i nyare och dyrare fastighetsbestånd inte får något särskilt stöd för höga bostadskostnader, och
- minskningen av bostadsbidragets anknytning till bostadskostnaden försvårar hushållens möjlighet att ta sig ur en situation med trångboddhet.

Kritik av den här typen var också tydlig på utfrågningen. Folkpartiet anser därför att det är rimligt att regeringen ges i uppdrag att se över förslaget utifrån kritiken och återkomma med ett nytt förslag. Vi avslår då det liggande förslaget ur den synpunkten.

Läser man majoritetstexten kan man faktiskt se att man i mångt och mycket delar den här verklighetsuppfattningen, men trots det kommer man till den slutsatsen att man kan säga ja till detta. Det kanske vi får en förklaring till senare här i dag.

Sedan kommer vi till den reservation som jag yrkade bifall till, reservation nr 7, som handlar om konsekvensbeskrivningen av det framlagda förslaget. Det finns ändå självklara frågor i sammanhanget: Ökas träffsäkerheten? Ökar incitamenten för hushållen att skaffa sig ett förvärvsarbete? Bibehålls möjligheten att efterfråga passande bostad? De här frå-

gorna besvaras egentligen inte alls. Det kanske är att överdriva, men de besvaras bara delvis i de flesta fall.

Även den utfrågning som många har refererat till tidigare gav en väldigt splittrad bild av den här träffsäkerheten. Det gör att man tycker att beslutsunderlaget inte på något vis är genomarbetat. Och vi från Folkpartiets sida yrkar på att det, när man återkommer med ett förslag, ska finnas en konsekvensbeskrivning som berör de här frågeställningarna.

Sedan vill vi även från Folkpartiets sida fokusera på sambandet mellan bostadsbidrag och socialbidrag. Det gäller en översyn även av den delen, då i syfte att vi inte ska få en övervältring från bostadsbidrag till socialbidrag. Det är ju en om möjligt ännu värre sits för den enskilde. Dessutom blir det då en övervältring av kostnader från stat till kommun.

När det gäller våra reservationer i övrigt har vi det som Ragnwi Marcelind tog upp, att man ska ha tätare avstämmningar, halvårsvisa. Jag tror att vi delar den reservationen. Vi anser också att det inte kan vara någon som helst omöjlighet i dagens datoriserade värld att göra dessa. Eftersom det går inom andra transfereringssystem borde det gå att göra här. Jag tror att det här är en otrygghetsfaktor i bostadsbidragssystemet som många upplever. Man har till och med hört om människor som inte vågar söka bostadsbidrag på grund av att återbetalningsskyldighet kan inträda.

Anf. 160 MARIA ÖBERG (s):

Herr talman! Ett reformerat bostadsbidrag är vad vi här i kammaren i dag debatterar.

Vi har redan fått höra hur maktalliansen ser på bostadsbidragets vara eller icke vara, och jag kan konstatera att någon större enighet inte tycks råda, även om man har tillsatt någon form av arbetsgrupp.

Vi socialdemokrater och våra samarbetspartier har beslutat oss för att satsa 1 miljard på barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer. Bostadsbidraget är *en* del av den satsningen.

Vi socialdemokrater i bostadsutskottet är eniga om att det är viktigt för familjer med låga inkomster att kunna efterfråga ett gott boende för sig och sin familj och att bostadsbidraget faktiskt hjälper dessa människor och familjer med det.

Förslaget innebär att det särskilda bidraget för hemmavarande barn höjs, att ett umgängesbidrag införs, att sambor likställs med makar och att unga föräldrar får samma rätt till bostadsbidrag som andra ungdomar.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 november 2005.

Av maktalliansens reservationer kan man se en splittring. Moderaterna och Centerpartiet gör gemensam sak och vill avskaffa bostadsbidraget helt. Sänkta skatter och höjda barnbidrag är deras medicin. Tillsammans hävdar de att marginaleffekterna av bostadsbidraget är så omfattande att det helt bör tas bort. Deras analys och slutsats är att bostadsbidraget hindrar folk från att ta ett jobb eller att jobba mera.

Men jag vill noga instämma med Försäkringskassan som säger att det avgörande för ett bostadsbidrag är dess träffsäkerhet, det vill säga att det hamnar hos människor som lever med väldigt små ekonomiska ramar. Marginaleffekterna är inte så stora att det är ett argument för att helt avskaffa bostadsbidraget för människor som redan sedan tidigare lever på marginalerna.

Kristdemokraterna, å sin sida, vill höja bostadsbidraget till barnfamiljer ännu mer än vad vi socialdemokrater har föreslagit. Det är sympatiskt, men jag anser att det faktiskt bör finnas pengar för att också kunna stötta andra människor med låga inkomster, till exempel unga människor som står i början av livet och i början av sin bostadskarriär.

Folkpartiet återkommer i sina reservationer till behovet av en större översyn av bostadsbidragssystemet. Det håller vi socialdemokrater med om, och vi ser fram emot att regeringen återkommer i denna viktiga fråga.

Bostadsbidraget är ytterligare en fråga där enigheten i den borgerliga maktalliansen milt sagt vacklar. Nåja, nog ordat om den borgerliga oenigheten.

Vad har vi då för målsättning med bostadspolitiken, och hur kan bostadsbidraget vara ett verktyg för att uppfylla det målet för oss socialdemokrater? Målet är ju att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga bostadskostnader och att boendemiljöerna ska bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden.

Ni som var friska och krya förra veckan har hört Anders Ygemans inlägg i debatten om bostadsförsörjningen. Vi konstaterar att det byggs så att det knakar, och det är jätteviktigt att det verkligen byggs nya bostäder runtom i landet för att vi ska kunna uppnå den målsättningen. Men vi ser också att det finns människor som lever ekonomiskt knapert, och där är bostadsbidraget ett träffsäkert verktyg för att just de människorna ska kunna efterfråga en god bostad till sig och de sina. Flerbarnsfamiljer, ensamstående, umgängesföräldrar och unga föräldrar är faktiskt sådana grupper.

Bostadsbidraget är ett bostadspolitiskt instrument; det vill jag verkligen understryka. Det innebär särskilt en hjälp för dem som inte kan påverka sin bostadssituation, nämligen barnen. Enbart ett höjt barnbidrag till ensamstående föräldrar skulle inte garantera barnen en större bostad eller ett eget efterlängtat rum.

Det är viktigt att även föräldrar som inte har sina barn boende hos sig hela tiden får en del av bostadsbidragssatsningen för att just kunna efterfråga en god bostad, och där är den så kallade umgängesdelen i bostadsbidraget jätteviktig.

Även unga föräldrar med låga inkomster får samma rätt till bostadsbidrag som andra ungdomar i och med detta nya förslag. Det är också en viktig del i reformeringen av bostadsbidraget, som vi nu föreslår.

Herr talman! Sammanfattningsvis och avslutningsvis: Förslaget innebär, återigen:

- att det särskilda bidraget för hemmavarande barn höjs,
- att ett umgängesbidrag införs,
- att sambor likställs med makar och
- att unga föräldrar får samma rätt till bostadsbidrag som andra ungdomar.

Vi socialdemokrater ser denna reformering av bostadsbidraget som ett steg på vägen mot att uppfylla målsättningen om att alla ska kunna

efterfråga en god bostad, inte bara några. Därför yrkar jag avslag på samtliga reservationer och bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 161 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Jag ville bara kommentera lite grann det som Maria Öberg sade om träffsäkerheten med bostadsbidrag. Vi delar uppfattningen att vi kan tänka oss bostadsbidrag just därför att det har en träffsäkerhet. Men den här nya regleringen i bostadsbidraget har inte den träffsäkerheten. Maria Öberg refererade till Försäkringskassan, men jag skulle vilja höra vad hon säger om Boverket som sade så här: Den andra kritiken är givetvis att vi inte ser att träffsäkerheten i systemet ökar på grund av de här regelförändringarna.

Jag skulle också gärna vilja veta hur Maria Öberg ser på inkomstgränserna och ytbegränsningen. Om den ena föräldern stannar hemma kan man faktiskt med de här inkomstnivåerna, som vi hörde i hearingen, förlora upp till 12 000 kr per år. Samtidigt slår sig Maria Öberg för bröstet och säger att Socialdemokraterna är de enda som tänker på småbarnsföräldrar och låginkomsttagare. Dessutom vill hon på något sätt håna Kristdemokraterna som sträcker sig lite längre. Vi tycker att det är viktigt att detta ger någon effekt och att det inte bara blir en hundralapp utan kan kännas i plånboken. Därför har vi finansierat ett något bättre förslag än Socialdemokraterna. Jag skulle vilja veta vad det är för fel på det.

Sedan säger Maria Öberg att Socialdemokraterna satsar på andra ungdomar i stället. Ja, det gör vi också. Vi fördubblar barnbidraget i vårt budgetalternativ. Dessutom beskattar vi det så att man slipper de här marginaleffekterna, som gör att vi låser in människor i bidragssystem.

Anf. 162 MARIA ÖBERG (s) replik:

Herr talman! Angående träffsäkerheten vet vi redan i dag att bostadsbidraget har en stor träffsäkerhet vad gäller just de familjer med barn som lever med väldigt knappa ekonomiska ramar. Träffsäkerheten med den här reformeringen blir inte mindre.

Sedan tänkte jag kommentera det här med olika inkomstgränser. För mig som socialdemokrat är det viktigt att både män och kvinnor kan ta ett jobb och att de så att säga inte slås ihop. Det är viktigt för mig att även kvinnan i familjen kan ta ett jobb.

Jag hånar inte utan bara konstaterar att Kristdemokraterna tycks ha mera pengar i börsen än vad vi har. Den här reformeringen av bostadsbidragen är en del i en större satsning på just barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer.

Anf. 163 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Det är precis som jag sade tidigare, Maria Öberg, att vi också satsar på hela familjen. Det går inte att av det dra slutsatsen att vi skulle tycka att kvinnor ska vara hemma. Det handlar om valfrihet. Det finns familjer fortfarande år 2005 där den ena av föräldrarna väljer att vara hemma. Ska de då bestraffas så att de får 12 000 kr mindre i Socialdemokraternas Sverige, Socialdemokraterna som säger sig värna om låginkomsttagare? Här har ni satt en inkomstgräns som drabbar de redan mest drabbade. Det vill vi inte se i ett kristdemokratiskt Sverige.

Marginal effekterna drabbar mest ensamstående mammor som är låginkomsttagare. Det är dessa som vi vill göra livet lite bättre för. Där har vi bland annat det fördubblade barnbidraget, som visserligen är beskattat men som inte ger de här marginaleffekterna utan i stället gör det möjligt för de här föräldrarna att vinna någonting på politiken.

Sedan säger Maria Öberg att vi i alliansen visserligen har tillsatt en arbetsgrupp. Det är precis vad vi har gjort. I den här frågan måste vi hitta en enig linje, precis som ni måste göra. Ni är inte heller eniga. Ni har själva sagt att ni vill ha en översyn. Jag kommer att återkomma i senare replikskiften till var oenigheten sitter.

Jag tror att det är viktigt att vi inte slår oss för bröstet, och jag tror att det är viktigt att vi allesammans är måna om att hitta ett system som är träffsäkert i förhållande till de sämst ställda föräldrarna i Sverige. Det är dem som i alla fall jag vill hjälpa, varken socialdemokrater eller moderater eller någon annan. Det är de sämst ställda föräldrarna som jag vill ställa upp för, och jag vill se till att få en politik som ger dem hjälp och stöd.

Anf. 164 MARIA ÖBERG (s) replik:

Herr talman! Reformeringen av bostadsbidraget är, som jag sade i mitt anförande, en del av en satsning på 1 miljard för barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer. När vi pratar om marginaleffekter pratar vi, som det också står i betänkandet, om 20 %. Men vad ni vill är att skyffla över människor, som redan sedan tidigare har en låg inkomst och lever på marginalerna, till ett socialbidragsberoende. Där är marginaleffekten 100 %. Dessutom får kommunerna ta den kostnaden.

Det här är ett träffsäkert system för barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer. Det här är en del av vår helhetssatsning för dessa barn.

Anf. 165 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att ta upp det som är så populärt nu, att alliansen har lite olika infallsvinklar i sina lösningar. Men just i detta fall har vi en problemanalys som stämmer bra överens. Då brukar man faktiskt kunna hitta en gemensam väg för att lösa problemen.

Det är klart att man kan diskutera träffsäkerheten. Träffsäkerhet gäller egentligen i ett läge, men det gäller att ändå ha lite dynamik i det så att marginaleffekterna inte gör att man stannar i det läget. Det är viktigt att människor i stället får en riktig drivkraft att ta sig ut ur det själva och känner att det verkligen lönar sig att göra det.

Jag skulle vilja att Maria passar på att i en replik här lite grann ta upp den kritik som trots allt finns. Redan inför behandlingen av själva propositionen och vid vår hearing var det en oerhört splittrad bild. Det kan även ur folkpartistisk synpunkt vara ideologiskt riktigt att satsa på och öka barndelen av bidraget. Men i mångt och mycket gör man detta genom att göra en annan förändring som får andra effekter, och där har man fått ganska mycket kritik. Vad har Maria Öberg för synpunkter på detta?

Anf. 166 MARIA ÖBERG (s) replik:

Herr talman! Av de familjer som i dag har bostadsbidrag får, med den här reformeringen, 94 % eller 97 % – jag kommer inte riktigt ihåg – en

ökning av bostadsbidraget. Återigen handlar det för oss om en helhets-satsning för just de barn som lever i familjer som är ekonomiskt utsatta.

Man ska också komma ihåg att bostadsbidraget har två delar, en som handlar om bostaden och en som handlar om barnen. Just nu ser vi att det finns barn som lever inom knappa ekonomiska ramar, och vi vill som sagt satsa på dem.

Anf. 167 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Det är riktigt, som Maria Öberg säger, att man kan göra den uträkningen att i 94 % av fallen blir det en ökning med från 100 kr och uppåt per barn med det här systemet. Men det som vi från Folkpartiets sida är ute efter är att komma åt systemfelen. Det tycker vi inte att man gör med den här förändringen. Vi tycker egentligen att man rör om lite grann i systemet men att det egentligen inte löser de stora problemen.

Då kan man ställa frågan: Varför gå in och göra de här ändringarna nu, och vad leder de till? Är det en bit på vägen mot den stora lösningen, eller är det här bara någonting man gör som en tillfällig åtgärd, av något skäl som vi dock inte riktigt kan se? Vi tycker faktiskt att man hellre skulle ha avvaktat tills man har sett över hela systemet.

Anf. 168 MARIA ÖBERG (s) replik:

Herr talman! Jag har full respekt för att Lars Tysklind och Folkpartiet tycker att man skulle ha avvaktat. Men som sagt: För oss socialdemokrater och våra samarbetspartier handlar det här om en del i en större satsning på 1 miljard för de här barnen. Därför kommer de här ändringarna nu. Återigen: De familjer som har bostadsbidrag i dag kommer att få en ökning, och det kommer att stärka de här familjernas ekonomiska situation. Vi tycker helt enkelt att det är dags och det är läge att genomföra detta.

Precis som det står i texten kommer regeringen att göra en utvärdering och rapportera hur reformeringen av bostadsbidraget har uppfyllt målen och hur det är med träffsäkerheten. Det aviserar man att man ska komma med under 2007.

Anf. 169 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Detta betänkande har sitt ursprung i budgetuppgörelsen våren 2004 då 1 miljard kronor avsattes i en särskild pott för att möta behoven hos de mest ekonomiskt utsatta barnfamiljerna.

Denna miljard har använts till ett förbättrat underhållsstöd, studiestöd för barnfamiljer och till bostadsbidrag. Det är selektiva och träffsäkra åtgärder för att utjämna klasskillnaderna i samhället, vilket även gäller den del som berör bostadsbidraget.

I budgetuppgörelsen begränsades utformningen av förändringen av bostadsbidraget till att omfatta barndelen i stödet. Umgängesföräldrar kommer nu att få bostadsbidrag på liknande villkor som den förälder som är vårdnadshavare, vilket är positivt. Negativt är att förändringen gör bostadsbidraget något mindre kopplat till bostadskostnaden. Det blir mer som ett allmänt familjestöd.

Jag och Vänsterpartiet har insett att det med bostadsbidraget är svårt att uppnå två mål samtidigt, ett familjepolitiskt och ett bostadspolitiskt mål. Stödet bör därför i fortsättningen användas som ett bostadspolitiskt instrument. Detta ändringsförslag i bostadsbidragsreglerna borde därför betraktas som en parentes även om ändringen i sig är en förstärkning av bostadsbidraget som helhet.

Ansvar för frågan bör flyttas från Socialdepartementet till Samhällsbyggnadsdepartementet. Vi upplever det som att det på Socialdepartementet inte finns några bostadspolitiska ambitioner. Där ser man bostadsbidraget som ett familjepolitiskt konsumtionsstöd – en uppfattning som går helt på tvärs med Vänsterpartiets.

Min och Vänsterpartiets stora förtjänst i detta betänkande är att vi har fått igenom en nödvändig översyn av regelsystemet för bostadsbidraget, inte minst utifrån de kraftiga förändringar som genomfördes under 90-talet och som inte har konsekvensbelysts utifrån de bostadspolitiska målen som riksdagen har antagit.

Kostnaderna för bostadsbidraget har minskat kraftigt under en tioårsperiod främst för att inkomst- och hyresnivågränserna inte räknats upp med löne- och hyresutvecklingen sedan 1996. Kostnaderna har sjunkit från knappt 9 miljarder kronor 1995 till under 4 miljarder 2004.

Skulle en uppräkningshade en genomsnittsfamilj med ett barn haft 700 kr mer i bidrag, en familj med två barn hade haft 800 kr mer och en familj med tre eller flera barn hade haft 900 kr mer per månad. Vilka effekter detta har fått för bostadskonsumtionen är det ingen som har tittat särskilt på. Men Boverket konstaterar att det är fler barn som bor i familjer med ekonomiska problem och att trångboddheten sannolikt därmed har ökat.

Vänsterpartiet kommer med stor emfas att driva kravet att bostadsbidraget ska förstärkas som ett bostadspolitiskt instrument, och vi har en rad förslag till ändringar som bör genomföras. Den viktigaste åtgärden är naturligtvis att anpassa stödet till dagens löne- och hyresnivåer för att familjer med svag ekonomi ska kunna efterfråga en god bostad till en rimlig kostnad.

Herr talman! Även i denna fråga är den borgerliga maktalliansen i högsta grad splittrad. Moderaterna och numera även Centern vill i princip avskaffa bostadsbidraget. De ondgör sig över marginaleffekter och vill hellre sänka skatten för alla oavsett inkomst och hur man bor. Då ska man veta att 70 % av bostadsbidragen går till boende i hyresrätt, varav 90 % är kvinnor. Ensamstående kvinnor med barn som är hyresgäster ska tydligen vara de som främst ska betala skattesänkningar för alla.

Visst finns det en inbyggd marginaleffekt i bostadsbidragssystemet, men det fråntar ju inte stödet dess betydelse för hushållsinkomsten och för att man ska känna en trygghet i boendet för den som ändå har rätt till bostadsbidrag. Att som ensamförsörjare tvingas avstå kanske ända upp till 3 000 kr i månaden utan ett komplement i form av ett bostadsbidrag skulle i stället snabbt leda till ett socialbidragsberoende. Och då talar vi inte om en marginaleffekt på 20 % utan på 100 % och en övervältring av ansvaret på kommunerna. Är det vad Moderaterna och Centern vill uppnå med tanke på deras syn på bostadsbidraget?

Kristdemokraterna försvarar bostadsbidraget och vill göra en del förändringar i regelsystemet. Däremot blir det lite löjeväckande när de i en av sina reservationer påstår att först om man utöver regeringens förslag höjer barndelen i bostadsbidraget med ytterligare 100 kr för andra barnet och med 150 kr för tre barn eller fler blir det en verklig effekt för att barnfamiljerna ska kunna bo ändamålsenligt och klara sin hushållsekonomi. Jag undrar om ni var vakna under den hearing som vi hade om bostadsbidragen eller om ni inte har läst bilagorna i betänkandet.

Folkpartiet vill i likhet med Moderaterna och Centern egentligen avskaffa bostadsbidragen, vilket man inte kan tro när man läser deras reservationer. Där ifrågasätts i stället förändringen av kopplingen till boendekostnadsdelen och att hyresnivåerna för när bostadsbidrag utgår inte har justerats på tio år. Om den sistnämnda förändringen genomförs ökar naturligtvis marginaleffekterna av bostadsbidraget, något som Folkpartiet tillsammans med de övriga borgerliga partierna kritiserar i en annan reservation. Det verkar som att Folkpartiet i denna fråga lyckas slå knut på sig självt.

Som sagt var, ni är splittrade i den här frågan. Och hur ska ni egentligen ha det med bostadsbidraget?

Till sist verkar det som att Kristdemokraterna och Folkpartiet vill ta bort 28-årsgränsen för bostadsbidrag. Är det så tycker vi att det är bra. Den uppfattningen delar Vänsterpartiet.

Anf. 170 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Jag hade egentligen inte tänkt att begära replik på Owe Hellberg i kväll, men när jag hör honom säga att betänkandet är en parentes blir jag lite förvånad. I betänkandet på s. 6 står det väldigt tydligt: Såväl propositionen om bostadsbidraget som propositionen om studiestödet och om underhållsstödet bygger på överenskommelser mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Hur kan Owe Hellberg vara överens med dessa partier om ett betänkande och sedan i Sveriges riksdag från talarstolen säga – som han vet protokollförs och dokumenteras i all evighet – att det är en parentes? Det tycker jag var ett väldigt märkligt uttalande.

Sedan skulle jag gärna vilja veta vad det är för slags helhetssyn som Owe Hellberg har på bostadspolitiken. Han hånar Kristdemokraterna och säger att vi tycker att andra hundralappen skulle ge så mycket. Men den är väl i så fall inte mer löjeväckande än vad den första hundralappen är.

Jag skulle vilja veta: Tycker Owe Hellberg att det ska satsas på produktionssidan i bostadspolitiken eller ska det satsas på konsumtionssidan? Det är en intressant fråga att få svar på.

Till sist säger han att vi i alliansen är så splittrade. Det här är ju ett tydligt tecken på hur splittrade vänsterkartellen är. Gång på gång betonar Owe Hellberg att ingenting får kallas familjepolitiskt stöd, och det har väl sin bakgrund i att Vänsterpartiet har väldigt svårt för ordet familj. Det har vi ju hört tidigare. Jag tycker att det är lite tragiskt. Familjen är ju ändå en av samhällets absolut viktigaste grundstenar.

Anf. 171 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Det var väldigt många frågor på en så kort stund, men jag ska försöka att besvara dem alla.

Visst är vi överens om den här propositionen och betänkandet. Maria och jag har ju försökt att förklara hur den har kommit till och vad den handlar om. Det är 200 miljoner av 1 miljard som skulle gå till bostadsbidrag för de mest utsatta barnfamiljerna. Då kan man inte göra så mycket när det gäller regelförändringar eller andra systemförändringar, för det räcker inte 200 miljoner till. Men i princip alla – åtminstone nästan alla – får en höjning av sitt bostadsbidrag. Det är oerhört viktigt, och därför ska vi naturligtvis genomföra den nu.

Sedan säger vi att vi vill ha en översyn. Om vi inte får igenom en översyn kan det naturligtvis leda till andra saker. Det är väldigt viktigt att översynen genomförs, för då ser vi på ett mycket tydligare och konkretare sätt vilka förändringar som behöver göras. Och jag kan säga att vi är för både ett produktionsstöd när det gäller bostadsbyggandet och ett konsumtionsstöd i form av ett bostadsbidrag.

Bostadsbidragssystemet är väldigt selektivt, träffsäkert och riktas till dem som liksom alla andra behöver en god bostad till en rimlig kostnad. Det tycker jag inte är så svårt att förstå, och det är det som jag har försökt förklara för Ragnwi Marcelind.

När det gäller den extra hundralappen tycker vi att det är bra om man har 3 500 kr i bostadsbidrag och sedan får 100 spänn till. Men när ni lägger på den extra hundralappen och säger att först då blir det verklig effekt så att barnfamiljerna ska kunna bo ändamålsenligt och klara sin hushållsekonomi, då blir jag lite förvånad, måste jag säga. Skulle den där hundralappen åstadkomma ett sådant mirakel? Men det kanske är mirakel som kristdemokrater ibland vill tro på.

Anf. 172 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Ja, jag tycker inte att det vore så dumt att tro på mirakel, oavsett om man är vänsterpartist eller kristdemokrat. Då skulle jag se till att det inte fanns en enda fattig barnfamilj i Sverige. Men nu är det inte så enkelt, och det vet både Owe Hellberg och jag.

Regeringen, och Owe Hellberg, tycker att 200 miljoner är ett bra, träffsäkert bidrag för att värna om barnfamiljerna, samtidigt som man säger att det är löjeväckande med de 400 miljoner som Kristdemokraterna avsätter. Argumentationen går ju inte ihop.

Självfallet är det väl så att ni bara mår illa av att vi råkar ha avsatt lite mer pengar i vår motion till det här ändamålet. Och vi har gjort det i ett enda syfte, därför att vi tycker att det är viktigt att värna om de mest utsatta familjerna. Vi som var med på hearingen kunde konstatera att det inte bara är ensamstående föräldrar som drabbas. I resumén från utfrågningen står det så här: Den här diskussionen baserar sig i stor utsträckning på en del missuppfattningar. Den första missuppfattningen är att barn i mest ekonomiskt utsatta familjer är barn i familjer med en förälder. De siffror som vi redovisar, och som även Socialstyrelsen redovisat, visar att av det totala antalet barn i utsatta familjer är det tre fyra gånger så många i familjer där det finns två sammanboende föräldrar.

Då kan man klart konstatera att det är något konstigt fel i konstruktionen av bidraget som kan leda till det här. Det hade jag väldigt gärna velat höra om i stället för Owe Hellbergs försök att förlöjliga våra insatser. Vi visar på ett tydligt sätt att vi fortsättningsvis vill vara med och påverka så att utsatta familjer ska klara av att ha ett bra boende, att vi ska

uppnå de bostadspolitiska målen, som jag vet att vi värnar om, och att människor inte ska behöva vara trångbodda.

Anf. 173 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Först vill jag deklarerat att jag inte mår illa. Jag mår väldigt bra, även i den här debatten och diskussionen.

Visst, jag hade gärna sett att det hade varit 400 miljoner i stället för 200 miljoner. Men jag är inte så naiv att jag tror att det skulle innebära det stora underverket för alla familjer som är utsatta i dag, som har ekonomiska bekymmer och kanske inte kan efterfråga den bostad som de egentligen behöver. Därför måste vi ha en översyn av bostadsbidragssystemet för att se över regelsystemet och naturligtvis för att tillgodose de behov som finns hos de barnfamiljer som du så vackert pratar om och som jag naturligtvis också ömmar för och månar om. Och då måste vi göra en del förändringar i systemet.

Men om man har 200 miljoner kronor kan man inte göra det, utan då handlar det om helt andra medel och pengar. Jag vet att Kristdemokraterna är lite osäkra på om de vill sänka skatten för alla, men det vill de andra borgerliga partierna göra. Inte vill jag ta pengarna från bostadsbidragen och dela ut dem i skattesänkningar för alla. Det är en omvänd Robin Hood-politik. Robin Hood skulle ha mått illa av detta.

Jag vet inte om jag hann svara på alla frågor, men jag stannar där ändå.

Anf. 174 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Det är alltid intressant när Folkpartiet kan slå knut på sig självt, men det kanske är en konst i sig, jag vet inte. Ännu mer märkligt blir det att den som säger detta sedan går upp och säger att han inte är speciellt nöjd med det förslag som ligger men ändå försvarar det med att det är 200 miljoner som ska fördelas på något sätt. Egentligen var det en helt annan sak som Vänsterpartiet ville ha, en total översyn. Där är vi överens, dock.

Sedan är frågan vad man vill ha med i översynen från Vänsterpartiets sida. Vad jag uppfattade av det förra replikskiftet ska inte skattesystemet vara med i översynen. Jag tror att det är absolut nödvändigt att skattesystemet och bidragssystemen tas med i en sådan helhetsöversyn, för det är trots allt väldigt svårt att bara dra i enstaka trådar i det komplicerade system som vi har av bidrag och skatter i dag.

Jag kanske uttryckte mig lite luddigt, eftersom Owe Hellberg säger att Folkpartiet egentligen också vill avskaffa bostadsbidraget. Det kanske vi vill. Vi vill naturligtvis ha en situation – om det nu sker genom ett under eller på något annat sätt – där ingen behöver bostadsbidrag. Men jag sade att från Folkpartiets sida tror vi, trots alla generella åtgärder, att det är högst sannolikt att det kommer att finnas grupper som även i fortsättningen behöver bostadsbidrag. Vi har i vår motion visat på att det nog kan gälla grupper både med och utan barn. Det var i det sammanhanget som vi diskuterade att 28-årsgränsen kanske också måste vara med i en sådan översyn.

Anf. 175 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Det är inte svårt att vara för det här förslaget, naturligtvis inte, eftersom 1 miljard ska gå till de mest utsatta barnfamiljerna i Sverige, varav 200 miljoner är avsatta för bostadsbidraget. Har man den utgångspunkten får man en sådan här lösning. Men samtidigt säger vi att i framtiden vill vi se bostadsbidraget som ett bostadspolitiskt instrument. Det är vår grund i den översyn som ska ske så småningom.

För oss handlar det i första hand om att ge barnfamiljer, men även andra, en god bostad till en rimlig kostnad. Det är vår utgångspunkt. I det systemet kommer vi inte att laborera med skatter. Vi kommer aldrig att ta pengar från bostadsbidragen för att göra generella skattesänkningar. I så fall gör man ju precis tvärtom. Då blir det ingen selektivitet och effektivitet i systemet längre. Då slätar man ut skattesänkningarna till alla, oavsett inkomst, oavsett boendekostnad och så vidare.

Sedan blir jag inte riktigt klok på Folkpartiets syn på bostadsbidragen. Jag har läst era reservationer under några år nu, och där pekar ni väldigt tydligt på att ni vill ta bort bostadsbidraget och ersätta det med någon typ av generellt stöd. Jag vet inte hur det ska se ut. Jag känner bara till ett, och det är barnbidraget. Vad jag kan se finns det inget annat bidrag som inte har marginaleffekter. Ni är ju så väldigt förtvivlade över den 20-procentiga marginaleffekten.

Men är det så att Lars Tysklind och Folkpartiet har ändrat sig och vill ha kvar bostadsbidraget, välkomnar jag naturligtvis gärna Folkpartiets nya vändning i denna fråga, för den uppfattningen har man definitivt inte fått under de senaste åren.

Anf. 176 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag kan börja med att konstatera att vi väl ändå får utgå från att bostadsbidraget inte har något egenvärde i sig, utan det är faktiskt en nödlösning när enskilda människor inte har möjlighet att klara upp sin egen situation. Det är ju då de används. Vi tycker att man i en översyn ska krympa ned den gruppen och genomföra generella åtgärder både på skattesidan och på bidragssidan.

Jag tror att Owe Hellberg själv var inne på frågan om kvinnors situation. Utgångspunkten måste ändå vara att stärka kvinnornas situation på arbetsmarknaden, så att man ger dem möjligheten att försörja sig själva.

När det gäller den bostadspolitiska delen kritiserar Owe Hellberg, om jag förstår honom rätt, indirekt förslaget – att det mer innebär en familjepolitisk satsning och tar av den bostadspolitiska satsningen. Den finansieras ju till ganska stor del av att man minskar bidraget till den bostadsanknutna delen. Och det är där som det har funnits en ganska bred kritik. Den är så pass bred att vi tycker att man borde ha avvaktat och gjort en analys av vad kritiken innehåller innan man gick vidare med detta förslag.

Anf. 177 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Nej, jag tror inte att fattiga barnfamiljer eller ekonomiskt utsatta barnfamiljer har tid och råd att vänta. Jag tror att de är väldigt glada för det tillskott i sin ekonomi som de får.

När det gäller utformningen av förslaget har jag försökt att förklara att det familjepolitiska ställningstagandet har fått väga över i denna del. I stället för 70 % och 30 % blir det nu 60 % och 40 % när det gäller bostadsmål kontra familjepolitiskt mål. Det är en viss förändring.

Jag ska öppet och ärligt säga att det är en förändring som jag egentligen inte vill se. Men vi har försökt att vrida och vända på dessa 200 miljoner kronor, och i dagsläget har vi faktiskt inte kunnat hitta något alternativ till denna lösning. Därför gjorde vi så.

Lars Tysklind erkänner än en gång att vi nog måste ha ett bostadsbidrag. Men om man kallar det för en nödlösning blir det ungefär som att bjuda in med ena ärmén. För oss är det mycket seriösare än så. Man ska ha rätt till en god bostad till en rimlig kostnad. Det är därför som detta system finns. Och jag tror att vi även i fortsättningen måste ge ett sådant stöd. Och stödet har faktiskt minskat i omfattning så att det antal hushåll som får det i dag mer eller mindre har halverats jämfört med tidigare. Var nivån ska ligga och vilka medel som finns till förfogande när det gäller att täcka kostnader för ett bostadsbidrag med ett annat regelsystem får vi väl återkomma till i den översyn som ska ske. Förhoppningsvis finns det på plats 2007–2008.

Anf. 178 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Owe Hellberg säger att han ska utrota klasskillnaderna. Han kanske använde uttrycket minska klasskillnaderna, men jag vet att det är en utopi som ni har. Min fråga till Owe Hellberg är: Är inte den allra största klasskillnaden om jag är självförsörjande eller om jag är bidragsberoende? För mig är det i alla fall en mänsklig rättighet att jag ska kunna leva och försörja min familj på min egen lön. Men ni förespråkar hela tiden mer och mer bidrag. Och nu ska 10 000 fler hushåll bli bidragsberoende. Att vara bidragsberoende är för mig att vara ofri. Det handlar för mig om en klasskillnad.

Ni sade att man minskar klasskillnaderna. Om jag minns rätt, jag kan inte alla siffror, men det slår mellan 58 kr och 128 kr i månaden för en familj. Och jag kan inte se att 58 kr i månaden för en familj precis minskar några klasskillnader om man tar med prisökningar och allt annat.

Jag har en fråga till Owe Hellberg: Är det inte en klasskillnad mellan att vara självförsörjande eller bidragsberoende?

Sedan säger Owe Hellberg att det är en splittrad allians. Men vad är det han själv står och demonstrerar i talarstolen? Owe Hellberg talar egentligen om ett helt annat system än den inriktning som man är inne på här. Han säger att man vill ha mer av den bostadsanknutna delen. Men det vill ju inte Socialdemokraterna. Här framgår det tydligt att man är på väg bort från det och vill ha det mer och mer knutet till antal barn. Ni förespråkar egentligen helt olika system. Och, Owe Hellberg, hur är det med splittringen?

Anf. 179 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Det är ingen splittring eftersom vi naturligtvis står bakom detta förslag. Vi är tre partier som har ett gemensamt betänkande.

Sedan talade jag lite grann om hur vi ska utveckla det här i fortsättningen. Då har jag ärligt och öppet redogjort för vad vi tycker.

Kapitalet har hyrorna och staten bostadsbidragen. Det är en gammal klassiker. Naturligtvis håller jag med om, Carl-Axel Roslund, att det vore bäst om ingen behövde bostadsbidrag. Men då måste vi givetvis göra andra satsningar. Och vi skulle naturligtvis hellre se att vi hade statliga stöd för bostadsproduktionen som gjorde att vi kunde hålla hyrorna nere. Det är den bästa medicinen. Men i dagsläget har vi inte det. Jag hoppas förstås att även det ska bli bättre framöver. Och vi funderar över hur ett sådant system skulle kunna se ut. Då är det möjligt att behovet av bostadsbidrag skulle minska. Och jag välkomnar naturligtvis det. Men vi har inte den situationen. Vi har fattiga och utsatta barnfamiljer som faktiskt måste ha detta stöd. Och jag tror även att de behöver det under en ganska lång tid framöver. De har inte råd att bli av med 3 000–4 000 kr i månaden. Det skulle bli ett jättehål.

Det skulle vara intressant att höra vilken skattesänkning som man får med Moderaternas politik så att man blir så där glad och fri som man ska vara i Moderaterna.

Anf. 180 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Nu fick vi höra att Vänstern står bakom detta förslag. Det visste vi ju. Men det är ju inte det som ni vill, vilket vi också fick höra, utan ni ska utveckla det för framtiden, det vill säga att ni helt enkelt har tagit ett steg bakåt för att få ihop detta.

Sedan säger Owe Hellberg att man måste hitta andra satsningar och stöd. Min enkla fråga är: Finns det ingenting annat i er begreppsvärld än stöd och bidrag? Finns det inte lön, sänkt skatt och liknande? Det är hela tiden bara fråga om samhällsinsatser, det är stöd och bidrag. Jag blir rädd när jag hör er.

Ni talar om 1 miljard. Och det har vi hört från olika håll. Man slår sig för bröstet och säger att man satsar 1 miljard på fattiga och utsatta.

Vi moderater gjorde det unika när vi lade fram vår budgetmotion att vi lät riksdagens utredningstjänst titta på den. Och varenda siffra stämde. Det är en helt finansierad budget ned till sista öret.

Låt mig då tala om för Owe Hellberg att när ni ger mellan 58 och 128 kr i månaden, vi kan säga i genomsnitt 100 kr, det vill säga 1 200 kr om året, så ger Moderaterna 3 300 kr i skattesänkning till denna grupp. Det är alltså ett klart bättre alternativ, vilket gör att dessa fattiga och utsatta i alla fall blir lite mindre fattiga och utsatta. Och de blir definitivt mindre beroende av politiker som Owe Hellberg eller Carl-Axel Roslund.

Är Owe Hellberg nöjd med utvecklingen? Blir Owe Hellberg inte rädd för att fler och fler människor blir bidragsberoende? Är det en utveckling som vi kan säga för Sverige framåt?

Anf. 181 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Naturligtvis är rätten till ett arbete det allra viktigaste. Självklart är det så. Men vi ser att vi måste utjämna skillnaderna i samhället. Då gör vi det genom transfereringar. Det är faktiskt flera hundra miljarder som vi använder varje år i transfereringssystemen för att utjämna skillnader och för att skapa trygghet för människor. Det är naturligtvis en politik som vi ska fortsätta med.

Jag försökte lyssna på Carl-Axel Roslunds räkneexempel. Och det bidde inte så mycket för den där barnfamiljen som har 3 500 kr i månaden i bostadsbidrag. Det gick inte ihop. Det som ni gör är att fördela detta på alla oavsett vad de har för boendekostnad och inkomst. Och det kan man inte göra med ett stöd som man riktar just till de sämst ställda och med avsikten att de ska ha en god bostad till en rimlig kostnad. Vi tänker inte vika från den tanken, självklart inte, eftersom det är en politik som är solidarisk med dem som har det sämst ställt, och den tänker vi faktiskt fortsätta att driva.

Men vi menar också att man på olika sätt ska försöka göra sig mindre beroende av bostadsbidrag. Då handlar det naturligtvis om jobb. Men vi måste också se till att boendekostnaderna stämmer överens med människors disponibla inkomster. Titta på Europastatistiken. Sverige ligger i topp. Och då är det inte i topp i den bästa bemärkelsen utan tvärtom. Vi har de högsta boendekostnaderna bland de så kallade Europa 15-länderna.

Naturligtvis måste man åtgärda det. Men jag har inte hört att Carl-Axel Roslund har några idéer om det – snarare tvärtom – utan allt som har att göra med statligt stöd eller statliga insatser ska bort.

Anf. 182 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Den som lyssnar på den här debatten kan tro att vi ska införa ett nytt bostadsbidrag i Sverige. Men det handlar inte om det. Jag tycker att ni försöker göra en höna av en fjäder. Det handlar faktiskt om smärre förändringar av bostadsbidragen. *Ändrade regler för bostadsbidrag* heter utskottets betänkande.

Centerpartiet tycker faktiskt att det är riktigt bra att man ser över systemet med bostadsbidrag och hur träffsäkert ett sådant instrument kan vara för att nå målet att alla ska ha möjlighet till en bra bostad till rimlig kostnad.

Vidare skulle det vara mycket klädsamt om Socialdemokraternas Maria höll sig väl underrättad om Centerpartiets syn på det här. Vi har inte tagit bort hela bostadsbidraget i vår budget. Däremot har vi dragit ned. Det märkliga är att Socialdemokraterna har följt efter. Bostadsbidraget som helhet har ju minskat drastiskt under några år. Det har Socialdemokraterna varit med om att göra. Det har då hetat att det inte behövs så mycket pengar till bostadsbidrag därför att människor i Sverige har fått det bättre. Så låter det inte här i dag!

Vi tycker alltså att det är bra att man har gjort den här översynen, men den är inte på något sätt tillfyllest. Man har inte tittat på kopplingen mellan bostadsbidrag och de oönskade marginaleffekter som uppstår när människor blir fast i ett bidragsberoende. Detta har påtalats – ett flertal remissinstanser har pekat på detta.

Boverket säger till exempel att det inte framgår i vilken omfattning och för vilka hushåll den fördelningspolitiska träffsäkerheten ökar.

Statskontoret konstaterar att förslaget stärker de ekonomiskt mest utsatta barnfamiljerna men uttalar att det finns en risk att höjningen av bostadsbidraget minskar incitamenten för hushållen att skaffa sig ett arbete.

Ekonomistyrningsverket påpekar att en höjning av ett inkomstprövat bidrag med hänsyn till marginaleffekten riskerar att påverka arbetskraftsutbudet.

Hysesgästföreningen ställer sig bakom förslaget men anser att det rör sig om små, marginella, förändringar. Man kan läsa mellan raderna att det här kan man både ha och inte ha.

Herr talman! Centerpartiet anser att det inkomstrelaterade bostadsbidraget är en bidragande orsak till att ogynnsamma marginaleffekter uppstår. Höjd inkomst gör att bidraget trappas ned. Siffran 20 % nämns i regeringens proposition. Det gör att tillsammans med andra regler och skatter äts en del av lönehöjningen, löneökningen, upp. Människor riskerar att hamna i en så kallad fattigdomsfälla som det är svårt att ta sig ur. Är det så ni vill att det ska vara?

Den här utformningen av bostadsbidraget bidrar alltså till marginaleffekter på ända upp till 30 % för ungdomar. Bidragen måste reformeras!

Det förslag som regeringen nu har lagt fram är ett litet steg i rätt riktning med avseende på en sak, nämligen genom att den barnrelaterade delen i bostadsbidraget ökar. Dessvärre är steget långt ifrån tillräckligt.

Bostadsutskottet har, tycker jag, jobbat förtjänstfullt genom att man haft en hearing i ämnet. Där har vi fått bostadsbidraget belyst av sakkunniga, liksom vilken effekt det har. Vi har då fått mycket klart redovisat för oss att alltför många barn i Sverige bor trångt. De har inte eget rum trots att detta under lång tid varit ett mål i svensk familjepolitik.

Vi har också fått vissa missuppfattningar klargjorda för oss. Den första missuppfattningen är att barn i ekonomiskt utsatta familjer är barn i familjer med *en* förälder. Hela tiden har vi trott att det är så. Men den siffra som nu redovisats visar att det totala antalet barn i utsatta familjer är tre fyra gånger större när det gäller barn med två sammanboende föräldrar.

Vidare fick vi klart för oss att man just nu håller på att genomföra en stor undersökning av bostadsfinansieringsstödet, som ska införas år 2007. Naturligtvis borde man göra en översyn också av bostadsbidraget i samband med det. Det borde vara en del av undersökningen så att man fick en helhetsbild.

Herr talman! Det känns som att Socialdemokraterna är lite väl ivriga och att man på något sätt vill torgföra att man är alla goda gåvors givare – detta genom att dela ut bidrag. Sedan säger man att man satsar 1 miljard på barnfamiljerna – detta utan att över huvud taget se hur mycket andra partier satsar.

Studerar man betänkandet *Ändrade regler för bostadsbidrag* lite närmare och till och med läser i regeringens proposition på s. 26 kan man se att det inte handlar om mer än 50–100 kr mer i månaden – ett bidrag som dessutom riskerar att ätas upp och som gör att människor kanske inte vill ha ett jobb, inte önskar ett jobb. För vissa innebär det hela till och med en försämring. Inte heller det har man redovisat.

Vad man nu gör är att man i stället för att räkna på 75 % av bostadskostnaden för vissa sänker rakt av till 50 %.

Herr talman! Det vore klädsamt om man redovisade allt.

Vi i Centerpartiet vill förbättra familjernas ekonomiska situation, främst barnfamiljernas, och därigenom även underlätta för människor att få mera tid tillsammans. Genom kraftigt sänkta inkomstskatter för låg-

Prot. 2004/05:132
2 juni

*Ändrade regler för
bostadsbidrag*

och medelinkomsttagare ökar också självbestämmandet, och bidragsberoendet minskar. Vi har låtit utredningstjänsten titta på detta och finner att med en sådan skattesänkning får barnfamiljerna minst 400 kr mer i månaden. Jämför det med förslaget här som handlar om maximalt 100 kr i månaden!

Vidare vill vi ge familjer med barn under förskoleåldern fördubblade barnbidrag. Barn är olika, och familjer är olika. Varje familj måste få möjlighet att själv avgöra vad som bäst passar familjen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 som innebär avslag på just den här propositionen. Dessutom yrkar jag bifall till reservation 8 som handlar om en översyn med syfte att reformera bostadsbidragen med avsikten att minska negativa marginaleffekter.

Anf. 183 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Jag blir faktiskt inte riktigt klok på vad Centerpartiet vill. Det finns ju en reservation från Moderaterna där det står att ni tycker som de. Jag måste läsa upp vad som står där: "Det är principiellt fel att som i dag förlita sig på ett system som ger påtagliga marginaleffekter. Vi menar att vi i stället måste satsa på utökade barnbidrag eftersom dessa inte har några marginaleffekter och därför inte heller bidrar till att skapa fattigdomsfällor."

Det står faktiskt "i stället"; det är bara att läsa innantill.

Då måste jag ställa frågan: Vill ni ha ett bostadsbidrag, eller vill ni inte ha det? Ska det ersättas med en höjning av generella barnbidrag och socialbidrag för dem som inte klarar sig med det tillskott som man får? Ni måste vara ärliga och svara. Ni kan inte försöka trampa runt och prata runt de här sakerna. Stå för det som står i era reservationer!

Anf. 184 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Det är faktiskt som jag har försökt förklara från talarstolen. Det är på detta betänkande som vi har skrivit våra motioner. Det är på detta betänkande som vi har skrivit reservationerna. De stämmer mycket väl överens. Vi tycker inte att ändrade regler i det här betänkandet är det som vi vill se. Vi vill faktiskt ha en annan, bättre och mer genomgripande översyn. Därför lägger vi helst det här i papperskorgen.

Anf. 185 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Rigmor Stenmark svarar inte på min fråga. Jag läser ur reservationen: I stället ska vi ha barnbidrag och socialbidrag. Varför skriver man under på en sådan reservation om man menar någonting annat? Så här sade Rigmor Stenmark i hearingen: "Jag vill först säga att jag tycker att bidrag över huvud taget är någonting som man bara har i allra yttersta nödfall. Jag reagerar mot att man sätter socialbidragen mot bostadsbidragen. Det låter på er som att socialbidrag ska man absolut inte ha men bostadsbidrag är på något vis lite mer okej. Den synen delar jag inte."

Precis så sade du i hearingen när du ställde frågor. Så jag måste fortfarande ställa samma fråga: Vill ni byta bort bostadsbidragen mot socialbidrag och barnbidrag? En fråga till: Vad får de utsatta barnfamiljerna i ert system, alltså en familj som kanske har 3 500 kr i bostadsbidrag? Vad

Anf. 186 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Det är precis så som du rätt citerar mig när det gäller hearingen. Det blev en diskussion som om detta med att människor ibland behöver socialbidrag inte ansågs något bra. Jag reagerar faktiskt emot det. För jag vet att man kan komma i den situationen, Owe Hellberg, att man faktiskt måste få ett socialbidrag för en kortare tid. För mig är det något som hör till grundsystemet i Sverige. Det tycker jag är bra.

Däremot, när vi hela tiden ska ha bidrag som man alltid är beroende av är inte det för mig något bra. Återigen vill jag säga att ni försöker göra detta betänkande till någonting som handlar om hela bostadsbidragssystemet. Det handlar inte om det, Owe Hellberg. Det handlar om smärre ändringar i bostadsbidraget, och det stoppar jag i papperskorgen och yrkar avslag på.

Anf. 187 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Jag är väldigt glad att det här betänkandet har kommit till stånd, att vi har kunnat enas om en smärre men nödvändig reform för de barnfamiljer som har halkat efter lite.

En del av er som sitter här var ju med – jag var inte det – för tio år sedan när det här bostadsbidragssystemet verkligen blev kritiserat av Riksrevisionsverket för att det innehöll läckage. Det skenade helt enkelt i väg. Då var ni några stycken som var med och gjorde en förändring i bostadsbidragssystemet. Det innebar att väldigt många familjer blev av med sina bostadsbidrag. En del människor, tyckte jag, råkade lite oförskyllt illa ut. Det är ju inte alls något som folk råder så mycket över, vare sig behovet av bostadsbidrag eller socialbidrag för den delen. Det är situationer som man hamnar i. Jag tycker att det är ganska olyckligt om det finns företrädare i den här riksdagen som på något vis vill försöka skuldbelägga folk eller tycker att de inte vill ta jobb.

Den marginaleffekt som vi har beskrivit i majoritetsuttalandet i betänkandet och som regeringen beskriver i propositionen är ingenting som vi har hittat på. Det är Försäkringskassan, de som handlägger bostadsbidragen och har en väldigt god översyn över hur familjer har rätt till bidrag och i vilken utsträckning som de inte har rätt till bidrag när de ökar sina inkomster. De familjer som har lyckan att få en extra familjeinkomst i form av ett arbete, högre lön, utökad arbetstid eller något annat har ju möjlighet att försörja sig genom eget arbete, och då minskar bostadsbidraget. Det har ju den effekten. Man kallar det för marginaleffekt. Jag tycker faktiskt att hela den här diskussionen som har förekommit hittills är lite cynisk. Jag tycker att man kan jämföra det med andra typer av bidrag som man kan behöva i vissa situationer i livet.

Bostadsbidragsdelen hör till den barnmiljard som Miljöpartiet var så innerligt envist med att få in i förhandlingarna inför 2004 års vårproposition. De andra delarna är barntillägg till studerande inom studiestödssystemet. Underhållsstödet är också med. Över huvud taget är jag väldigt glad åt de förbättringar som kommer ungdomar och studerande till del. Precis som ni har sagt är det lite förändringar som förbättrar för en del och för dem som har det allra sämst. Inte något hushåll får ett lägre bo-

*Ändrade regler för
bostadsbidrag*

stadsbidrag. Så det är inte omfördelning på det sättet inom det här. De som får en större höjning än andra är familjer med flera barn.

Det här ingår som några har påpekat i den ekonomiska familjepolitiken, och det är väl bra. Den fördelning som har blivit mellan bostadskostnad och barndelen, från 70–30 till 60–40 må väl vara hänt. Det ger en viss vink om att det är den ekonomiska familjepolitiken som en helhet som man ser till här.

Det som jag slutligen vill framföra är att jag yrkar bifall till förslaget i detta betänkande.

Anf. 188 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Jag ska inte gå i polemik med Helena. Jag hajade till när det handlade om beskrivningen av bostadsbidragen och vad som hände på 90-talet. Det gjorde att jag kände att jag måste gå upp och göra en annan beskrivning.

Det var nämligen så att skattereformen breddade momsen och gav kraftigt höjda boendekostnader. Då sade man att det kompenseras vi med bland annat höjda bostadsbidrag och momsreduktion på bostadsproduktion. Den delen tog den borgerliga regeringen bort. Det var dåliga tider. Regelförändringarna i bostadsbidragssystemet tog den nuvarande regeringen bort, och jag var med om det ska jag ärligt erkänna. Syftet var helt enkelt bara det: Budgeten går inte ihop. Vi måste spara pengar. Då försökte man naturligtvis hitta ett regelsystem som fortfarande skulle vara så effektivt och träffsäkert som möjligt.

I och med att man inte har gjort indexeringen av inkomsterna och hyresnivåerna har systemet urholkats vartefter under lång tid. Därför är det oerhört viktigt med det som vi stenhårt krävde i betänkandet, nämligen att vi ska ha en översyn av bostadsbidraget.

Man ska komma ihåg den historik som låg bakom. Det skenade inte. Man gjorde faktiskt en medveten satsning. Något läckage, Helena, var det inte fråga om.

Anf. 189 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Det är intressant att få en förklaring av er som var med. Riksrevisionsverket hade åtminstone uppfattningen att det var ett läckage i systemet. Owe Hellberg har en annan historieskrivning än vad jag har.

I vilket fall som helst kan vi väl enas om att det är på tiden att det blir en höjning för de barnfamiljer som drar nytta av att vi tillför de här miljonerna. Det är ju bara miljoner det är fråga om. Barnmiljarden som sådan tillför ju lite mer i den ekonomiska familjepolitiken. Det vi pratar om här är, som flera har uttryckt, smärre ändringar. Det är verkligen på tiden att de ändringarna kommer till stånd efter tio år.

Anf. 190 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Riksrevisionen har synpunkter på det mesta. För mig är den inget sanningsvittne, skulle jag vilja påstå.

I övrigt är vi överens om stödet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 juni.)

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2004/05:UU4
Riksrevisionens styrelses redogörelse angående UD och Sida i utvecklingssamarbetet (redog. 2004/05:RRS3).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 3 juni.)

17 § Svenskt godkännande av fakultativt protokoll till FN:s konvention mot tortyr m.m.

*Svenskt godkännande
av fakultativt protokoll
till FN:s konvention
mot tortyr m.m.*

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2004/05:UU13
Svenskt godkännande av fakultativt protokoll till FN:s konvention mot tortyr m.m. (prop. 2004/05:107).

Anf. 191 ANNIKA QARLSSON (c):

Herr talman! Debattens vågor går höga här i demokratins högborg. Det är precis som det ska vara. Det kan däremot ställa till det lite för småbarnsföräldrar.

Min motdebattör Veronica Palm fick ta sina tre barn och åka hem. Jag är tacksam för att det finns en annan som ställer upp och känner att betänkande nr 13 om svenskt godkännande av fakultativt protokoll till FN:s konvention mot tortyr är något att ägna en torsdagskväll åt.

Herr talman! Jag kvarstår för att debattera den här frågan därför att det i betänkandet finns två viktiga principiella frågeställningar. Jag tycker att det är bekymmersamt att jag står ensam på reservationen som jag för övrigt yrkar bifall till.

När man tänker på tortyr tänker man på diktaturer och länder långt borta där man är bedräglig mot undersåtarna och inte uppför sig. Faktum är att Sverige är hårt kritiserat i det här avseendet.

FN:s tortyrkommitté har vid flera tillfällen ansett att Sverige bryter mot tortyrkonventionen. Vi har ärendet med de två egyptierna som har varit så otroligt aktuellt. Där finns det många olika punkter, jag tror att det var fyra, där man kritiserar Sverige för att inte följa detta.

Häromdagen kom ytterligare ett fall som har blivit stoppat. FN:s tortyrkommitté har alltså stoppat en avvisning som beslutats av den svenska Utlänningsnämnden. Det var en 33-årig man från Azerbajdzjan och hans familj som riskerade tortyr om utvisningen hade verkställts. Nu fanns det sådana som agerade i tid och hade sådan tur att man lyckades stoppa utvisningen.

Det är inte första gången. Sverige har höga siffror. Vi kan jämföra med Schweiz och flera andra länder. Sverige har blivit anmält. Vi har en siffra på 58 svenska ärenden sedan 1987, då vi ratificerade konventionen. Sverige har 11 gånger blivit fällt.

Schweiz har blivit anmält ungefär lika många gånger, men bara blivit fällt vid tre tillfällen. Kanada har granskats 42 gånger, men bara fällts två gånger. Frankrike har fällts i endast ett fall av 30 ärenden.

Det är stor skillnad mellan länderna. Det är anmärkningsvärt att ett land som Sverige har så många anmärkningar på sig.

Vad har det då med våra reservationer att göra?

Att ratificera konventionen innebär att man måste ha ett nationellt besöksorgan. Man måste ha en kontrollfunktion i Sverige som kontrollerar oss själva och ser till att vi sköter oss. I regeringens förslag och det som majoriteten i utrikesutskottet har gått på har man tyckt att JO har ungefär de här uppgifterna och att JK gör något liknande, så vi behöver inte göra något särskilt om de inte tycker det från FN:s tortyrkommitté. Då kanske vi får bättra oss och göra det ordentligt.

Med det låter sig utrikesutskottet nöja. Det tycker jag är mycket allvarligt. Det hade varit en sak om vi hade skött oss och om det inte hade varit så mycket att granska och kontrollera och se till att det fungerar. Det var den första delen.

Den andra delen handlar om vilka som ska sköta kontrollen. Man anser att det ska vara JO och JK. Man kan tycka att det låter jättebra. De har ju redan de här uppgifterna. Då följer det med av bara farten.

JK är ett av regeringen utsett kontrollorgan. Det är deras funktion. JO är riksdagens och folkets kontrollorgan. Det är inte något som regeringen styr över eller kan lägga över uppgifter på. Regeringen brukar ha mycket synpunkter på om riksdagen trampar in på deras område och talar om vad deras organ ska göra.

I det här fallet går regeringen faktiskt in på riksdagens område och tycker att vårt kontrollorgan kan sköta den här kontrollen eftersom man ändå gör det.

Jag tycker att det är mycket anmärkningsvärt att man inte tar till sig detta. I de remissyttranden som kommer från både JO och JK har man också uttryckt tvivel både om sina möjligheter och om sina resurser. Regeringen skickar självklart inte med några ytterligare resurser för detta.

Jag hoppas att min svarande, som inte jobbar med de här frågorna, ska kunna ge mig ett svar som leder kammaren att i morgon rösta på Centerpartiets reservation i ärendet.

Anf. 192 MARIA ÖBERG (s):

Herr talman! Ibland kör livet ihop sig för småbarnsföräldrar. Då är det gott och väl att man är flera som kan träda in. Jag ber om ursäkt för mitt magra inlägg i denna viktiga debatt. Jag kände mig djupt engagerad när jag såg Annikas engagemang i frågan.

Utrikesutskottet har konstaterat att konstitutionsutskottet har yttrat sig och utrett och i sin tur konstaterat att JO har de uppgifter och befogenheter som ett nationellt besöksorgan bör ha.

Det innebär att utskottsmajoriteten tycker att det är väldigt angeläget att Sverige godkänner denna viktiga FN-konvention mot tortyr. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på Centerpartiets reservation.

Anf. 193 ROCIO FERNÁNDEZ (fp):

Herr talman! Dödsstraffet är en av de grövsta kränkningarna av mänskliga rättigheter och bör avskaffas i hela världen. Ett rättssystem som sanktionerar dödsstraff fördömer inte avsiktligt dödande utan bryter snarare mot den egna rättsmoralen genom att utdöma dödsstraff i lagens namn.

Det finns alltid en risk att oskyldiga människor döms. Vid utdömande av dödsstraff är beslutet i jämförelse med fängelsestraff oåterkalleligt. De länder som tillämpar och utför dödsstraff måste fördömas kraftfullt. Det är skamligt att världens viktigaste demokrati USA fortfarande använder sig av dödsstraff.

Sverige ska i olika internationella sammanhang aktivt verka för dödsstraffets avskaffande. Genom aktiva påtryckningar och krav kan positiva resultat åstadkommas. EU:s ovillkorliga krav på denna punkt har exempelvis lett till att samtliga EU:s kandidatländer avskaffat dödsstraffet.

Alla former av tortyr måste fördömas. Denna grymma, omänskliga och förnedrande behandling används för att tvinga fram bekännelser och förödmjuka fängslade personer. Tortyroffer är i ett särskilt utsatt läge eftersom tortyren utförs av statstjänstemän och offren ofta inte har någon realistisk möjlighet att vidta rättsliga åtgärder.

Rehabilitering för offer och förebyggande av tortyr måste ingå i arbetet för att skapa fred och upprätta demokrati. Här har Sverige en mycket viktig uppgift att axla. Sverige ska verka aktivt för att tortyren avskaffas var i världen den än sker. Därför står Folkpartiet liberalerna bakom förslaget från regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 juni.)

Prot. 2004/05:132
2 juni

*Svenskt godkännande
av fakultativt protokoll
till FN:s konvention
mot tortyr m.m.*

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 2 juni

2004/05:1769 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till justitieminister Thomas Bodström

Skydd av uppfinningar

2004/05:1770 av *Tobias Krantz* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Nedläggning av polisstationer på småländska höglandet

2004/05:1771 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Grovt sexköp

2004/05:1772 av *Gunnar Nordmark* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds

Mänskliga rättigheter i Västsahara

2004/05:1773 av *Ulf Sjösten* (m) till näringsminister Thomas Östros
Kärnkraftsavvecklingen

2004/05:1774 av *Anna Lilliehöök* (m) till finansminister Pär Nuder
Förtidspensionering

2004/05:1775 av *Jörgen Johansson* (c) till finansminister Pär Nuder
Elskatt i norra Sverige

2004/05:1776 av *Stefan Hagfeldt* (m) till finansminister Pär Nuder
Avdrag för sponsring

2004/05:1777 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin

Elbolagens prissättning

2004/05:1778 av *Harald Nordlund* (fp) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin

Energibesparing

2004/05:1779 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-
Christin Nykvist

Svenska äggproducenters konkurrenskraft

2004/05:1780 av *Harald Nordlund* (fp) till försvarsminister Leni Björk-
lund

Krisberedskapen i kommunerna

2004/05:1781 av *Anne Marie Brodén* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Halland och de statliga jobben

2004/05:1782 av *Inger Lundberg* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Örebro läns flygplats

2004/05:1783 av *Jan Lindholm* (mp) till statsrådet Lena Sommestad
Naturreservatet Stådjan-Nipfjället och Natura 2000

2004/05:1784 av *Harald Nordlund* (fp) till statsrådet Lena Sommestad
Skatt på sopförbränning

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 7 juni.

19 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 2 juni

2004/05:1685 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till statsrådet Carin Jämtin
FN och WFP

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 7 juni.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 7 §
anf. 29 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 110 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 144 (delvis),
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.55,
av förste vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 160 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 1 juni.....	5
KU20 Granskningsbetänkande.....	5
KU24 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen.....	7
LU26 Stärkt skydd för ensamkommande barn.....	7
LU24 Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer	8
SoU15 Stärkt rättssäkerhet och vårdinnehåll i LVM-vården m.m.	9
UbU13 Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet år 2004	10
5 § Förnyad bordläggning.....	10
6 § Överskottsinformation	10
Justitieutskottets betänkande 2004/05:JuU28.....	10
Anf. 1 JOHAN PEHRSON (fp)	10
Anf. 2 JEPPE JOHNSSON (m).....	12
Anf. 3 PETER ALTHIN (kd).....	14
Anf. 4 ROLF OLSSON (v)	16
Anf. 5 JOHAN LINANDER (c).....	17
Anf. 6 LEIF BJÖRNLOD (mp).....	19
Anf. 7 JOHAN LINANDER (c) replik	19
Anf. 8 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik	20
Anf. 9 JOHAN LINANDER (c) replik	20
Anf. 10 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik	20
Anf. 11 JOHAN PEHRSON (fp) replik	20
Anf. 12 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik	21
Anf. 13 JOHAN PEHRSON (fp) replik	21
Anf. 14 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik	21
Anf. 15 MARGARETA SANDGREN (s).....	22
Anf. 16 JOHAN PEHRSON (fp) replik	24
Anf. 17 MARGARETA SANDGREN (s) replik	25
Anf. 18 JOHAN PEHRSON (fp) replik	25
Anf. 19 MARGARETA SANDGREN (s) replik	26
Anf. 20 BEATRICE ASK (m)	26
(Beslut fattades under 13 §.)	27
7 § Tillträde till 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan EU:s medlemsstater.....	28
Justitieutskottets betänkande 2004/05:JuU33.....	28
Anf. 21 JOHAN PEHRSON (fp)	28
Anf. 22 BEATRICE ASK (m)	30
Anf. 23 ROLF OLSSON (v)	31
Anf. 24 JOHAN LINANDER (c).....	32
Anf. 25 ROLF OLSSON (v) replik	33
Anf. 26 JOHAN LINANDER (c) replik.....	33

Anf. 27 ROLF OLSSON (v) replik	33
Anf. 28 JOHAN LINANDER (c) replik	34
Anf. 29 JOE FRANS (s)	34
Anf. 30 BEATRICE ASK (m) replik	36
Anf. 31 JOE FRANS (s) replik	37
Anf. 32 BEATRICE ASK (m) replik	37
Anf. 33 JOE FRANS (s) replik	37
(Beslut fattades under 13 §.)	38
8 § Åtgärder mot illegal alkoholhantering	38
Socialutskottets betänkande 2004/05:SoU22	38
Anf. 34 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	38
Anf. 35 GABRIEL ROMANUS (fp)	39
Anf. 36 ULRIK LINDGREN (kd)	40
Anf. 37 KENNETH JOHANSSON (c)	41
Anf. 38 JAN EMANUEL JOHANSSON (s)	42
Anf. 39 GABRIEL ROMANUS (fp) replik	44
Anf. 40 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	45
Anf. 41 GABRIEL ROMANUS (fp) replik	45
Anf. 42 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	45
Anf. 43 KENNETH JOHANSSON (c) replik	46
Anf. 44 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	46
Anf. 45 KENNETH JOHANSSON (c) replik	46
Anf. 46 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	47
(forts. 10 §)	47
Ajournering	47
Återupptagna förhandlingar	47
9 § Frågestund	48
Anf. 47 TREDJE VICE TALMANNEN	48
<i>Andelen kvinnor i Försvarsmakten</i>	<i>48</i>
Anf. 48 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	48
Anf. 49 Statsrådet JENS ORBACK (s)	48
Anf. 50 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	48
Anf. 51 Statsrådet JENS ORBACK (s)	49
<i>Vårdgaranti</i>	<i>49</i>
Anf. 52 BO KÖNBERG (fp)	49
Anf. 53 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	49
Anf. 54 BO KÖNBERG (fp)	50
Anf. 55 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	50
<i>Kostnader för nedläggningen av Barsebäck 2</i>	<i>50</i>
Anf. 56 MARIA LARSSON (kd)	50
Anf. 57 Finansminister PÄR NUDER (s)	51
Anf. 58 MARIA LARSSON (kd)	51
Anf. 59 Finansminister PÄR NUDER (s)	51
<i>Nettobetalingen till EU</i>	<i>52</i>
Anf. 60 ROGER TIEFENSEE (c)	52
Anf. 61 Finansminister PÄR NUDER (s)	52
Anf. 62 ROGER TIEFENSEE (c)	52
Anf. 63 Finansminister PÄR NUDER (s)	52

<i>Barriären på Västbanken</i>	53
Anf. 64 LUCIANO ASTUDILLO (s)	53
Anf. 65 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s)	53
Anf. 66 LUCIANO ASTUDILLO (s)	53
Anf. 67 Statsrådet CARIN JÄMTIN (s)	53
<i>Ratificeringen av EU:s fördrag</i>	54
Anf. 68 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	54
Anf. 69 Finansminister PÅR NUDER (s)	54
Anf. 70 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	54
Anf. 71 Finansminister PÅR NUDER (s)	55
<i>Propositionen om digitalradio</i>	55
Anf. 72 KENT OLSSON (m)	55
Anf. 73 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s)	55
Anf. 74 KENT OLSSON (m)	56
Anf. 75 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s)	56
Anf. 76 TREDJE VICE TALMANNEN	56
Anf. 77 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s)	56
<i>Neddragningar inom högskolan</i>	57
Anf. 78 MARIE WAHLGREN (fp)	57
Anf. 79 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s)	57
Anf. 80 MARIE WAHLGREN (fp)	57
Anf. 81 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s)	58
<i>Bygdegårdarnas ekonomiska förutsättningar</i>	58
Anf. 82 KENNETH JOHANSSON (c)	58
Anf. 83 Statsrådet JENS ORBACK (s)	58
Anf. 84 KENNETH JOHANSSON (c)	59
Anf. 85 Statsrådet JENS ORBACK (s)	59
<i>Konsekvenserna av Riksantikvarieämbetets flytt till Gotland</i>	59
Anf. 86 GUNILLA TJERNBERG (kd)	59
Anf. 87 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s)	60
Anf. 88 GUNILLA TJERNBERG (kd)	60
Anf. 89 Utbildnings- och kulturminister LEIF PAGROTSKY (s)	60
<i>Kvinnokonventionen</i>	61
Anf. 90 BIRGITTA AHLQVIST (s)	61
Anf. 91 Statsrådet JENS ORBACK (s)	61
Anf. 92 BIRGITTA AHLQVIST (s)	61
Anf. 93 Statsrådet JENS ORBACK (s)	62
<i>Projektet Flicka</i>	62
Anf. 94 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	62
Anf. 95 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	62
Anf. 96 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	63

Anf. 97 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	63	Prot. 2004/05:132
<i>Svenskt Näringsliv och kollektivavtalen</i>	63	2 juni
Anf. 98 MARIE GRANLUND (s)	63	
Anf. 99 Finansminister PÅR NUDER (s).....	64	
Anf. 100 MARIE GRANLUND (s).....	64	
<i>Bidragssfusk</i>	64	
Anf. 101 KENNETH LANTZ (kd)	64	
Anf. 102 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	64	
Anf. 103 KENNETH LANTZ (kd)	65	
Anf. 104 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	65	
<i>Freds- och icke-våldskultur för världens barn</i>	65	
Anf. 105 HARALD NORDLUND (fp).....	65	
Anf. 106 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	66	
Anf. 107 HARALD NORDLUND (fp).....	66	
Anf. 108 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	66	
Anf. 109 TREDJE VICE TALMANNEN	66	
10 § (forts. från 8 §) Åtgärder mot illegal alkoholhantering		
(forts. SoU22)	66	
Anf. 110 ULRIK LINDGREN (kd) replik	66	
Anf. 111 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	67	
Anf. 112 ULRIK LINDGREN (kd) replik	67	
Anf. 113 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	68	
Anf. 114 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik	68	
Anf. 115 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	69	
Anf. 116 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m) replik	69	
Anf. 117 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	70	
Anf. 118 GUNILLA WAHLÉN (v)	70	
Anf. 119 JAN LINDHOLM (mp).....	71	
Anf. 120 LINNÉA DARELL (fp)	73	
Anf. 121 KENT HÅRSTEDT (s)	74	
Anf. 122 GABRIEL ROMANUS (fp).....	75	
Anf. 123 KENNETH JOHANSSON (c) replik	76	
Anf. 124 GABRIEL ROMANUS (fp) replik	76	
(Beslut fattades under 13 §.).....	77	
11 § Hälsofarliga varor och narkotikaprekursorer	77	
Socialutskottets betänkande 2004/05:SoU23	77	
Anf. 125 CATHERINE PERSSON (s).....	77	
Anf. 126 MAGDALENA ANDERSSON (m).....	77	
Anf. 127 GABRIEL ROMANUS (fp).....	79	
Anf. 128 ULRIK LINDGREN (kd).....	80	
Anf. 129 LARS-IVAR ERICSON (c)	81	
Anf. 130 JAN EMANUEL JOHANSSON (s).....	82	
Anf. 131 LARS-IVAR ERICSON (c) replik	85	
Anf. 132 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	85	
Anf. 133 LARS-IVAR ERICSON (c) replik	85	
Anf. 134 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	85	
Anf. 135 ULRIK LINDGREN (kd) replik	86	
Anf. 136 JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	86	

Anf. 137	ULRIK LINDGREN (kd) replik	86
Anf. 138	JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	87
Anf. 139	MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	87
Anf. 140	JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	88
Anf. 141	MAGDALENA ANDERSSON (m) replik	88
Anf. 142	JAN EMANUEL JOHANSSON (s) replik	88
Anf. 143	GUNILLA WAHLÉN (v)	89
Anf. 144	JAN LINDHOLM (mp)	90
Anf. 145	ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	91
	(Beslut fattades under 13 §.)	92
12 §	Statlig organisation för handikappolitisk samordning	92
	Socialutskottets betänkande 2004/05:SoU24	92
Anf. 146	ANNE MARIE BRODÉN (m)	92
	(forts. 14 §)	93
	Ajournering	93
	Återupptagna förhandlingar	93
13 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
	sammanträde	94
	JuU28 Överskottsinformation	94
	JuU33 Tillträde till 2000 års konvention om ömsesidig	
	rättslig hjälp i brottmål mellan EU:s medlemsstater	95
	SoU22 Åtgärder mot illegal alkoholhantering	96
	SoU23 Hälsofarliga varor och narkotikaprekursorer	97
	Ajournering	98
	Återupptagna förhandlingar	98
14 §	(forts. från 12 §) Statlig organisation för handikappolitisk	
	samordning (forts. SoU24)	98
Anf. 147	Andre vice talman KERSTIN	
	HEINEMANN (fp)	98
Anf. 148	CHATRINE PÅLSSON (kd)	99
Anf. 149	LARS-IVAR ERICSON (c)	100
Anf. 150	CATHERINE PERSSON (s)	101
Anf. 151	Andre vice talman KERSTIN	
	HEINEMANN (fp) replik	103
Anf. 152	CATHERINE PERSSON (s) replik	103
Anf. 153	Andre vice talman KERSTIN	
	HEINEMANN (fp) replik	104
Anf. 154	CATHERINE PERSSON (s) replik	104
Anf. 155	ELINA LINNA (v)	105
Anf. 156	JAN LINDHOLM (mp)	105
	(Beslut skulle fattas den 3 juni.)	106
15 §	Ändrade regler för bostadsbidrag	107
	Bostadsutskottets betänkande 2004/05:BoU9	107
Anf. 157	RAGNWI MARCELIND (kd)	107
Anf. 158	CARL-AXEL ROSLUND (m)	109
Anf. 159	LARS TYSKLIND (fp)	110
Anf. 160	MARIA ÖBERG (s)	112
Anf. 161	RAGNWI MARCELIND (kd) replik	114

Anf. 162	MARIA ÖBERG (s) replik.....	114
Anf. 163	RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	114
Anf. 164	MARIA ÖBERG (s) replik.....	115
Anf. 165	LARS TYSKLIND (fp) replik.....	115
Anf. 166	MARIA ÖBERG (s) replik.....	115
Anf. 167	LARS TYSKLIND (fp) replik.....	116
Anf. 168	MARIA ÖBERG (s) replik.....	116
Anf. 169	OWE HELLBERG (v)	116
Anf. 170	RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	118
Anf. 171	OWE HELLBERG (v) replik	118
Anf. 172	RAGNWI MARCELIND (kd) replik.....	119
Anf. 173	OWE HELLBERG (v) replik	120
Anf. 174	LARS TYSKLIND (fp) replik.....	120
Anf. 175	OWE HELLBERG (v) replik	121
Anf. 176	LARS TYSKLIND (fp) replik.....	121
Anf. 177	OWE HELLBERG (v) replik	121
Anf. 178	CARL-AXEL ROSLUND (m) replik.....	122
Anf. 179	OWE HELLBERG (v) replik	122
Anf. 180	CARL-AXEL ROSLUND (m) replik.....	123
Anf. 181	OWE HELLBERG (v) replik	123
Anf. 182	RIGMOR STENMARK (c).....	124
Anf. 183	OWE HELLBERG (v) replik	126
Anf. 184	RIGMOR STENMARK (c) replik	126
Anf. 185	OWE HELLBERG (v) replik	126
Anf. 186	RIGMOR STENMARK (c) replik	127
Anf. 187	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	127
Anf. 188	OWE HELLBERG (v) replik	128
Anf. 189	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	128
Anf. 190	OWE HELLBERG (v) replik	128
	(Beslut skulle fattas den 3 juni.)	128
16 §	Riksrevisionens styrelses redogörelse angående UD och Sida i utvecklingssamarbetet.....	129
	Utrikesutskottets betänkande 2004/05:UU4	129
	(Beslut skulle fattas den 3 juni.)	129
17 §	Svenskt godkännande av fakultativt protokoll till FN:s konvention mot tortyr m.m.	129
	Utrikesutskottets betänkande 2004/05:UU13	129
Anf. 191	ANNIKA QARLSSON (c).....	129
Anf. 192	MARIA ÖBERG (s).....	130
Anf. 193	ROCIO FERNÁNDEZ (fp).....	131
	(Beslut skulle fattas den 3 juni.)	131
18 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	131
19 §	Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	132
20 §	Kammaren åtskildes kl. 19.41.....	133

Elanders Gotab, Stockholm 2005